GÖTEBORGS UNIVERSITET

INSTITUTIONEN FÖR GLOBALA STUDIER

Ungas deltagande i demokratin:

En kvantitativ studie om ungas demokratiska deltagande i Blekinge

Hanna Strandh

Examensarbete för kandidatexamen i Globala studier vid Göteborgs universitet
Bachelor thesis in Global Studies at the University of Gothenburg
15 högskolepoäng
Vårterminen 2023
Handledare: Kilian Spandler
Examinator: Arne Fredrik Wackenhut

Abstract

In this bachelor’s thesis, the participation of young people in the democracy of Blekinge, Sweden, is examined. The purpose is to map and analyze the ways in which young people participate, as well as to investigate the relationship between participation in democracy and underlying factors such as school level, gender, socioeconomic area, domestic/foreign-born status, parents' level of education, and disability. To capture all dimensions of participation in democracy, a framework that includes civil participation (social involvement and civic engagement), political participation (formal political participation and activism), and non-participation (active and passive) is used. The study is based on a quantitative survey in which 628 responses have been collected from high schools in Blekinge. The main conclusions suggest that young people in Blekinge are involved to varying degrees in different dimensions of democracy, and that young people's participation in democracy primarily takes place in areas outside the formal political sphere. However, the differences identified between different groups of young people should be taken seriously and actively equalized to create a fair and sustainable democracy.

Keywords: democracy, democratic participation, youth participation, political participation, civil participation, non-participation, Blekinge, Sweden.

Förord

Jag vill börja med att uttrycka min tacksamhet till min praktikplats Länsstyrelsen Blekinge som gav mig möjlighet att genomföra denna studie. Jag är även tacksam för min uppsatshandledare Kilian Spandler, vars feedback bidrog till att vägleda mitt arbete.

Ett stort tack till min familj som alltid stöttar mig, och ett extra stort tack till min sambo för hjälp med analysprogram och många timmars ”rubber duck method”. Ni är alla ovärderliga!

Innehållsförteckning

1. Introduktion 6

2. Syfte, frågeställningar & avgränsningar 8

2.1 Syfte 8

2.2 Frågeställningar 8

2.3 Avgränsningar 8

3. Teori & tidigare forskning 9

3.1 Definition av deltagande i demokratin 9

3.2 Ramverk 11

3.2.1 Formellt politiskt deltagande 11

3.2.2 Aktivism 13

3.2.3 Samhällsengagemang 14

3.2.4 Samhällsinvolvering 16

3.2.5 Samband mellan politiskt och civilt deltagande 17

3.3 Sammanfattning 19

4. Metod & forskningsetiska överväganden 20

4.1 Empirisk metod 21

4.1.1 Enkätundersökning 21

4.1.2 Enkätens struktur, innehåll & genomförande 21

4.1.3 Urval 23

4.2 Analytisk metod 23

4.2.1 Operationalisering av bakgrundsfaktorer 25

4.3 Forskningsetiska överväganden 27

4.4 Reliabilitet & validitet 27

5. Resultat & analys 29

5.1 Beskrivning av respondenter 29

5.2 Resultat & analys 31
5.2.1 Samhällsinvolvering 32
5.2.2 Samhällsengagemang 42
5.2.3 Formellt politiskt deltagande 56
5.2.4 Aktivism 64
5.2.5 Icke-deltagande 72
5.3 Sammanfattning av resultaten 81
6. Slutdiskussion 82
7. Referenser 86
8. Bilagor 92
Bilaga 1 – enkätundersökning 92

1. Introduktion

Det har länge pågått en global förändring i medborgares sätt att delta i demokratin (Amnå & Helander, 2022:9), vilket är specifikt tydligt bland unga. Den andel av befolkningen som är medlemmar i politiska partier har överlag minskat under de senaste decennierna i samtliga åldersgrupper (Bäck, Bäck & Gustafsson, 2015:676). Likaså har valdeltagandet i allmänna val generellt stagnerat eller minskat sedan 1970-talet (Amnå, Ekström & Stattin, 2016:83). Även föreningsengagemanget har sjunkit under senare år (SOU 2015:6). Dessa trender är störst hos den unga befolkningen. Jämfört med äldre röstar unga i mindre utsträckning, och färre är medlemmar eller engagerade i politiska partier (Abdelzadeh, 2015:609,623; SOU 2016:5, s47). Detta har fått vissa forskare att varna för att demokratin på sikt kan vara i kris och att unga kan utgöra ett potentiellt hot mot demokratin (Abdelzadeh, 2015:616).

Denna uppfattning utmanas dock av ett ökande antal forskare som menar att demokratin inte är hotad, utan att det handlar om att medborgarna engagerar sig i andra former utanför den traditionella politiska sfären. För att fånga dessa former av deltagande i demokratin har denna uppsats en bred förståelse av begreppet, som definieras ordentligt under avsnitt ’3. Teori & tidigare forskning’. Vissa unga konsumerar nyheter om politik, diskuterar samhällsfrågor eller globala problem. En del skriver insändare eller inlägg på sociala medier om samhällsfrågor. Andra skriver under namninsamlingar, skänker pengar till välgörande ändamål, demonstrerar eller gör saker av politiska, etiska eller miljömässiga skäl (Ekman & Amnå, 2010:34;37;54). Detta innebär att medborgarnas deltagande har förändrats och förskjuts till andra arenor, inte minskat (Bengtsson, 2008:130). Dessa trender är tydligast bland unga då unga konstant hittar nya vägar för att försöka påverka samhället, som en reaktion på samhälleliga, sociala, politiska och teknologiska förändringar (Amnå & Helander, 2022:6).

Ungas delaktighet i demokratin är nära sammanlänkat med det svenska ungdomspolitiska målet (Ilhammar och Jonsson, 2022:20). Ungdomspolitiken har som mål att ”alla ungdomar [13-25 år] ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen” (prop. 2013/14:191, s16). Det sista delmålet, inflytande över samhällsutvecklingen, betyder att unga har rätt att göra sina röster hörda, både i frågor som direkt påverkar dem och i frågor som rör hela samhället (prop. 2013/14:191, s20-21). Ungdomspolitiken understryker att ungas delaktighet är viktig för att säkra demokratins överlevnad. När unga känner att deras röster tas

på allvar och att de kan påverka skapas förtroende för demokratin, vilket kan leda till ökat deltagande nu och i framtiden (Wahlgren & Nielsen, 2019:11). Detta har stark koppling till hållbarhet då ungas deltagande och engagemang är avgörande för att åstadkomma en hållbar utveckling. En grundprincip för hållbar utveckling är att ta hänsyn till kommande generationer, vilket innebär att dagens utveckling inte får äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov och rättigheter. Detta perspektiv betonas i Brundtlandkommissionens rapport (UN. Secretary-General & World Commission on Environment and Development, 1987:24). Effekterna av beslut som fattas av äldre generationer påverkar unga och det är därför avgörande att unga får möjlighet att vara delaktiga och påverka beslut som fattas idag för att skapa ett hållbart samhälle (Wahlgren & Nielsen, 2019:förord; Åhl, Karlsson & Ingeström, 2020:21-22). Det är också avgörande att alla unga har samma reella möjlighet att delta i demokratin, det vill säga att deltagandet är rättvist och jämlikt. Jämlikhet innebär i det här fallet att ”alla människor skall ha samma rättigheter och att de nyttigheter som finns i samhället skall fördelas så lika som möjligt” (Hansson, 2001:7). Detta innebär att alla unga ska ha samma reella möjlighet att delta i demokratin, både i förhållande till vuxna och i förhållande till varandra. Detta framkommer också av Demokratiutredningen (SOU 2016:5) som menar att målet med demokratipolitiken måste vara att öka deltagandet och sträva efter en mer jämlik fördelning av inflytande. Detta eftersom utredningen konstaterar att det finns en klyfta mellan olika befolkningsgrupper när det gäller demokratiskt deltagande, både i form av politiskt och civilt deltagande. Demokratiutredningen menar att när fler unga deltar i demokratin och upplever sig vara delaktiga i samhället blir demokratin starkare, rättvisare och mer hållbar (SOU 2016:5, s30).

Trots vetskapen att ungas deltagande i demokratin leder till en starkare, rättvisare och mer hållbar demokrati, finns det stora kunskapsluckor i hur unga deltar samt upplever att de deltar i demokratin. Flera rapporter (Amnå & Helander, 2022:59; Jämställdhetsmyndigheten, 2021:45) uppmärksammar att det finns kunskapsluckor kring ungas deltagande, och icke-deltagande, i demokratin. Även personlig kommunikation (2023-01-17) med Länsstyrelsen Blekinge bekräftar behovet av ökad kunskap om ungas delaktighet i demokratin i specifikt Blekinge eftersom det saknas studier på hur unga i just Blekinge deltar i demokratin. Med tanke på ungas centrala roll för att säkra en hållbar och rättvis demokrati, är det högst relevant att fylla dessa kunskapsluckor, något denna studie syftar till.

2. Syfte, frågeställningar & avgränsningar

2.1 Syfte

Syftet med denna uppsats är att kartlägga och analysera ungas deltagande och upplevelser av deltagande i demokratin i Blekinge. Genom att undersöka olika dimensioner av deltagande i demokratin, såsom politiskt deltagande, civilt deltagande och icke-deltagande, avser uppsatsen att ge en helhetsbild av hur unga deltar, eller inte deltar, i demokratin. Syftet är även att undersöka hur olika bakgrundsfaktorer korrelerar med ungas deltagande och upplevelser av deltagande, för att bidra till en ökad förståelse för vilka unga som deltar i demokratiska processer, och vilka som står utanför. Uppsatsen har ett intersektionellt perspektiv, som tar hänsyn till hur olika bakgrundsfaktorer påverkar och förstärker varandra. Den tar också hänsyn till att unga är en heterogen grupp som kan ha olika grundförutsättningar eller möjligheter.

2.2 Frågeställningar

För att operationalisera uppsatsens syfte ska två specifika frågeställningar undersökas och besvaras. Frågeställningarna lyder:

1. På vilka sätt deltar unga i demokratin i Blekinge?
2. Vilka samband finns mellan ungas deltagande i demokratin och bakgrundsfaktorer såsom skolnivå, kön, socioekonomiskt område, inrikes-/utrikesfödd, svensk/utländsk bakgrund, föräldrars utbildningsnivå och funktionsnedsättning?

2.3 Avgränsningar

Denna studie avgränsas till att endast undersöka unga som studerar i högstadie- eller gymnasieskolan (vanligtvis personer i åldern 13-19 år). Initialt planerades unga i åldern 13-25 år att undersökas, men detta ändrades på grund av svårigheter att nå unga personer i åldern 19-25 år som har avslutat skolan. Vidare har studien en geografisk avgränsning till Blekinge län, vilket innebär att endast unga bosatta i Blekinge län vid undersökningstillfället ingår. Denna geografiska avgränsning grundar sig i Länsstyrelsen Blekinges uttryckta behov av en fördjupad förståelse för ungas deltagande i demokratin i just Blekinge. Avgränsningen till Blekinge medför att studiens resultat inte nödvändigtvis bör generalisas till övriga Sverige, även om liknande trender troligen kan observeras på andra platser.

3. Teori & tidigare forskning

Denna del utgörs av ett antal begrepp med förklarande och systematiserande potential, samt tidigare forskning relaterad till respektive begrepp. I avsnittet utvecklas ett ramverk för deltagande i demokratin med hjälp av begreppen civilt deltagande (samhällsinvolvering och samhällsengagemang) och politiskt deltagande (formellt politiskt deltagande och aktivism) samt icke-deltagande (passivt och aktivt). Först följer en definition av begreppen och sedan vidareutvecklas, exemplifieras och sätts dem i relation till varandra. Varje begrepp avslutas med att presentera tidigare forskning. Ramverket kommer att vägleda och strukturera datainsamlingen och användas i resultatdelen för att analysera på vilka sätt unga är delaktiga i demokratin.

3.1 Definition av deltagande i demokratin

Det framkommer flera definitioner av deltagande i demokratin i litteraturen. Begreppet påverkas av olika faktorer och förutsättningar som varierar beroende på kontext och sammanhang. Faktorer som exempelvis teknologisk utveckling, samhällsutveckling, globalisering, modernisering, kriser och offentlig politik utgör olika förutsättningar och möjligheter för deltagande i demokratin. Deltagandet i demokratin påverkas således av de omständigheter som gäller i en specifik miljö (Amnå & Helander, 2022:58), vilket följande djupdykning av begreppet visar.

Ibland benämns deltagande i demokratin synonymt med politiskt deltagande, vilket i sig inte har någon etablerad definition (Amnå & Helander, 2022:15). Denna tolkning uppmärksammar inte nödvändigtvis de civila formerna av deltagandet, såsom samhällsengagemang och samhällsinvolvering. Därför förstås deltagande i demokratin i denna uppsats som en sammanslagning av politiskt deltagande och civilt deltagande. Politiskt deltagande begränsades under 1940-1950-talet till att enbart innefatta valdeltagande och partiaktiviteter såsom kampanjer (Berelson, McPhee & Lazarsfeld, 1954). Under tidigt 1960-tal breddades begreppet till att också innefatta att kontakta politiker och tjänstemän (Bengtsson, 2008:119). I slutet av 1960-talet ökade antal protester och demonstrationer i västvärlden, vilket senare kom att omfattas av begreppet. I början av 1970-talet inkluderades engagemang i olika samhällsgrupper, samt politiska aktiviteter som skedde mellan valen, exempelvis bojkotter eller demonstrationer (Ekman & Amnå, 2010:36; Bengtsson, 2008:119). Teorell m.fl. (2007:336-337) beskriver

politiskt deltagande som medborgerliga aktiviteter riktade mot makthavare i samhället. Det kan handla om bojkotter, demonstrationer eller politisk konsumtion. En liknande definition föreslår van Deth (2015:1) som löst definierar politiskt deltagande som medborgarnas aktiviteter som påverkar politiken. Det centrala är således en aktivitet som är riktad mot beslutsfattare eller makthavare. Ekman & Amnå (2010:54) utvecklar detta och delar upp politiskt deltagande i formellt politiskt deltagande, även kallat parlamentariskt deltagande, som exempelvis röstning i allmänna val eller medlemskap i politiska partier; och aktivism, även kallat utomparlamentariskt deltagande, som exempelvis deltagande i demonstrationer, bojkotter eller civil olydnad. Denna uppdelning av politiskt deltagande är återkommande i denna uppsats.

För att fånga alla dimensioner av deltagande i demokratin krävs denna förståelse av politiskt deltagande i kombination med följande förståelse av civilt deltagande. Medborgare engagerar sig i demokratin på andra sätt än att försöka påverka politiken eller makthavare, vilket gör att en definition av deltagande i demokratin också måste innefatta det mer informella civila deltagandet (Ekman & Amnå, 2010:37). Liksom politiskt deltagande har civilt deltagande flera definitioner (Adler & Goggin, 2005:236). Vissa inkluderar allt från volontärarbete och föreningsengagemang till valdeltagande (Ekman & Amnå, 2022:382). Av analytiska skäl skiljer denna uppsats på politiskt deltagande och civilt deltagande, trots att båda inkluderas i definitionen av deltagande i demokratin. Därför används en definition av civilt deltagande som inte inkluderar valdeltagande eller andra politiska aktiviteter. I denna uppsats förstås civilt deltagande som de aktiviteter, attityder eller känslor som ”vid mättillfället inte kvalificerar sig för att benämnas politiskt deltagande men som har potentialer att utvecklas till de mer uppenbara formerna för politiskt deltagande och organisering” (Amnå & Helander, 2022:17). Dessa aktiviteter, attityder eller känslor är inte direkt riktade mot makthavare eller beslutsfattare, men är betydelsefulla för samhället. Civilt deltagande kan delas upp i samhällsinvolvering och samhällsengagemang. Samhällsinvolvering är en förutsättning för samhällsengagemang och berör uppmärksamheten på politik- och samhällsfrågor. Det handlar om ”en orientering, en attityd, en känsla eller intellektuell hållning som riktas mot förhållanden av betydelse för medborgare utanför den närmaste familje- eller vänkretsen” (Amnå, 2008:19). Samhällsengagemang handlar om de faktiska aktiviteter som uppmärksamheten medför. Det handlar om vad medborgarna faktiskt gör för att påverka samhället, vilket inte är direkt riktat mot makthavare (Ekman & Amnå, 2010:48).

Som motsats till deltagande i demokratin förekommer icke-deltagande i demokratin. De medborgare som av olika anledningar inte deltar eller som inte är engagerade i samhället innefattas här (Amnå & Helander, 2022:53). Det kan handla om medborgare som inte är intresserade av politik eller som föraktar politik (van Deth, 2015:8), eller om personer som är missnöjda eller upplever sig exkluderade från systemet (Bengtsson, 2008:74).

Sammanfattningsvis förstås därmed deltagande i demokratin i denna uppsats som en sammanslagning av politiskt deltagande och civilt deltagande. Detta inkluderar då formellt politiskt deltagande, aktivism, samhällsinvolvering samt samhällsengagemang. I motsats till detta förekommer icke-deltagande. Dessa dimensioner utgör ramverket.

3.2 Ramverk

I syfte att fånga alla dimensioner av deltagande i demokratin bygger ramverket på Ekman och Amnås (2010:54; 2022:387) indelning av civilt deltagande, politiskt deltagande och icke-deltagande. Indelningen ska ”fånga hela det spektrum av förhållningssätt till politiken som medborgarna faktiskt representerar för att få en mer realistisk helhetsbild” (Amnå, Ekström & Stattin, 2016:88). Det finns en konceptuell poäng med att skilja på dimensionerna av deltagande i demokratin. Genom att göra denna distinktion ökar förståelsen för hur unga deltar, eller inte deltar, i demokratin på olika sätt, vilket möjliggör en mer grundlig och nyanserad analys av deras deltagande. Ramverket är baserat på tidigare forskning och alla former av civilt, politiskt och icke-deltagande som betraktas relevanta inom forskningen kan placeras inom detta ramverk (Ekman & Amnå, 2010:40).

3.2.1 Formellt politiskt deltagande

Det formella politiska deltagandet riktar sig mot det offentliga politiska beslutsfattandet och är direkt, observerbart och mätbart (Verba, Schlozman & Brady, 1995:9). Bland röstberättigade är den dominerande formen av formellt politiskt deltagande att rösta i allmänna val (Amnå & Helander, 2022:23; Bengtsson, 2008:73). Andra exempel på formellt politiskt deltagande är att kontakta politiker, tjänstepersoner eller beslutsfattare; skänka pengar till politiska partier eller organisationer; vara medlem eller aktiv i ett politiskt parti eller ungdomsförbund (Ekman & Amnå, 2010:54). Dessa handlingar varierar på många sätt: vissa kräver tidsinvesteringar, andra pengar; vissa kräver färdigheter, andra gör det inte; vissa är pågående, andra är episodiska

(Brady, Verba & Schlozman, 1995:279). Det som är gemensamt för dem är att de är riktade mot makthavare eller beslutsfattare – det är ett parlamentariskt deltagande.

Det formella politiska deltagande har generellt minskat bland unga de senaste decennierna och det är idag få unga som är aktivt engagerade i den formella politiken (Amnå & Helander, 2022:39). Denna trend kan observeras i samtliga åldersgrupper i stabila demokratier över hela världen (Hooghe & Kern, 2016:535). I alla åldersgrupper är partimedlemskap på kraftig nedgång (Amnå & Helander, 2022:28). Nationell statistik från SCB (2022a) uppger att 2,6% av unga i åldern 16-19 år är medlemmar i ett politiskt parti, med en något högre representation bland killar (3%) än bland tjejer (2,1%). Det är få unga som kontaktar politiker, tjänstepersoner eller beslutsfattare, och denna andel har varken minskat eller ökat över tid (Nielsen, m.fl., 2021:48). Unga killar tenderar att vara mer formellt politiskt engagerade jämfört med unga tjejer (Amnå & Helander, 2022:45).

Trots en allmän minskning i formellt politiskt deltagande är valdeltagandet i Sverige fortfarande relativt högt, men unga röstar i något lägre utsträckning än resterande befolkning (Abdelzadeh & Lundberg, 2022:6). Utifrån en internationell studie konstaterade Skolverket (Almgren, m.fl., 2017:67) att 9 av 10 14-åringar i Sverige tror att de definitivt eller troligen kommer att rösta i allmänna val i framtiden. Inför riksdagsvalet 2022 var knappt 1 av 10 unga mellan 18-24 år osäkra på om de skulle rösta (Nielsen, m.fl., 2021:49).

Trots att valdeltagandet anses vara den mest jämlika formen av deltagande finns det systematiska skillnader i hur olika grupper i samhället utnyttjar rösträtten (Bengtsson, 2008:16). Data för unga i åldern 18-25 år från valet 2018 visar att tjejer, inrikesfödda och personer utan funktionsnedsättningar tenderade att rösta i högre utsträckning än killar, utrikesfödda och personer med funktionsnedsättningar. Valdeltagandet var även lägre bland personer med utländsk bakgrund (Abdelzadeh & Lundberg, 2022:6; Delmos, 2020:37; Ilhammar & Jonsson, 2022:32-33; Nielsen, 2021:42). För unga födda utanför Sverige eller med utländsk bakgrund har tidigare forskning visat att benägenhet att rösta ökar i takt med högre inkomst, högre utbildning och längre bosättningstid (Bevelander & Hutcheson, 2017:37). Det finns också ett samband mellan föräldrars utbildningsnivå och ungas valdeltagande. Unga vars föräldrar har eftergymnasial utbildning röstade i högre utsträckning jämfört med unga vars föräldrar har kortare utbildning (Abdelzadeh & Lundberg, 2022:29). Det skiljer sig också mellan unga

boende i olika socioekonomiska områden. Unga boende i områden med goda socioekonomiska förutsättningar röstade i större utsträckning jämfört med dem i områden med socioekonomiska utmaningar. Detta antyder att även områdets socioekonomiska status kan ha betydelse för ungas valdeltagande (Abdelzadeh & Lundberg, 2022:40; Delmos 2020:35–36).

3.2.2 Aktivism

Parlamentariskt deltagande är konstruerat i relation till utomparlamentariskt deltagande, och för att undersöka det ena krävs förståelse av det andra (Amnå & Helander, 2022:24). Utomparlamentariskt deltagande i form av aktivism är också en del av politiskt deltagande, men den faller utanför den representativa demokratin. I dagens digitaliserade och globala värld tar aktivism allt större plats, vilket kan leda till en bredare mångfald och lättillgänglighet. Detta möjliggör för fler att delta på ett enklare sätt (Amnå & Helander, 2022:27). Aktivism kan både vara våldsamt och icke-våldsamt. Våldsamma former kan vara att delta i olagliga och våldsamma demonstrationer; eller att ägna sig åt politiskt motiverat våld eller skadegörelse. Exempel på icke-våldsamma former kan vara att skriva under namninsamlingar; delta i fredliga demonstrationer; eller att bojkotta vissa produkter eller varumärken (Ekman & Amnå, 2022:387). Bojkott faller under politisk konsumtion, vilket är en typ av aktivism. Politisk konsumtion och bojkotter är handlingar som antas öka i omfattning (Stolle, Hooghe & Micheletti, 2005:246-247).

Tidigare forskning tyder på att mycket av ungas deltagande kan beskrivas som ett utomparlamentariskt deltagande i form av aktivism, vilket till viss del har fjärmat dem från de äldre ramarna av ’konventionellt’ och parlamentariskt deltagande (Amnå & Helander, 2022:27). I flera studier uppmärksammas att aktivism kan användas av unga för att ”utveckla egna, alternativa föreställningar om det ’politiska’” (Amnå & Helander, 2022:26; Han & Ahn, 2020; Henn & Sloam, 2018). Unga deltar i demonstrationer, namninsamlingar och bojkotter i högre utsträckning än resten av befolkningen. SOM-undersökningar visar att unga deltar i demonstrationer ungefär dubbelt så mycket som resten av befolkningen (Bäck, Bäck & Gustafsson, 2015:28).

Statistik från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällefrågor, MUCF, (u.å.) visar att det nationellt är många unga som ägnar sig åt aktivism, framför allt tjejer. År 2021 var det 28% av

16-19-åringar som uppgav att de har stöttat en åsikt genom att skriva på en namninsamling. Det var en betydligt högre andel tjejer än killar, 41,0% jämfört med 15,5%. Det fanns även en mindre skillnad mellan inrikes- och utrikesfödda där inrikesfödda i något högre utsträckning skrev under namninsamlingar. Andelen unga som har deltagit i en bojkott eller köpstrejk är lägre. Bland 16-19-åringar har 5% deltagit i bojkott det senaste året, vilket var vanligare bland tjejer (5,8%) jämfört med killar (2,8%). Det har inte observerats någon skillnad mellan inrikes- och utrikesfödda ungas bojkottdeltagande (MUCF, u.å.) Stolle m.fl. (2005:258) kommer fram till att föräldrars utbildningsnivå inte har någon inverkan på unga universitetsstudenters benägenhet att engagera sig i bojkott eller politisk konsumtion. Sammanlagt har 6,3% av 16-19 åringar deltagit i demonstrationer, vilket också är vanligare bland tjejer (8,9%) än killar (3,7%). Det är en något högre andel utrikesfödda som deltagit i demonstrationer än inrikesfödda, 9,7% jämfört med 6,4% (MUCF, u.å.).

3.2.3 Samhällsengagemang

Utöver detta politiska deltagande engagerar sig medborgarna på andra mer informella sätt som är indirekt politiska i den mening att de är samhällsrelaterade eller ”pre-political” (Ekman & Amnå, 2022:387). I ramverket kallas detta civilt deltagande och delas upp i samhällsengagemang och samhällsinvolvering. Samhällsengagemanget utgörs av de aktiviteter som medborgare ägnar sig åt i syfte att påverka förhållanden av betydelse för andra människor, utanför personens egna familje- eller vänkretsar. Det handlar om själva aktiviteten medborgare gör för att påverka samhället (Amnå & Helander, 2022:18; Ekman & Amnå, 2010:47). Exempel på samhällsengagemang kan vara att diskutera eller kommentera politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder; skänka pengar till välgörande ändamål; konsumera nyheter om politik, samhällsfrågor eller omvärldsfrågor; volontärarbeta; vara föreningsmedlem; eller att göra saker av politiska, etiska eller miljömässiga skäl (Ekman & Amnå, 2010:54). Samhällsengagemanget, liksom politiskt deltagande, är observerbart och mätbart, men skillnaden är att samhällsengagemanget inte är direkt riktat mot makthavare eller beslutsfattare. Det är således inte formellt politiskt deltagande att sopsortera, handla ekologiskt eller second hand, eller att samåka i miljösynpunkt, men det skulle kunna vara exempel på samhällsengagemang. Dessa aktiviteter utförs i syfte att förbättra samhället, och är i den mån politiska och viktiga att ta hänsyn till vid undersökningar av deltagande i demokratin. De är dock inte direkt riktade mot

makthavare eller beslutsfattare, vilket gör att de faller under kategorin samhällsengagemang (Ekman & Amnå, 2010:48).

Samhällsengagemanget hos dagens unga är generellt högt och tar sig många olika uttryck. Det avviker inte markant jämfört med tidigare ungdomsgenerationer, eller jämfört med vuxna (Amnå & Helander, 2022:6;28; Nielsen, 2021:12). Unga visar exempelvis likande nivåer av deltagande i politiska diskussioner som äldre generationer (SCB, 2018). Enligt MUCF (Nielsen, 2021:47) har 7 av 10 unga utfört politiska eller samhällsrelaterade handlingar under de senaste 12 månaderna. Diskussion om politik och uttryck av åsikter på nätet har blivit allt vanligare bland unga över tid.

Det finns dock stora ojämlikheter i ungas samhällsengagemang, vilket resulterar i en "klyfta i samhällsengagemang" (Gaby, 2019: 923) baserat på socioekonomisk status, bakgrund och kön. Vad gäller kön uppvisar tjejer högre grad av samhällsengagemang jämfört med killar, och vad gäller bakgrund är unga med svensk bakgrund något mer samhällsengagerade jämfört med unga med utländsk bakgrund (Nielsen, 2021:12). Unga födda i Sverige diskuterar i högre utsträckning politik eller samhällsfrågor jämfört med unga födda utanför Sverige. SCB (2018) uppger att unga tjejer tenderar att delta i politiska diskussioner mer än unga killar. Killar, unga med utländsk bakgrund och unga med funktionsnedsättningar har identifierats som grupper av unga som generellt har lägre grad av samhällsengagemang (Nielsen, 2021:4-5).

Vidare visar unga med föräldrar med eftergymnasial utbildning ett högre samhällsengagemang jämfört med unga vars föräldrar har kortare utbildningsnivå (Nielsen, 2021:47-48). Unga boende i områden med socioekonomiska utmaningar deltar i mindre utsträckning i diskussioner om samhällsfrågor jämfört med de som bor i andra områden (Delmos, 2020:31). I en transnationell studie fann Andersen m.fl. (2021:130) att intresset för att söka upp nyheter om politiska frågor ökar linjärt med ålder. Det innebär att gymnasieelever generellt visar en större benägenhet till detta jämfört med högstadieelever. Ytterligare studier bekräftar att samhällsengagemang bland unga ökar med ålder (Nielsen, 2021:47-48).

Föreningsmedlemskap har minskat bland hela befolkningen de senaste decenniet, särskilt bland unga (Sandelin, 2021:32). Studier från MUCF (u.å.) visar att 6 av 10 unga är medlemmar i en eller flera föreningar, och att det är något vanligare bland killar än bland tjejer. Det är också

vanligare att inrikesfödda unga är medlemmar i en förening jämfört med utrikesfödda. Dessutom är det färre människor som är medlemmar i föreningar i områden med socioekonomiska utmaningar jämfört med andra områden (Delmos, 2020:31;56). Andelen unga föreningsmedlemmar ökar med föräldrarnas utbildningsnivå där unga med föräldrar med eftergymnasial utbildning uppvisar störst andel föreningsmedlemmar, jämfört med unga med föräldrar med gymnasial eller förgymnasial utbildning. Även ålder påverkar då högstadieelever är mer benägna att vara föreningsmedlemmar än gymnasieelever (Svensson, m.fl., 2014:64).

3.2.4 Samhällsinvolvering

En förutsättning för samhällsengagemang är samhällsinvolvering. Samhällsinvolvering innefattar känslan och medvetenheten av att vara en del i samhället (Amnå & Helander, 2022:18-19). Medan samhällsengagemang och politiskt deltagande syftar på specifika aktiviteter, innebär samhällsinvolvering istället uppmärksamheten på, och intresset för, samhälleliga och politiska frågor (Martín & van Deth, 2007:303-304). Utan denna uppmärksamhet och nyfikenhet på politik och samhällsfrågor hade medborgarna inte kunnat engagera sig. Att undersöka intresset för politik och samhällsfrågor är således en nyckeldel för att skapa förståelse för ungas deltagande i demokratin (Verba, Schlozman och Brady, 1995). Exempel på samhällsinvolvering är intresse för politik och samhällsfrågor; intresse för händelser i andra länder; eller att uppfatta politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder som viktiga (Ekman & Amnå, 2010:54).

Tidigare forskning visar att många unga är intresserade av politik, samhällsfrågor och händelser i andra länder – att de med andra ord har hög samhällsinvolvering. Mer än hälften av dagens unga är intresserade av politik, och uppvisar liknande nivåer av politiskt intresse som tidigare ungdomsgenerationer (Amnå & Helander, 2022:28;51). I MUCF:s (u.å.) nationella undersökning från 2021 uppgav 41,1% av unga i åldern 16-19 år att de var ganska eller mycket intresserade av politik; 55,4% ganska eller mycket intresserade av samhällsfrågor; och 61,7% ganska eller mycket intresserade av vad som händer i andra länder. Unga visar generellt något lägre politiskt intresse jämfört med äldre, en trend som har pågått sedan åtminstone 1960-talet (Bäck, Bäck & Gustafsson, 2015:23). Skillnaden mellan unga och äldre medborgare ligger främst i det faktum att unga fortfarande är unga, inte att de är mindre intresserade än tidigare

generationer, något som i litteraturen benämns ’generationsaspekten’. Ungas politiska intresse kan därmed utvecklas och öka med åldern (Amnå & Helander, 2022:30).

Tidigare forskning visar att samhällsinvolvering är ojämnt fördelat och skiljer sig mellan unga med olika bakgrundsfaktorer. Tjejer uppvisar högre intresse för samhällsfrågor och omvärlden än killar, med det finns inte några könsskillnader i politiskt intresse. Ungas intresse för samhällsfrågor och politik har ökat något över tid, särskilt bland unga tjejer. Sedan 2015 har tjejers intresse för samhällsfrågor ökat mer än killars och är idag högre än killars. Killars intresse för politik har historiskt varit högre än tjejers, men könsskillnaden har minskat över tid och idag finns ingen skillnad mellan könen (Nielsen, m.fl., 2021:47). Bergnehr & Enell (2018:74) uppmärksammar en studie som observerar att unga med utländsk bakgrund är mer intresserade av omvärldsfrågor än unga med svensk bakgrund, men mindre intresserade av politik och samhällsfrågor jämfört med inrikesfödda unga.

Flera studier (Amnå & Helander, 2022:31; Nielsen, m.fl., 2021:183; Thorson, m.fl., 2018:179) uppmärksammar att socioekonomiska faktorer påverkar ungas politiska intresse, vilket skapar ojämlikhet i politiskt deltagande. Tidigare undersökningar visar att intresset är lägre för unga boende i områden med socioekonomiska utmaningar (Delmos, 2020:10). Dessutom uppvisar unga med högutbildade föräldrar högre nivåer av politiskt intresse jämfört med unga med föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning (Amnå & Helander, 2022:30). Unga med funktionsnedsättningar uppger i lägre utsträckning att de är intresserade av politik och samhällsfrågor jämfört med unga utan funktionsnedsättningar (Nielsen, 2021:183).

3.2.5 Samband mellan politiskt och civilt deltagande

Politiskt deltagande och civilt deltagande behöver inte nödvändigtvis ha något kausalt samband i den mening att ett civilt deltagande inte behöver vara en förutsättning för politiskt deltagande, eller tvärt om (Ekman & Amnå, 2010:46). Dock kan det civila deltagandets uppmärksamhet, attityder eller aktiviteter vid ett visst läge övergå till ett politiskt deltagande för vissa individer (Amnå, Ekström & Stattin, 2016:90). Det finns flera studier som visar att sambandet mellan politiskt intresse och politiskt deltagande är starkt (Abdelzadeh, 2015). Vidare kan olika former av samhällsengagemang ha en positiv inverkan på individens benägenhet att rösta i allmänna val (Bengtsson, 2008:108). Det finns dessutom undersökningar som menar att

föreningsmedlemskap kan ha en gynnsam effekt på politiskt deltagande (Baglioni, Colloca & Theiss, 2015:770). Icke-politiska föreningar kan ha en indirekt påverkan på det politiska deltagandet genom att utveckla socialt kapital som gör det möjligt för människor att samverka med varandra på ett fredligt sätt (Amnå & Helander, 2022:22). Johansson (1993:28) menar att ”[Föreningarna] är våra väsentliga demokratiskolor. Där lär man sig demokrati genom att praktisera den” (citerad i Wijkström & Lundström, 2002:60). Också engagemang i bland annat religiösa samfund eller andra civilsamhällsorganisationer kan utveckla medborgerliga färdigheter som eventuellt kan överföras till politiskt deltagande (Brady, Verba & Schlozman, 1995:279). Vidare kan samhällsengagemang i form av att diskutera politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder leda till ett politiskt deltagande genom att diskussionerna under olika politiska, sociala eller personliga förutsättningar övergår till ett politiskt deltagande (Amnå, Ekström & Stattin, 2016:90). Detta visar relevansen i att undersöka både politiskt och civilt deltagande för att skapa förståelse för ungas deltagande i demokratin.

3.2.6 Icke-deltagande

Hittills har olika former av deltagande i demokratin presenterats, men det finns också unga som mer eller mindre inte deltar i demokratin, så kallat icke-deltagande. Ramverket bör kunna fånga även detta för att få en realistisk helhetsbild av ungas deltagande, och icke-deltagande, i demokratin. Av analytiska skäl skiljer ramverket på aktivt och passivt icke-deltagande (Ekman & Amnå, 2010:55). Aktivt icke-deltagande kännetecknas av irritation eller avsky mot politik och en antipolitisk orientering gentemot deltagande i demokratin (Foa & Mounk, 2019:1013). Detta kan grundas i misstro mot demokratin eller känslor av utanförskap eller att personen inte känner sig rättvist behandlad i samhället. I extrema fall kan detta uttryckas som ett våldsamt avståndstagande från samhället, något som speglar social exkludering, frustration eller alienation. Exempel på aktivt icke-deltagande är valskolk; att aktivt undvika att diskutera eller ta del av nyheter om politik eller samhällsfrågor och inte heller kunna tänka sig att göra detta; samt att ha en medveten icke-politisk livsstil (Ekman & Amnå, 2010:54). Passivt icke-deltagande kännetecknas av ett bristande intresse för politik och en apolitisk orientering gentemot deltagande i demokratin. Personen behöver inte ha något emot politik, men bryr sig helt enkelt inte om att delta i demokratin på grund av bristande intresse. Exempel på passivt icke-deltagande är valskolk; att uppfatta politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder

som ointressant eller oviktigt; eller att ha en oreflekterad icke-politisk livsstil (Ekman & Amnå, 2010:54).

Med utgångpunkt i den oro om unga som ett potentiellt hot mot demokratin (Abdelzadeh, 2015:616) som presenterades i inledningen uppmärksammar Amnå & Helander (2022:57) hur bristen på analyser av icke-deltagande bland unga är överraskande. Det finns tidigare forskning som visar att passivt icke-deltagande är mer utbrett bland unga och att ungas passiva icke-deltagande är mer utbrett idag jämfört med tidigare (Dahl, m.fl., 2018:285-286). Vad gäller aktivt icke-deltagande har tidigare forskning visat att unga som aktivt väljer att undvika vissa nyheter visar lägre nivåer av politiskt intresse och andra former av deltagande i demokratin (Edgerly, m.fl., 2018:206).

MUCF (Nielsen, 2021:11) uppmärksammar att killar uppvisar större ovilja att göra politiska handlingar än tjejer. Som framgick under avsnitt ’3.2.1 Formellt politiskt deltagande’ tenderar killar; unga med utländsk bakgrund; med funktionsnedsättningar; med föräldrar med förgymnasial utbildning och unga boende i socioekonomiskt utsatta områden att uppvisa större ovilja att rösta i allmänna val, jämfört med tjejer; unga med svensk bakgrund; utan funktionedsättningar; med föräldrar med eftergymnasial utbildning och boende i områden med goda socioekonomiska förutsättningar.

3.3 Sammanfattning

Sammanfattningsvis, för att förklara och förstå ungas deltagande, och icke-deltagande, i demokratin innefattar ramverket civilt deltagande (samhällsinvolvering och samhällsengagemang), politiskt deltagande (formellt politiskt deltagande och aktivism) samt icke-deltagande (passivt och aktivt). Tabell 1 åskådliggör ramverket tillsammans med exempel.

Grad av deltagande	**Icke-deltagande**		**Civilt deltagande**		**Politiskt deltagande**		
Olika former	Aktiva former av icke-deltagande (antipolitiskt)	Passiva former av icke-deltagande (apolitiskt)	Samhällsinvolvering (uppmärksamhet på politik och samhällsfrågor)	Samhällsengagemang (aktiviteter som bygger på uppmärksamheten)	Formellt politiskt deltagande (parlamentariskt deltagande)	Aktivism (utomparlamentariskt deltagande)	
Exempel	- Valskolk - Undviker aktivt att ta del av nyheter om politik och samhällsfrågor och händelser i andra länder - Undviker aktivt att tala om politik och samhällsfrågor och händelser i andra länder - Uppfattar politik och samhällsfrågor som frånstötande - Medveten icke-politisk livsstil	- Valskolk - Uppfattar politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder som ointressant eller oviktig - Politisk passivitet - Oreflekterad icke-politisk livsstil	- Intresse för politik och samhällsfrågor eller händelser i andra länder - Uppfattar politik som viktigt	- Diskuterar eller kommenterar politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder - Skriver insändare eller inlägg på sociala medier om politik och samhällsfrågor - Skänker pengar till välgörande ändamål - Aktivt och frivilligt konsumerar nyheter om politik, samhällsfrågor eller omvärldsfrågor - Stöttar (tex ”likea”) en åsikt i en samhällsfråga - Gör saker av politiska, etiska eller miljömässiga skäl - Volontärarbetar - Medlem eller engagerad i en förening	- Röstar i allmänna val - Kontaktar politiker / tjänsteperson / beslutsfattare - Är medlem i ett politiskt parti eller ungdomsförbund - Skänker pengar till politiska partier eller organisationer	Icke-våldsamt - Bojkottar produkter / varumärken - Skriver under namninsamlingar - Deltar i lagliga demonstrationer - Ägnar sig åt civil olydnad	Våldsamt - Ägnar sig åt politiskt motiverat våld eller skadegörelse - Deltar i olagliga eller våldsamma demonstrationer eller strejker

Tabell 1: Ramverk, inspirerat av Ekman och Amnå (2010:54; 2022:387)

4. Metod & forskningsetiska överväganden

Denna studie om ungas deltagande i demokratin har en positivistisk epistemologisk inriktning. Detta innebär att den ämnar insamla konkreta och mätbara data om ämnet genom att använda kvantitativa metoder. Positivismen bygger på uppfattningen att det finns en observerbar verklighet som kan utforskas och förklaras genom strukturerad och systematisk datainsamling. När det gäller ontologi har studien en objektivistisk ansats, som innebär att verkligheten ses som något som existerar oberoende av sociala aktörer. Detta betyder dock inte att människors uppfattningar, åsikter och tolkningar ignoreras. Tvärtom, de uppfattningar och åsikter som unga har om demokratiskt deltagande är en central del av denna objektiva verklighet som studeras. Således behandlas ungas deltagande i demokratin som en mätbar och observerbar företeelse, men samtidigt erkänns de subjektiva upplevelserna som en väsentlig del av detta fenomen. Kvantitativa data samlas in och analyseras för att dra slutsatser om ungas deltagande i demokratin (Bryman 2018:47-49).

4.1 Empirisk metod

4.1.1 Enkätundersökning

För att besvara frågeställningarna och uppfylla syftet insamlades kvantitativa data med hjälp av en webbaserad enkätundersökning (se bilaga 1) på högstadie- och gymnasieskolorna i Blekinge. En enkätundersökning är en lämplig metod för att studera ungas deltagande i demokratin eftersom den erbjuder anonymitet, vilket främjar ärliga svar, och möjliggör storskalig datainsamling för att få en övergripande bild av ungas deltagande. Den webbaserade enkätmetoden möjliggör också filterfrågor som skickar respondenten till rätt fråga baserat på tidigare svar. Ytterligare fördelar är att svaren kodas automatiskt och kan överföras direkt till analysprogrammet. Detta sparar tid och minskar risken att begå fel under bearbetningen av data (Bryman, 2018:298). Slutligen är enkäter lättillgängliga och praktiska för unga att besvara i egen takt, vilket ökar sannolikheten för genomtänkta svar. Enkätundersökningar har dock vissa begränsningar, som exempelvis oförmågan att samla in kompletterande information eller ytterligare data, samt svårigheten att förklara frågorna vidare (Bryman, 2018:288-289). För att minimera dessa risker utformades frågorna noggrant med förklarande text för att minska missförstånd. Dessutom genomfördes en pilotundersökning med 10 personer, och enkäten reviderades utifrån pilotrespondenternas återkoppling.

4.1.2 Enkätens struktur, innehåll & genomförande

Enkäten består av fyra delar med olika svarsformat där första sidan innehåller information om studien, anonymitet, avhopp, kontaktuppgifter till ansvarig, samt kräver att respondenten medger sitt samtycke för att gå vidare. Enkäten inleds med bakgrundsfrågor om respondentens livssituation i syfte att kunna analysera bakomliggande faktorer i respondenternas svar. Därefter påbörjas huvudfrågorna med en Likert-skala där respondenterna ombeds ta ställning till ett antal påståendena. Efter detta följer ja/nej-frågor som särskiljer mellan deltagande online och IRL (In Real Life = i verkligheten). Slutligen inkluderas frågor om huruvida respondenterna brukar utföra vissa handlingar av etiska, politiska eller miljörelaterade skäl. Inga frågor är obligatoriska eftersom det är upp till varje respondent att välja vilka frågor de vill svara på. Varje fråga har dessutom ett ”vet ej/vill ej svara”-alternativ för de som inte vill eller kan besvara en fråga. Trots att öppna frågor hade varit intressanta för att fånga ungas erfarenheter med egna ord, innehåller enkäten inga sådana. Detta beror på att öppna frågor är svårare att analysera kvantitativt, ökar

risken för svar som kan bryta anonymiteten och kan leda till att respondenten avslutar enkäten i förtid (Bryman, 2018:251).

För att kvantifiera ungas deltagande i demokratin används indikatorer som mäter ramverkets begrepp samhällsinvolvering, samhällsengagemang, formellt politiskt deltagande, aktivism, samt aktivt och passivt icke-deltagande. Exempelvis används frågor om respondenternas intresse för politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder som indikator för samhällsinvolvering. Frågor om huruvida respondenten diskuterat politik eller samhällsfrågor, är/var engagerad i en förening; frivilligt sökt nyheter om politiska, samhälls- eller omvärldsfrågor; eller gör saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl fungerar som indikatorer för samhällsengagemang. Indikatorn ’att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl’ undersöks med sex olika relevanta alternativ (väljer vegetariskt/veganskt; väljer kollektivtrafik; väljer cykel eller går istället för att åka bil; handlar ekologiskt; återvinner/källsorterar/sopsorterar; och köper second hand) som räknas samman till ett snitt som representerar ’låg-’, ’medel-’ respektive ’hög benägenhet’ att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl. Det finns givetvis andra alternativ som hade kunnat mäta denna indikator, men dessa anses relevanta för unga och merparten återfinns i tidigare forskning.

Formellt politiskt deltagande mäts bland annat genom frågor om respondenterna röstat eller kommer rösta i allmänna val; är medlem i ett politiskt parti; eller kontaktat politiker, tjänstepersoner eller beslutsfattare. Aktivism indikeras genom frågor om deltagande i demonstrationer; namninsamlingar eller bojkotter. Aktivt icke-deltagande mäts med frågor om avståndstagande från valröstning; eller att respondenten aldrig kan tänka sig att diskutera, kommentera eller söka upp nyheter om politik eller samhällsfrågor. Passivt icke-deltagande identifieras genom frågor om respondenternas avståndstagande från valröstning; bristande intresse för politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder; samt om de inte har diskuterat, kommenterat eller sökt upp nyheter om politik eller samhällsfrågor, men ändå kan tänka sig för att utföra dessa handlingar i framtiden. Icke-deltagande hade kunnat mätas på andra sätt men dessa indikatorer används som exempel av Ekman & Amnå (2012:54) och används därför även i denna studie.

Enkätfrågorna utformades med hänsyn till Brymans (2018:323-325) riktlinjer för enkätutformning, till exempel att undvika långa, ledande, mycket generella eller flertydiga

frågor. Enkäten är designad för att ta mellan 4-9 minuter att besvara och skapades med enkätverktyget Webropol. Den distribuerades via en publik webblänk till rektorer och lärare, som i sin tur delade ut den till eleverna. Majoriteten av enkäterna besvarades under lektionstid.

4.1.3 Urval

Samtliga rektorer och biträdande rektorer på högstadie- och gymnasieskolorna i Blekinge kontaktades via e-mejl och ombads låta sina elever delta i studien. Ett flertal svarade att de var intresserade och att eleverna skulle få genomföra studien under lektionstid. Ytterligare några svarade att de skulle skicka ut enkäten till elevernas skolmejl och uppmuntra dem att delta. Vissa rektorer svarade inte alls. Det var alltså upp till rektorn och biträdande rektorn vilka skolor och klasser som fick möjlighet att delta.

Risken med detta urval är att de rektorer som inte ansåg att studien var intressant eller hade tid att genomföra enkäten inte lät sina elever medverka. Detta kan ge ett snedvridet resultat då inte alla elever fick chans att delta på grund av rektorns beslut. Det är viktigt att notera att detta kan medföra att vissa grupper av unga blir över- eller underrepresenterade i urvalet. Trots de potentiella begränsningarna i urvalsprocessen, visar resultaten en bred spridning av bakgrundsfaktorerna skolnivå, kön, socioekonomiskt område, inrikes-/utrikesfödd, svensk/utländsk bakgrund, föräldrars utbildningsnivå och funktionsnedsättning. Det innebär att urvalet trots allt inkluderar elever med en mångfald av bakgrunder och erfarenheter, vilket ökar pålitligheten av studiens resultat. Denna mångfald minskar risken för snedvridning och ger en mer heltäckande bild av ungas deltagande i demokratin. Sammantaget innebär det att även om urvalet inte följde en strikt formell process med ett sannolikhetsurval, kan resultaten ändå anses ge en rimlig bild av ungas deltagande i demokratin i Blekinge.

4.2 Analytisk metod

För att analysera insamlade data används statistikprogrammet SPSS (Statistical Package for the Social Sciences). Detta program är lämpligt för att hantera stora mängder kvantitativa data och erbjuder flera användbara statistiska metoder för att undersöka samband mellan variabler. Eftersom bakgrundsfaktorerna inte påverkas av huvudfrågorna är bakgrundsfrågorna den oberoende variabeln och huvudfrågorna den beroende.

Frekvenstabeller som visar antalet individer och deras procentuella fördelning i varje kategori för en specifik variabel används för beskrivning av respondenterna (Bryman, 2018:411). Korstabeller, chi-två-test eller Fishers-exakta-test, och Cramers V är lämpliga analysmetoder för att undersöka samband mellan olika bakgrundsfaktorer och ungas deltagande i demokratin. Dessa metoder möjliggör systematisk och kvantitativ granskning av hur olika faktorer påverkar ungas deltagande i demokratin. Korstabeller visar relationen mellan två variabler, exempelvis kön och demonstrationer. Genom att jämföra frekvenserna i tabellen kan mönster observeras och samband mellan variablerna undersökas (Bryman, 2018:416). Korstabeller studeras för att hitta eventuella skillnader mellan olika grupper av unga. Chi-två-test används för att avgöra om det finns någon signifikant skillnad mellan de observerade frekvenserna i korstabeller samt variablernas förväntade frekvenser om de är oberoende av varandra, det vill säga det värde som skulle vara fallet om det endast var slumpen som inverkade. Ett p-värde beräknas för att avgöra signifikansen av chi-två-testet. Om p-värdet är mindre än 0,05 ($p<0,05$) innebär det att det är 95 % eller mer sannolikt att sambandet är beroende av korrelation och inte något annat (Bryman, 2018:424-425). För att chi-två-tester ska kunna genomföras krävs det att förväntade frekvenser är minst 5 (Bryman & Cramer, 2011:150). Om antalet observationer är för lågt för att uppfylla detta krav, används Fishers-exakta-test istället. Fishers-exakta-test är mindre känslig för små förväntade frekvenser och ger mer tillförlitliga resultat när antalet observationer är begränsat. Cramers V är en effektstorleksmått som används för att bedöma styrkan i sambandet mellan två variabler i en korstabell. Värdet varierar mellan 0 och 1, där 0 innebär att det inte finns något samband och 1 innebär att det finns ett perfekt samband. Cramers V ger en indikation på hur starkt sambandet är mellan variablerna och hjälper till att tolka resultaten från chi-två-tester eller Fishers-exakta-test (Bryman, 2018:420).

En fördel med denna analysmetod är att den ger en grundlig bild av samband mellan variabler. Dessutom är SPSS ett kraftfullt verktyg som ger snabba resultat, vilket gör det möjligt att testa flera analyser samt undersöka olika aspekter av ungas deltagande i demokratin. Det är viktigt att notera att den statistiska analysmetoden handlar om samband, inte orsak och verkan. De kan således inte fastställa orsakssamband mellan variablerna, utan endast visa om det finns ett signifikant samband (Bryman, 2018:416). Även om metoderna inte kan fastställa orsakssamband direkt, kan de fortfarande ge viktig information om hur olika faktorer relaterar till varandra.

4.2.1 Operationalisering av bakgrundsfaktorer

Valet av undersökta bakgrundsfaktorer i denna studie baseras på tidigare forskning (Amnå & Helander, 2022; Boverket, 2020; Nielsen m.fl. 2021:50-51; SCB, 2022b) där de har visat sig vara relevanta och betydelsefulla för olika dimensioner av ungas deltagande i demokratin. Genom att inkludera dessa faktorer i analysen ökar studien förståelsen för hur de interagerar och potentiellt samverkar med ungas deltagande i demokratin. Tabell 2 tydliggör bakgrundsfaktorerna.

Skolnivå	Unga kategoriseras baserat på om de studerar på högstadiet eller gymnasiet, hädanefter kallat 'skolnivå', oberoende av specifika klasser. Denna indelning underlättar analysen men förbiser åldersskillnader inom varje grupp. Det medför att eventuella skillnader mellan studenter i exempelvis sjätte och nionde klass inte kan undersökas.
Kön	Resultatet redovisas uppdelat på kön, där begreppen killar och tjejer används. Med tjejer och killar menas det kön som unga själva har identifierat sig som. Unga som angett annat kön eller inte vill uppge kön utesluts i könsuppdelade resultat.
Socioekonomiskt område	Deltagarna som har svarat vilket geografiskt område de bor i delas upp utifrån områdets socioekonomiska index. Det socioekonomiska indexet är ett sammanvägt index baserat på följande indikatorer: • Andel personer med låg ekonomisk standard • Andel personer med förgymnasial utbildning • Andel personer som har haft ekonomiskt bistånd i minst tio månader och/eller har varit arbetslösa längre än sex månader (Boverket, 2020) Olika områden har indelats i områden med socioekonomiska utmaningar, socioekonomiskt blandande områden och områden med goda socioekonomiska förutsättningar. Dessa följer Boverkets (2020) områdesstatistik för olika områdestyper, men deras fem områdestyper (från områden med stora socioekonomiska utmaningar till områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar) har slagits ihop till tre områdestyper för att underlätta analysen. Denna bakgrundsfaktor visar således endast vilket socioekonomiskt område personen bor i, inte socioekonomi för den enskilde personen.

Inrikes-/utrikesfödd	Unga som har angett att de är födda i Sverige räknas till inrikesfödda, och unga som har angett att de är födda utanför Sverige räknas som utrikesfödda. Utrikesfödda delas upp efter botid i Sverige (0-3 år, 4-9 år eller längre än 10 år).
Svensk/utländsk bakgrund	Unga delas in efter svensk eller utländsk bakgrund baserat på om de och/eller deras förälder/föräldrar är födda inrikes eller utrikes. Svensk bakgrund avser personer födda i Sverige med minst en förälder som också är född i Sverige; eller personer födda utanför Sverige med två föräldrar som är födda i Sverige. Utländsk bakgrund avser personer födda utanför Sverige med minst en förälder som också är född utanför Sverige; eller personer som är födda i Sverige med två föräldrar som är födda utanför Sverige. Denna uppdelning kommer i fortsättningen benämnas ’bakgrund’. Det är dock viktigt att undvika övergripande generaliseringar av utrikesfödda eller unga med utländsk bakgrund, eftersom det finns stor variation i faktorer såsom ursprungsland, utbildningsnivå och politiska erfarenheter (Amnå & Helander, 2022:34)
Föräldrars utbildningsnivå	Unga kategoriseras i tre grupper baserat på den förälder som har högst utbildningsnivå: ’unga med föräldrar med förgymnasial utbildning’, ’unga med föräldrar med gymnasial utbildning’, ’unga med föräldrar med eftergymnasial utbildning’. I samtliga grupper räcker det således med att ha en förälder, men ’föräldrar’ i plural kommer användas även om personen bara har en förälder.
Unga med funktionsnedsättning	Unga med funktionsnedsättningar inkluderar de som själva har identifierat att de har en fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning. De unga som har svarat att de har en funktionsnedsättning har sedan fått besvara hur stora svårigheter (från inga svårigheter till för stora svårigheter) funktionsnedsättningen medför för att kunna delta i demokratin (indelning från SCB, 2022b). Det är viktigt att notera att unga med funktionsnedsättningar är en heterogen grupp med olika förutsättningar för att engagera sig och besvara enkäter. Resultaten är inte generaliserbara till alla unga med funktionsnedsättning men ger indikationer om deras upplevelser av deltagande (Nielsen m.fl. 2021:50-51;183).
Föräldrars huvudsakliga sysselsättning	Föräldrars huvudsakliga sysselsättning undersöktes också i enkäten, men variabeln genererade för få svar utanför ”arbetande” och togs därför bort vid analysen.

Tabell 2: Operationalisering av bakgrundsfaktorer

4.3 Forskningsetiska överväganden

Att genomföra studier på unga, särskilt när majoriteten av dem är minderåriga, innebär att forskningsetiska frågor behöver beaktas noggrant. Dessa frågor adresseras och bemöts på ett ansvarsfullt och genomtänkt sätt för att skydda deltagarna och upprätthålla forskningens integritet. Studien har beaktat Vetenskapsrådets (2002) riktlinjer för forskningsetik, som innefattar fyra grundläggande principer: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet uppfylls genom att enkätens första sida innehåller detaljerad information om studiens syfte, hur resultaten kommer att användas, respondenternas frivilliga deltagande, rätten att avbryta när som helst och garanti om anonymitet. Detta säkerställer att respondenterna är fullt informerade innan de deltar i studien. Samtyckeskravet tillgodoses genom att respondenterna måste markera rutan "Jag har förstått och samtycker" på enkätens första sida för att fortsätta. Genom att göra detta bekräftar deltagarna att de har läst och förstått informationen samt att de frivilligt ger sitt samtycke till att delta. Konfidentialitetskravet uppfylls eftersom studien är anonym och tillgänglig via en publik webblänk, vilket innebär att enskilda personer inte kan identifieras. Inga känsliga personuppgifter samlas in, och all data hanteras på ett konfidentiellt sätt för att skydda deltagarnas integritet. Nyttjandekravet säkerställs genom att all insamlad data endast används för det angivna syftet och inget annat. Detta garanterar att deltagarnas bidrag respekteras och att deras information inte utnyttjas på något otillbörligt sätt.

Genom att följa dessa forskningsetiska principer säkerställer studien att ungdomarnas intressen beaktas på ett rättvist och hållbart sätt, samtidigt som forskningens kvalitet och trovärdighet upprätthålls.

4.4 Reliabilitet & validitet

Reliabilitet handlar om ”följdriktigheten, överensstämmelsen och pålitligheten hos ett mått på ett begrepp” (Bryman, 2018:208). I denna studie är endast den interna reliabiliteten relevant. Den interna reliabiliteten handlar om huruvida indikatorerna för begreppen samhällsinvolvering, samhällsengagemang, formellt politiskt deltagande, aktivism och icke-deltagande, har inre överensstämmelser och följdriktighet. Begreppens interna reliabilitet mäts med Cronbachs alfa som varierar från 0 (ingen intern reliabilitet) till 1 (perfekt intern reliabilitet). Ett Cronbachs alfa över 0,8 anses mycket bra och betyder att indikatorerna är väl relaterade till varandra och

mäter samma sak. En miniminivå på Cronbachs alfa över 0,6 anses vara ”tillfredsställande” enligt vissa forskare, då det indikerar en måttlig tillräcklig intern reliabilitet (Berthoud 2000:169, i Bryman, 2018:209). Beräkning av Cronbachs alfa i SPSS ger följande värden:

Begrepp	Cronbachs alfa
Samhällsinvolvering	0,787
Samhällsengagemang	0,621
Formellt politiskt deltagande	0,609
Aktivism	0,604
Icke-deltagande	0,767

Tabell 3: Cronbachs alfa för begreppen

Detta innebär att den interna reliabiliteten för samtliga begrepp är acceptabel. Anledningen till att vissa begrepp har lägre Cronbachs alfa kan vara för att de undersöks med färre indikatorer, vilket kan sänka siffran på testet.

Reliabiliteten är en förutsättning för validiteten, som handlar huruvida de slutsatser som genereras från undersökningen är sammanhängande eller inte. Mätningsvaliditet syftar till att bedöma om de indikatorer som används för att mäta ett begrepp faktiskt mäter det som begreppet är tänkt att mäta (Bryman, 2018:73; 209). Eftersom denna studie grundar sig på etablerade begrepp som har utvecklats av forskare inom området, anses den ha hög mätningsvaliditet. Den interna validiteten berör frågor om kausalitet, det vill säga att den oberoende variabeln faktiskt orsakar förändring i den beroende variabeln. Som tidigare nämnts kan studiens analytiska metod inte fastställa kausalitet mellan variablerna, utan endast visa om det finns en korrelation mellan dem. Extern validitet behandlar huruvida studiens resultat kan generaliseras utanför den specifika undersökningskontexten (Bryman, 2018:74). Eftersom urvalsprocessen inte är baserad på ett sannolikhetsurval kan den inte garantera extern validitet, men som också nämnts tidigare har studien en bred spridning av unga med olika bakgrundsfaktorer, vilket ökar den externa validiteten. Vad gäller den ekologiska validiteten, det vill säga huruvida resultaten är tillämpliga i ungas naturliga sociala miljöer (Bryman, 2018:74), kan det ses från två perspektiv. Å ena sidan besvarar eleverna enkäten i sin naturliga klassrumsmiljö, vilket kan bidra till att öka den ekologiska validiteten. Genom att besvara enkäten i en miljö där eleverna känner sig bekväma och bekanta, är det mer sannolikt att deras svar återspeglar deras verkliga åsikter och beteenden. Å andra sidan är enkätfrågorna

konstruerade och kanske inte exakt återspeglar verkliga situationer som eleverna ställs inför när det gäller deltagande i demokratin. Detta innebär att elevernas svar på frågorna kanske inte fullt ut representerar hur de skulle agera i verkliga situationer där de engagerar sig i demokratin.

Sammantaget bidrar denna diskussion om reliabilitet och validitet till ökad transparens, vilket ökar studiens kvalitet och dess möjlighet att generera meningsfulla analyser och slutsatser om ungas demokratiska deltagande.

5. Resultat & analys

Alla resultat som presenteras i analysen har en godkänd statistisk signifikans ($p<0,05$) om inget annat anges. Ett fåtal nära-godkända samband ($p>0,05$) presenteras, och då nämns det exakta p-värdet. Resultat som inte är statistiskt signifikanta exkluderas i analysen. Om en kombination av bakgrundsfaktorer inte presenteras beror det på att inget statistiskt signifikant samband kunde observeras. Samtliga analyserade samband har godtagbara värden för både Cramers V och Chi-två eller Fishers-exakta-test, vilket indikerar att samtliga samband är tillförlitliga och belyser relationerna mellan bakgrundsfaktorerna på ett korrekt sätt. Den tidigare forskningen som diskuteras under sammanfattningarna har presenterats under avsnitt ’3. Teori & tidigare forskning’.

Notera att de respondenter som valt att inte svara på en fråga eller svarat ”vet ej/vill ej svara” har exkluderats från analysen. Detta innebär att procentsatserna som presenteras endast gäller den andel av unga som har tagit ställning i frågan, vilket motsvarar den valida procenten, och inte inkluderar de som har svarat att de inte vet eller vill svara. Genom att fokusera på den valida procenten ges en tydligare bild av åsikterna bland dem som faktiskt har tagit ställning i frågan.

5.1 Beskrivning av respondenter

Sammanlagt insamlades 628 enkätsvar. Resultaten visar en bred spridning av unga med olika bakgrundsfaktorer. För att ge en överblick över respondenternas olika bakgrundsfaktorer presenterar Tabell 4 antal och procentandel för varje undersökt bakgrundsfaktor. I tabellen inkluderas även de som svarat ”vet ej/vill ej svara” för att visa omfattningen av detta svarsalternativ, men i analysen borträknas de för att ge mer korrekta resultat och förståelse av den faktiska gruppen som undersöks.

Bakgrundsfaktor		Antal (stycken)	Procent av totalen (%)
Skolnivå	Högstadium	408	65,1
	Gymnasium	204	32,5
	Vill ej svara	15	2,4
Kön	Tjej	279	44,6
	Kille	315	50,4
	Annan könstillhörighet	20	3,2
	Vill ej svara	11	1,8
Socioekonomiskt område	Områden med socioekonomiska utmaningar	35	5,6
	Socioekonomiskt blandade områden	86	13,7
	Områden med goda socioekonomiska förutsättningar	435	69,7
	Vill ej ange	43	6,7
Inrikes-/utrikesfödd	Född i Sverige	540	87,0
	Född utanför Sverige	67	10,7
	Vill ej svara	14	2,2
Boende tid i Sverige (endast födda utanför Sverige)	0-3 år	3	4,6
	4-9 år	29	44,6
	10 år eller längre	33	50,8
	Vet ej / vill ej svara	0	0
Bakgrund	Svensk bakgrund	505	80,4
	Utländsk bakgrund	98	15,6
	Vet ej / Vill ej svara	25	4,0
Föräldrars utbildningsnivå	Förgymnasial	11	1,8
	Gymnasial	74	11,8

	Eftergymnasial	319	50,8
	Vet ej / Vill ej svara	224	35,7
Fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning	Ja	65	10.5
	Nej	462	74.9
	Vet ej / vill ej svara	90	14.6
Medförd svårighet (endast de med funktionsnedsättning)	Inga svårigheter	30	46.2
	Vissa svårigheter	22	33.8
	Stora svårigheter	3	4.6
	För stora svårigheter	3	4.6
	Vill ej svara	7	10.8

Tabell 4: Beskrivning av respondenter

5.2 Resultat & analys

Enkäten undersöker ungas självupplevda delaktighet i demokratin. Dock definieras inte begreppet så det fångar ungas tolkning av att vara delaktig i demokratin. Av unga i Blekinge upplever sig 37,4% vara helt eller delvis delaktiga i demokratin, varav 8,8% upplever sig helt delaktiga och 28,6% delvis delaktiga. Det är 62,6% som delvis inte eller inte alls upplever sig delaktiga i demokratin, varav 27,8% delvis inte upplever sig delaktiga och 34,8% inte alls upplever sig delaktiga i demokratin. Detta illustreras i diagram 1.

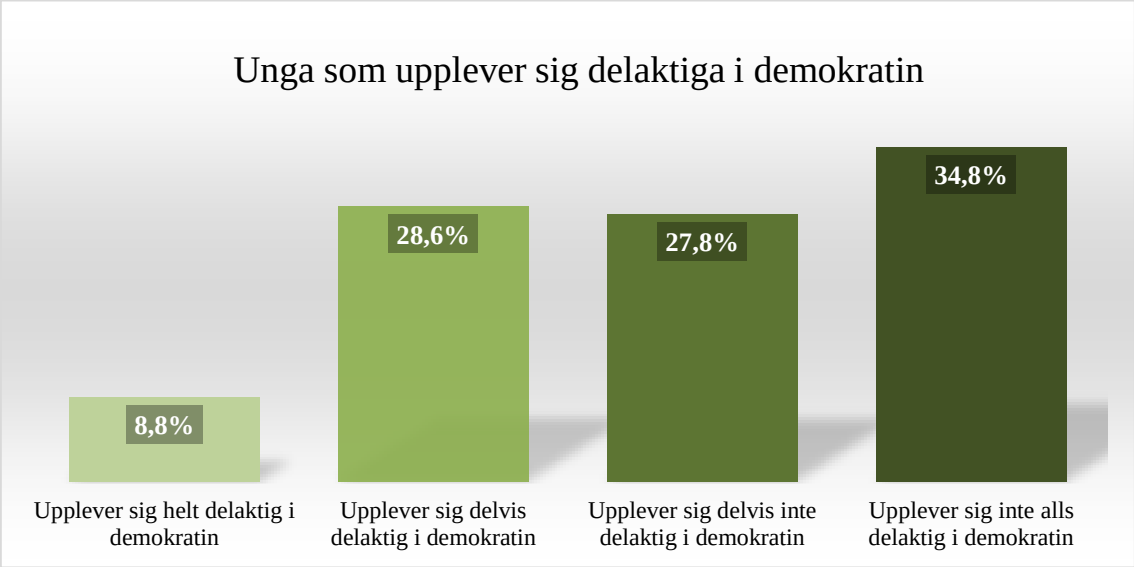

Diagram 1

Resultaten tyder på ett glapp mellan unga som vill påverka samhället lokalt och unga som upplever att de kan påverka samhället lokalt. Det är 17,4% av unga som har uppgett att de helt vill vara med och påverka, men endast 5,9% som upplever att de helt kan påverka; 42,3% som delvis vill vara med och påverka, men endast 25,1% som delvis upplever att de kan påverka. Resterande statistik presenteras i diagram 2.

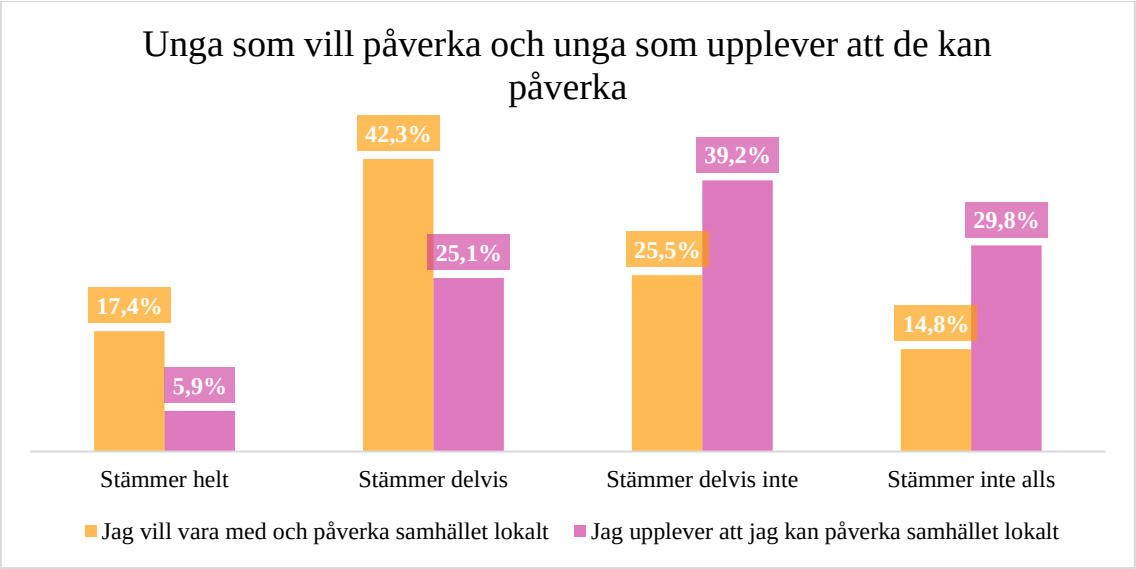

Diagram 2

5.2.1 Samhällsinvolvering

Oberoende av bakgrundsfaktorerna visar resultaten att 50,4% av unga är helt eller delvis intresserade av politik. När det gäller samhällsfrågor är 56,2% av unga helt eller delvis intresserade, och i fråga om händelser i andra länder är 76,1% helt eller delvis intresserade. Diagram 3 illustrerar olika former av samhällsinvolvering.

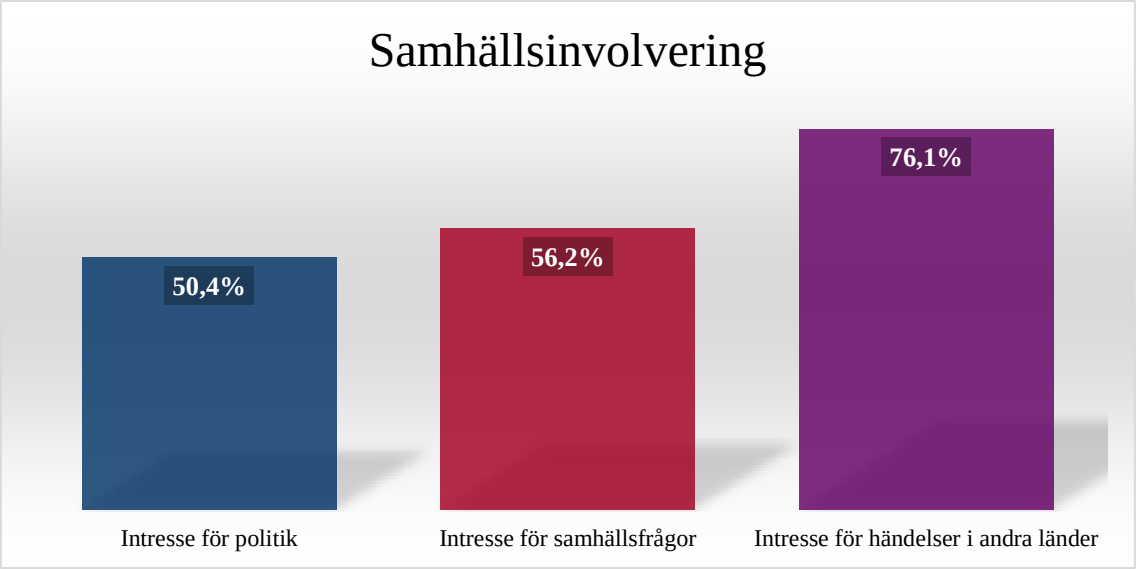

Diagram 3

Detta innebär att unga är mest intresserade av händelser i andra länder, vilket kan vara en effekt av globaliseringen och den ökade tillgången till information om händelser i andra länder, särskilt via sociala medier. Resultaten visar att 77,5% av ungdomarna anser att sociala medier helt eller delvis har ökat deras intresse för händelser i andra länder. Att fler ungdomar är intresserade av samhällsfrågor än politik kan bero på att politik ofta förknippas med partipolitik (Wahlgren & Nielsen, 2019:39).

Intresse för politik

Vad gäller intresse för politik finns en tydlig skillnad mellan högstadie- och gymnasieelever där gymnasieelever uppvisar högre nivåer av intresse för politik (61,2% jämfört med 45,5% är helt eller delvis intresserade av politik). Vid könsuppdelad analys framgår det fortfarande att gymnasieelever, både tjejer och killar, generellt är mer intresserade av politik än högstadieelever. Skillnaden mellan tjejers och killars intresse för politik är minimal för både högstadie- och gymnasieelever, se diagram 4.

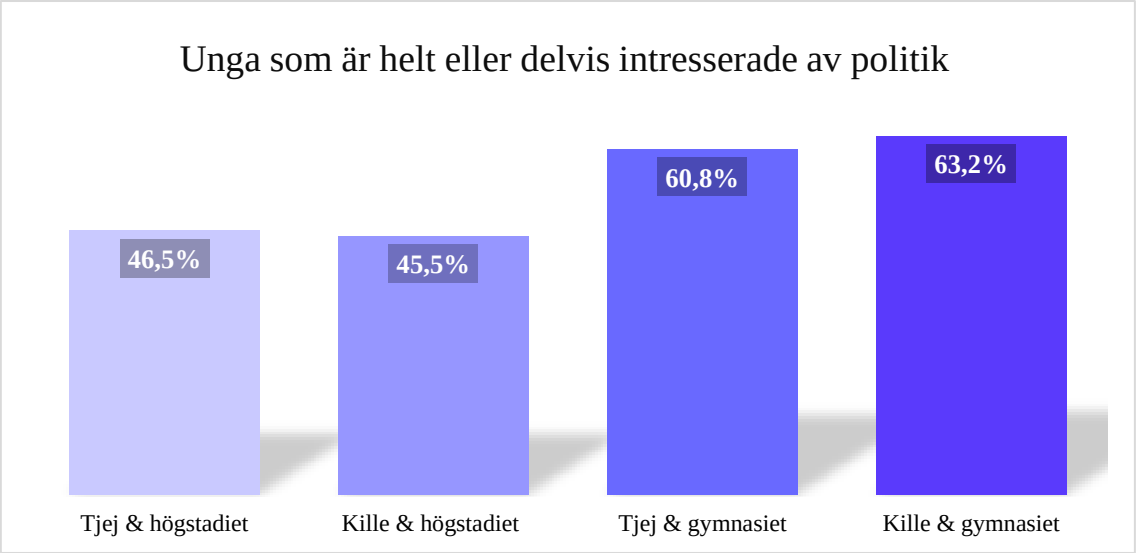

Diagram 4

Vad gäller både högstadie- och gymnasieelever och vilket socioekonomiskt område de bor i verkar socioekonomiskt område inte spela någon större roll för politiskt intresse. Återigen uppvisar gymnasieelever större intresse för politik än högstadieelever oavsett socioekonomiskt område. Om personen är född i eller utanför Sverige verkar dock spela roll för intresset för politik för högstadieelever. Bland högstadieelever födda i Sverige är 47,5% helt eller delvis intresserade av politik, jämfört med 30,0% bland dem som är födda utanför Sverige. Adderas kön till denna analys framkommer att trenden är större för killar än för tjejer då endast 22,7% av utlandsfödda högstadiekillar har svarat att de är helt eller delvis intresserade av politik, och 45,5% är inte alls intresserade av politik (p=0,07). Vad gäller skillnad mellan inrikes- och utrikesfödda gymnasieelevers intresse för politik är den liten, se diagram 5.

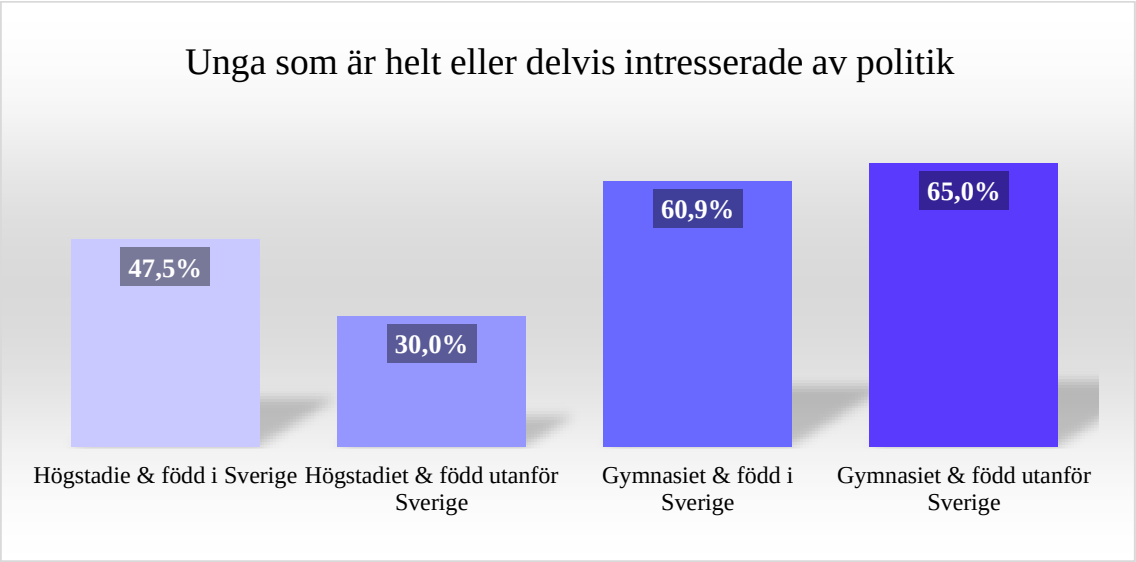

Diagram 5

Liknande trender observeras vid analyser av högstadie- eller gymnasieelever och svensk eller utländsk bakgrund. Bland högstadieelever med svensk bakgrund är 47,7% helt eller delvis intresserade av politik, jämfört med 33,3% bland dem med utländsk bakgrund. I gymnasiet är skillnaden minimal, där 61,5% av eleverna med svensk bakgrund och 57,1% av eleverna med utländsk bakgrund helt eller delvis är intresserade av politik.

Ungas intresse för politik verkar öka med föräldrarnas utbildningsnivå i kombination med andra bakgrundsfaktorer. 44,4% av unga med föräldrar med förgymnasial utbildning uppger att de är helt eller delvis intresserade av politik. Motsvarande siffra för unga med föräldrar med gymnasial utbildning är 52,8% och för unga med föräldrar med eftergymnasial utbildning 57,7%. Att ungas intresse för politik ökar med föräldrars utbildningsnivå gäller oavsett om de identifierar sig som tjejer eller killar, om de bor i områden med olika socioekonomiska förutsättningar, eller om de är födda i Sverige eller utanför Sverige. Exempelvis ökar intresset för politik bland unga födda i Sverige från 50,0% för unga med föräldrar med förgymnasial utbildning, till 59,0% för unga med föräldrar med eftergymnasial utbildning. Ytterligare ett exempel är att 50,0% av tjejer med föräldrar med förgymnasial utbildning uppgav att de var helt eller delvis intresserade av politik. Motsvarande siffra för tjejer med föräldrar med gymnasial utbildning är 54,1% och föräldrar med eftergymnasial utbildning 61,5%. Dessa exempel illustreras oberoende av varandra i diagram 6.

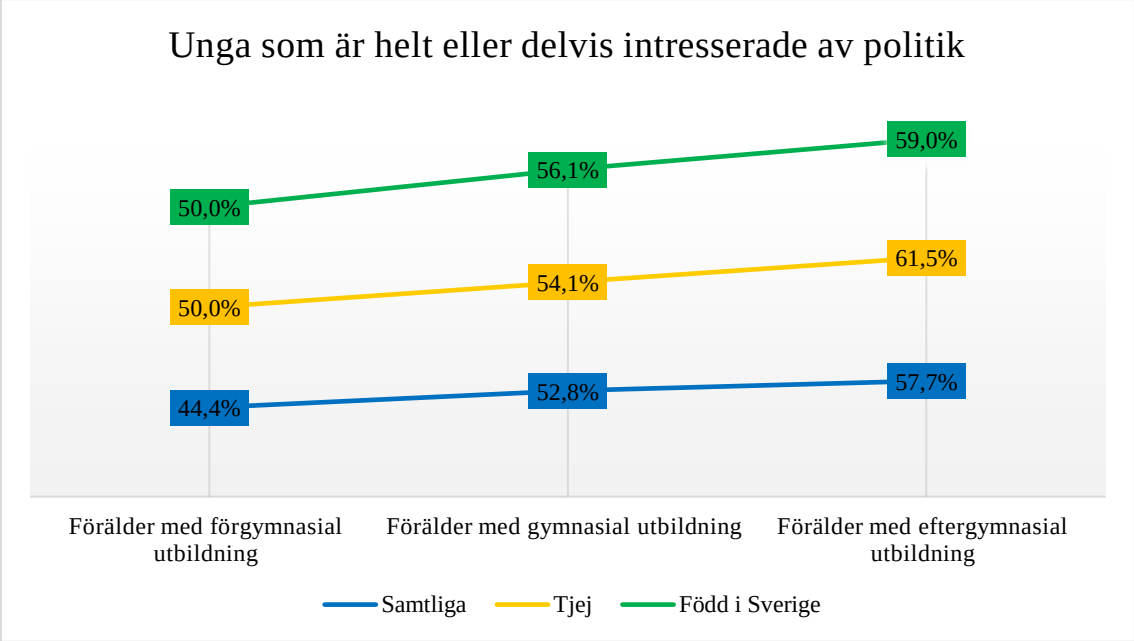

Diagram 6

Vad gäller högstadie- och gymnasieelever med funktionsnedsättningar finns inga större skillnader i intresse för politik mellan unga med eller utan funktionsnedsättningar (50,0% respektive 51,6%), men fler gymnasieelever med funktionsnedsättningar är intresserade av politik (59,3%) jämfört med högstadieelever med funktionsnedsättningar (42,4%).

Intresse för samhällsfrågor

Vad gäller intresse för samhällsfrågor observeras samma trend för högstadie- och gymnasieelever. Gymnasieelever är mer intresserade av samhällsfrågor än högstadieelever. Av de som studerar på gymnasiet är 73,3% helt eller delvis intresserade av samhällsfrågor, medan motsvande siffra för högstadieeleverna är 47,1%. Tjejer uppvisar något större intresse jämfört med killar. Könsskillnaden är liten men tydligast för högstadieelever, se diagram 7.

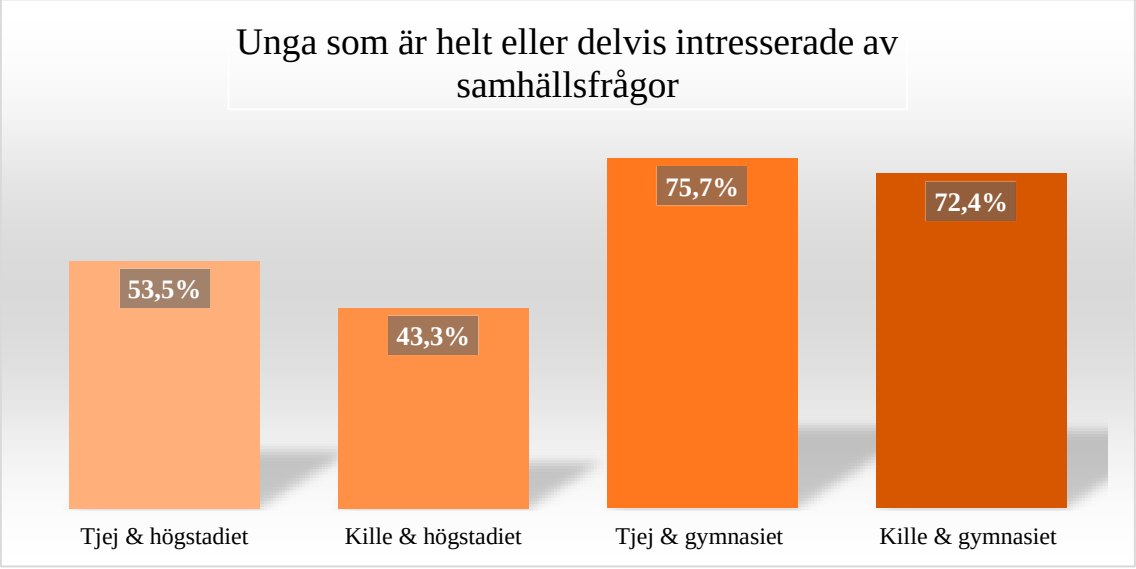

Diagram 7

Vid analys av endast kön uppvisar tjejer högre intresse för samhällsfrågor än killar. 62,5% av tjejerna och 51,9% av killarna är helt eller delvis intresserade av samhällsfrågor.

Vilket socioekonomiskt område personen bor i verkar återigen inte spela någon stor roll för vare sig högstadie- eller gymnasieelevers intresse för samhällsfrågor. I snitt är 58,6% av högstadie- och gymnasieelever som bor i områden med socioekonomiskt utmaningar helt eller delvis intresserade av samhällsfrågor. Motsvarande siffra för de som bor i socioekonomiskt blandande områden är något lägre, 51,25%, och för de som bor i områden med socioekonomiskt goda förutsättningar, 58,1%. Detta tyder på att socioekonomiskt område inte påverkar

högstadie- eller gymnasieelevers intresse för samhällsfrågor. Skillnaden i intresse mellan högstadie- och gymnasieelever kvarstår oavsett socioekonomiskt område.

När skolnivå och inrikes- eller utrikesfödd undersöks är det återigen skolnivå som innebär störst skillnad i intresse, men även inrikes- eller utrikesfödd påverkar. Inrikesfödda högstadieelever visar högre nivåer av intresse för samhällsfrågor jämfört med utrikesfödda högstadieelever. Det motsatta gäller för gymnasieelever där intresset för samhällsfrågor är generellt stort, men högre för gymnasieelever födda utanför Sverige jämfört med gymnasieelever födda i Sverige, se diagram 8.

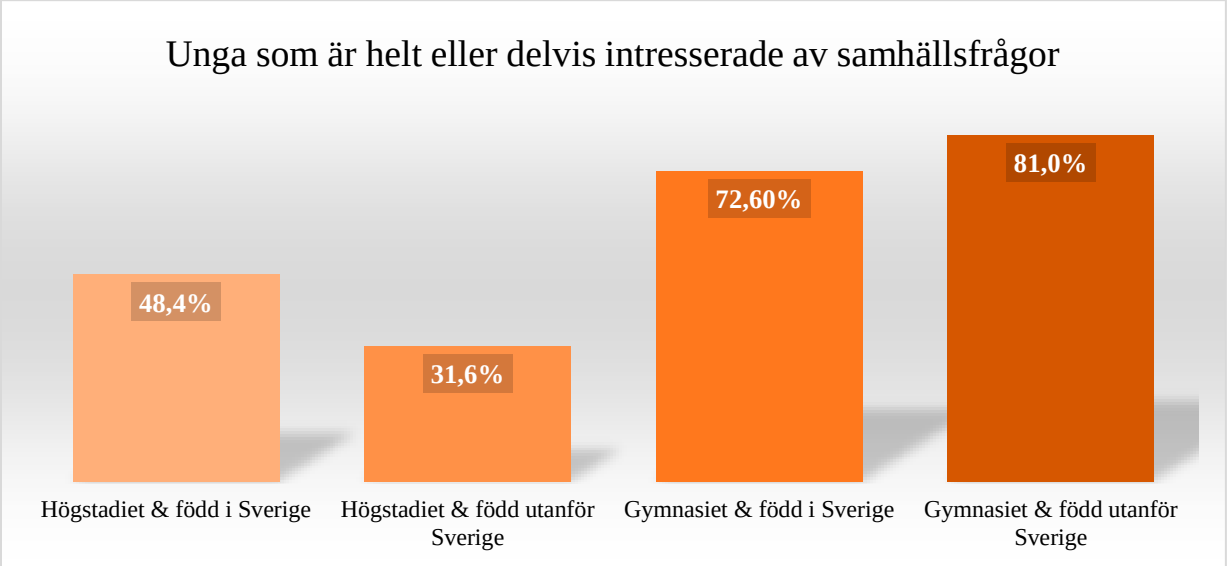

Diagram 8

Vid analys av kön och inrikes- eller utrikesfödd framkommer att både tjejer och killar födda i Sverige uppvisar högre intresse för samhällsfrågor jämfört med tjejer och killar födda utanför Sverige. Resultaten visar att tjejer födda i Sverige uppvisar det högsta intresset för politik, följt av killar födda i Sverige, tjejer födda utanför Sverige och lägst för killar födda utanför Sverige, se diagram 9.

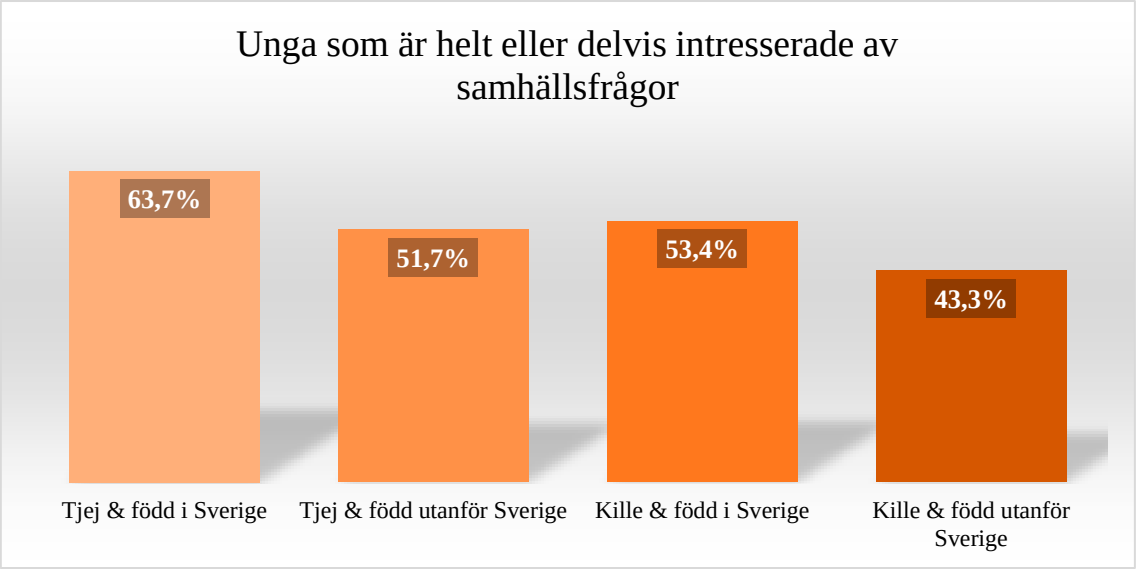

Diagram 9

För unga födda utanför Sverige ökar intresset för samhällsfrågor ju längre personen har bott i Sverige (p = 0,16). Vad gäller ungas intresse för samhällsfrågor och föräldrars utbildningsnivå finns ett samband där ungas intresse för samhällsfrågor ökar med föräldrars utbildningsnivå. För unga vars föräldrar har förgymnasial utbildning är 45,5% helt eller delvis intresserade av samhällsfrågor. För unga med föräldrar med gymnasial utbildning är motsvarande siffra 62,5% och för de med föräldrar med eftergymnasial utbildning är det 63,8%. Detta samband gäller oavsett kön. Om elever från högstadiet eller gymnasiet åtskiljs framkommer samma samband, se diagram 10.

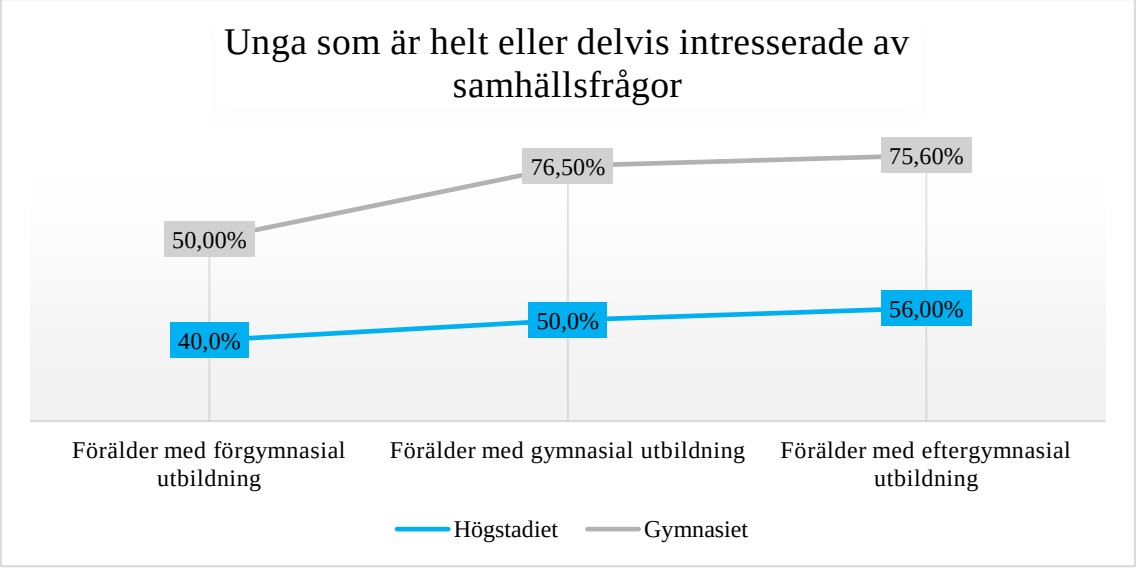

Diagram 10

Vad gäller högstadieelever med eller utan funktionsnedsättningar finns inga skillnader i intresse för samhällsfrågor, likaså för gymnasieelever.

Intresse för händelser i andra länder

Det finns ett allmänt högt intresse för händelser i andra länder bland unga. En högre andel gymnasieelever än högstadieelever uppvisar intresse, oavsett kön. Detta innebär att skillnaden mellan högstadie- och gymnasieelevers intresse för händelser i andra länder består oavsett kön, men är mindre markant än för frågan om politik och samhällsfrågor, se diagram 11.

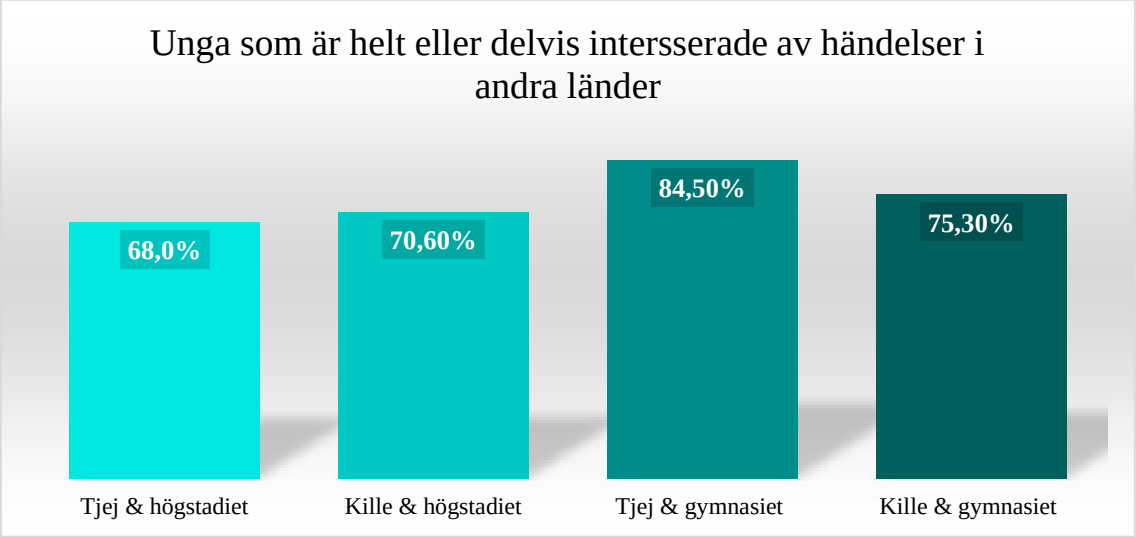

Diagram 11

För högstadieelever är det en minimal skillnad i intresse för händelser i andra länder beroende på om de är födda i eller utanför Sverige. I gymnasiet ökar intresset hos båda grupperna, där gymnasieelever födda i Sverige uppvisar högst intresse, se diagram 12.

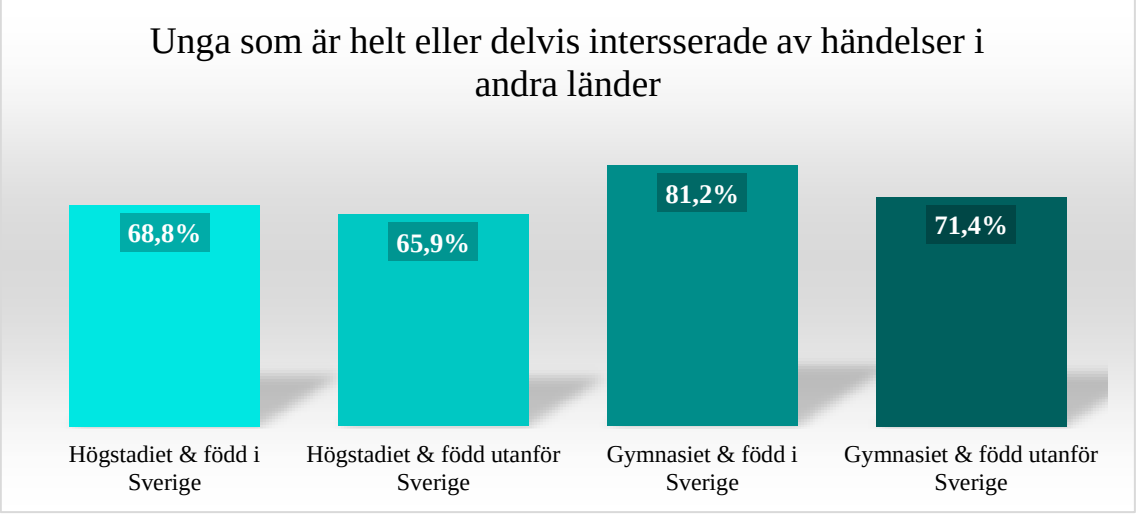

Diagram 12

Det finns endast en liten skillnad i intresse för händelser i andra länder mellan tjejer och killar som är födda i eller utanför Sverige. Både killar och tjejer födda i Sverige uppvisar något högre intresse för händelser i andra länder jämfört med killar och tjejer födda utanför Sverige, men skillnaderna är minimala, se diagram 13.

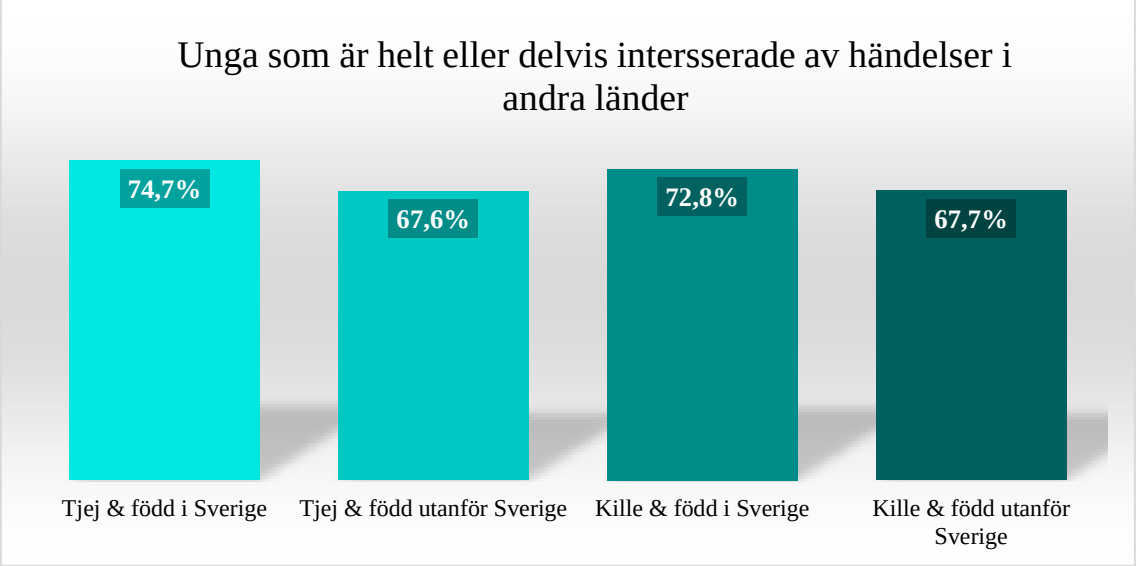

Diagram 13

Det framkommer att intresset för händelser i andra länder ökar ju längre personen har bott i Sverige, med undantag för dem som bott i Sverige i 0-3 år. Samtliga av de undersökta som bott i Sverige i 0-3 år är helt eller delvis intresserade av händelser i andra länder.

Vad gäller föräldrars utbildning finns ett samband där intresset för händelser i andra länder ökar med föräldrars utbildningsnivå i kombination med andra bakgrundsfaktorer såsom kön, skolnivå och inrikes-/utrikesfödd, se diagram 14.

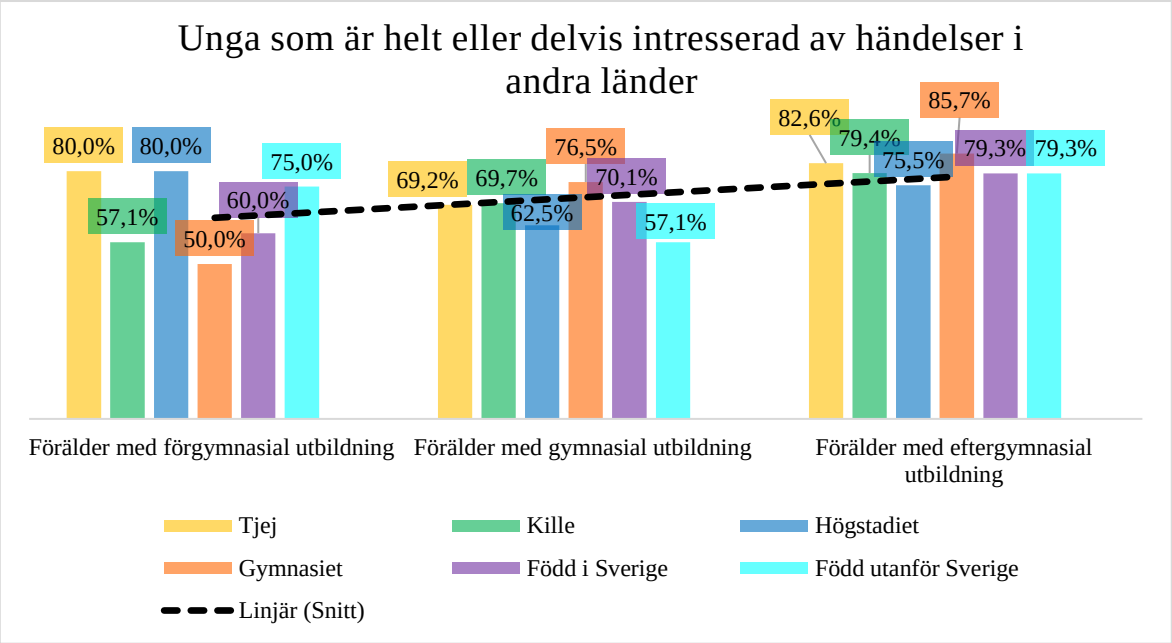

Diagram 14

Sammanfattning av samhällsinvolvering

Sammanfattningsvis verkar unga i Blekinge generellt uppvisa relativt höga nivåer av samhällsinvolvering. Det finns ett särskilt högt intresse för händelser i andra länder bland unga, vilket kan vara en effekt av globalisering och användning av sociala medier. Undersökta unga i Blekinge uppvisar liknande nivåer av intresse samhällsfrågor, 56,2%, jämfört med unga i hela Sverige, 55,4% (MUCF, u.å.). Unga i Blekinge uppvisar högre nivåer av intresse för politik, 50,4%, jämfört med nationellt statistik, 41,1%, samt högre nivåer av intresse för händelser i andra länder, 76,1%, jämfört med nationell statistik, 61,7% (MUCF, u.å.). Intersektionella analyser visar att det finns skillnader i samhällsinvolvering mellan olika grupper av unga. Den mest framträdande skillnaden observeras mellan högstadie- och gymnasieelever, där gymnasieelever uppvisar högre nivåer av samhällsinvolvering i samtliga indikatorer och oberoende av andra bakgrundsfaktorer. Detta kan tyda på att samhällsinvolvering ökar med ungas utbildning eller ålder, vilket går i linje med tidigare forskning. Ungas samhällsinvolvering verkar inte skilja sig markant beroende på om de identifierar sig som killar eller tjejer. Vissa observationer visar skillnader, och dessa tyder på att tjejer har något högre grad av samhällsinvolvering, vilket också stämmer överens med tidigare forskning. Kontra tidigare forskning verkar inte vilket socioekonomiskt område personen bor i spela roll för deras samhällsinvolvering. Unga bosatta i områden med socioekonomiska utmaningar verkar ha liknande nivåer av samhällsinvolvering som unga bosatta i områden med goda

socioekonomiska förutsättningar. Däremot verkar unga födda i eller utanför Sverige skilja sig lite åt i samhällsinvolvering. Högstadieelever födda utanför Sverige visar lägre nivåer av samhällsinvolvering i nästan alla indikatorer jämfört med högstadieelever födda i Sverige, speciellt tydligt bland killar. Bland gymnasieelever är det motsatt då unga födda utanför Sverige uppvisar högre nivåer av samhällsinvolvering för två av indikatorerna, men inte för den tredje. Liknande trender observeras för unga med svensk eller utländsk bakgrund. Samhällsinvolvering hos unga födda utanför Sverige ökar med längre botid i Sverige, enligt nästan alla indikatorer. Ett tydligt samband som observeras för samtliga indikatorer och verkar vara oberoende av andra faktorer är att ungas samhällsinvolvering är högre för unga med föräldrar med eftergymnasial utbildning, jämfört med unga med föräldrar med förgymnasial utbildning. Detta samband är tydligt även i tidigare forskning. Slutligen verkar unga med eller utan funktionsnedsättningar ha likande nivåer av samhällsinvolvering, vilket är motsatt från vad tidigare forskning visat.

5.2.2 Samhällsengagemang

Medlem eller engagerad i minst en förening eller organisation

Resultaten visar att 55,5% av undersökta unga i Blekinge är medlemmar eller engagerade i minst en förening eller organisation, och 56,6% har tidigare varit medlemmar eller engagerade i minst en förening eller organisation men slutat. Unga med svensk bakgrund är i högre grad medlemmar eller engagerade i föreningar jämfört med unga med utländsk bakgrund (58,4% jämfört med 44,9%). Läggs skolnivå till i analysen framkommer att högstadieelever i högre utsträckning är medlemmar eller engagerade i föreningar, både för unga med svensk och utländsk bakgrund, se diagram 15.

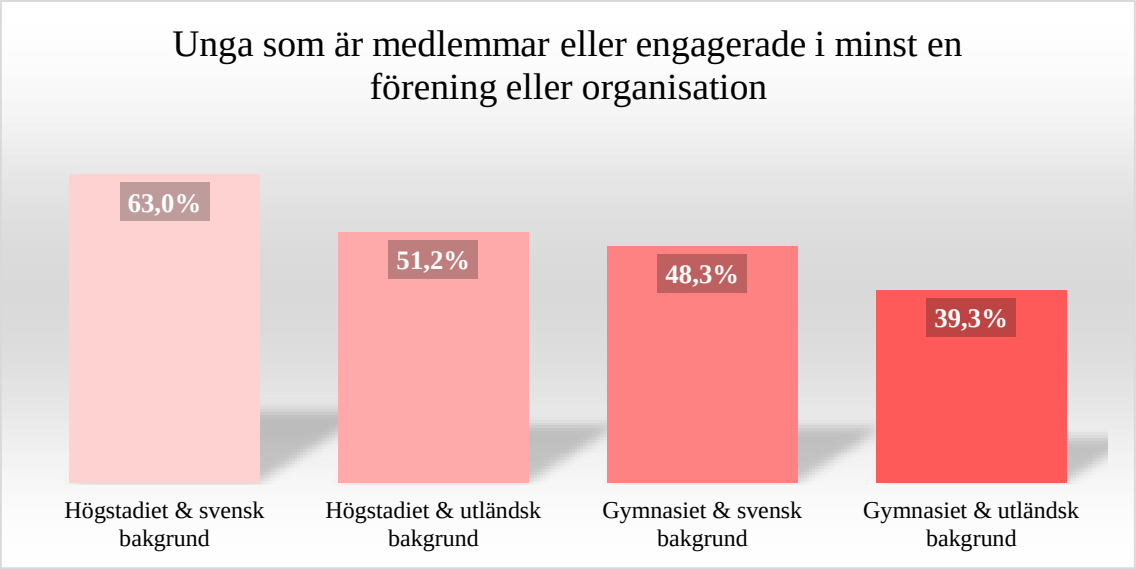

Diagram 15

Bland högstadieelever utan funktionsnedsättning är föreningsmedlemskapet/engagemanget högre, jämfört med gymnasieelever utan funktionsnedsättning. För ungdomar med funktionsnedsättning är det något jämnare fördelat mellan högstadie- och gymnasieelever, se diagram 16.

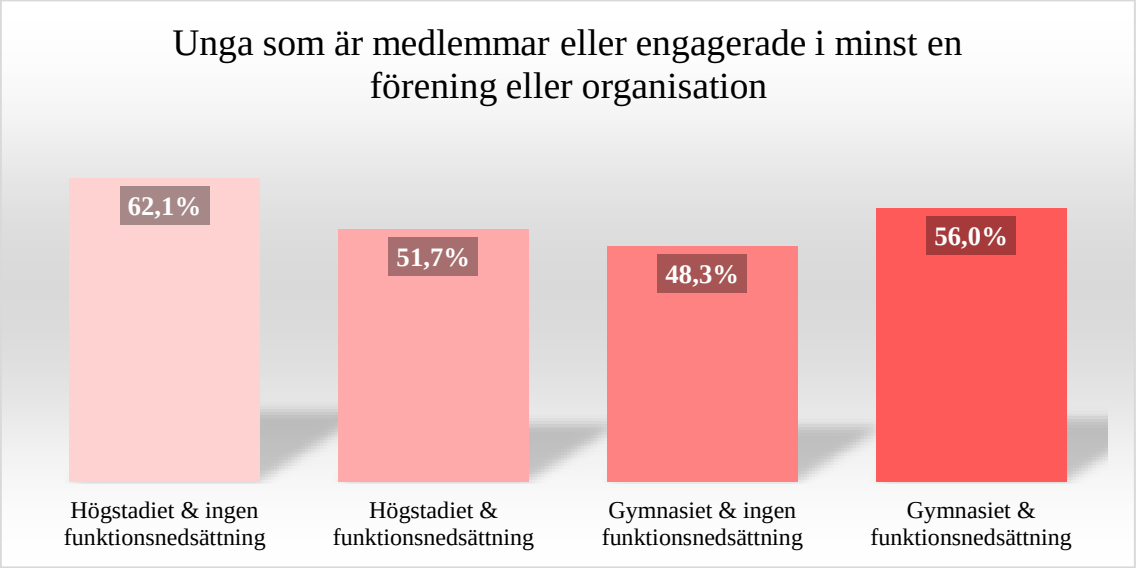

Diagram 16

Det finns också ett svagt samband mellan föreningsaktiva och föräldrars utbildningsnivå där andelen medlemmar eller engagerade i en förening ökar med föräldrars utbildningsnivå i kombination med andra faktorer, se diagram 17.

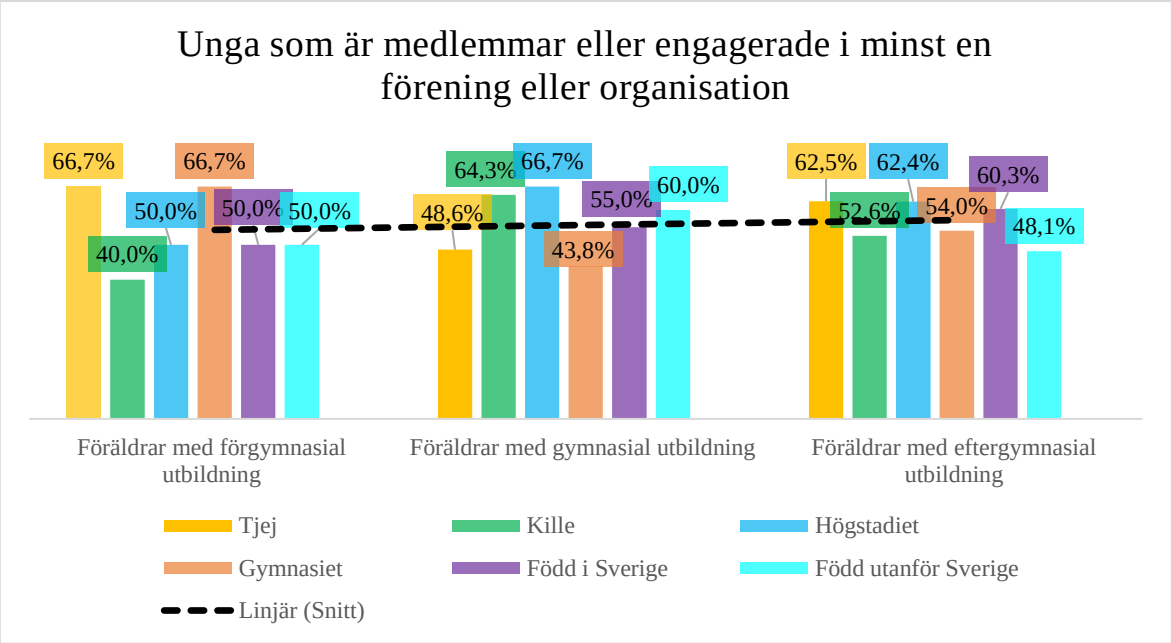

Diagram 17

Diskuterat eller kommenterat politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder

Totalt har 64,8% av unga uppgett att de har diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor de senaste 12 månaderna. Av dessa har cirka 2/3 gjort det IRL, cirka 1/3 gjort det både IRL och online och 6% endast gjort det online. Denna fördelning visas i diagram 18.

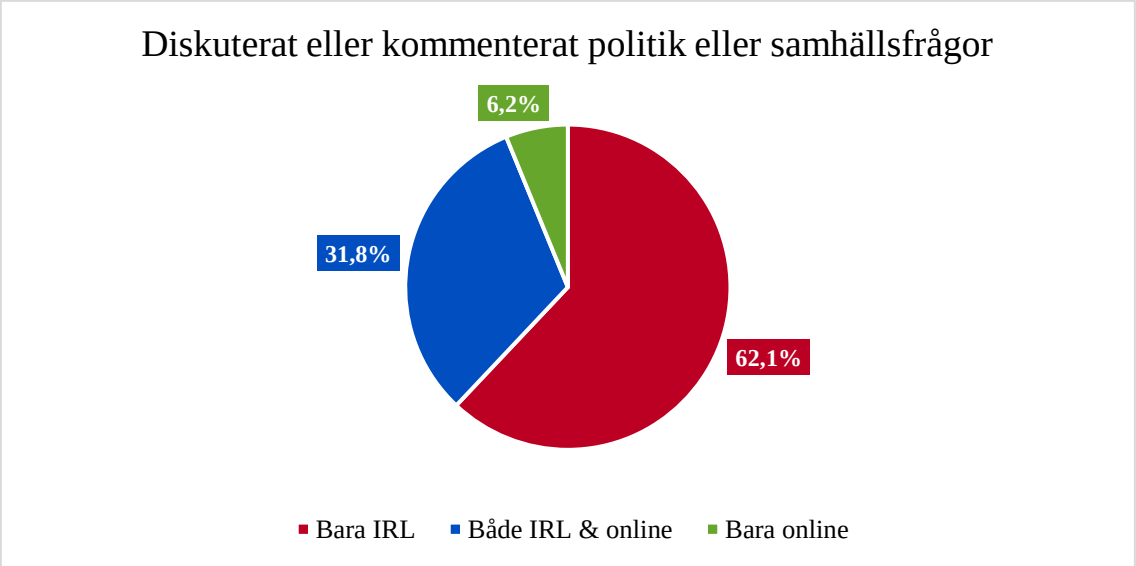

Diagram 18

Liksom att intresset för händelser i andra länder är högre än för politik och samhällsfrågor, är det också fler unga som har diskuterat eller kommenterat händelser i andra länder. 73,9% av alla undersökta unga har diskuterat eller kommenterat händelser i andra länder. Av dessa har

runt hälften gjort det IRL, 39% gjort det både IRL och online, och 10% gjort det endast online, se diagram 19.

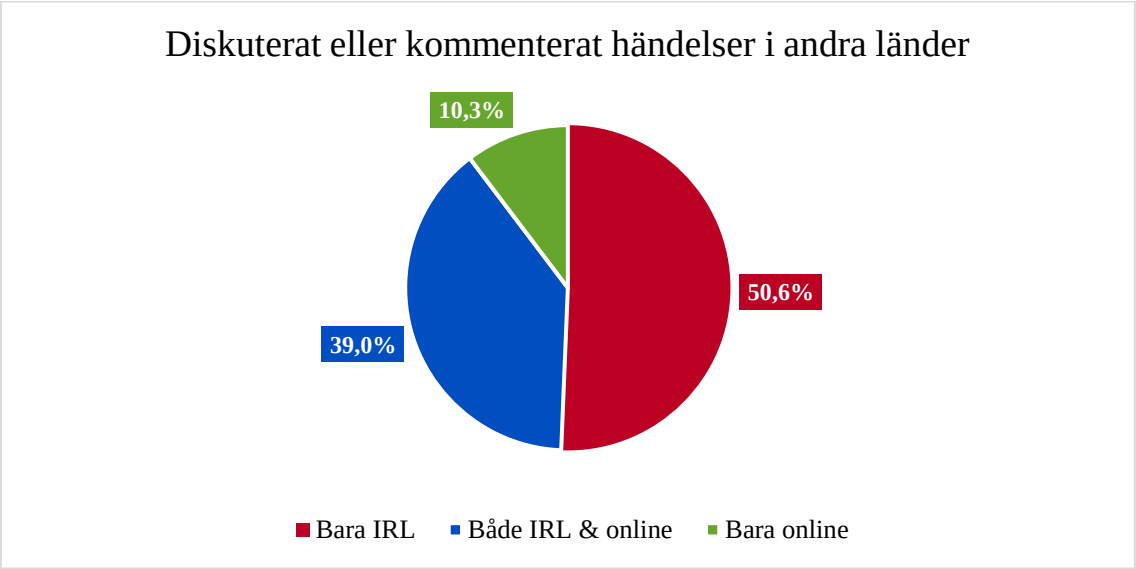

Diagram 19

Vad gäller att ha diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor, eller händelser i andra länder, ställdes detta som två frågor i enkäten men i analysen räknas de samman till en variabel. När variablerna slås samman analyseras unga som antingen har diskuterat eller kommenterat politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder, vilket är 79,3% av unga. Denna sammanslagna variabel ligger till grund för kommande analys.

Den tydligaste skillnaden mellan olika grupper av unga hittas återigen mellan högstadie- och gymnasieelever. Av högstadieeleverna har 74,6% diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor eller händelser i andra länder under de senaste 12 månaderna. Motsvarade siffra för gymnasieelever är 88,8%. Läggs kön till i analysen framkommer det att ingen större skillnad mellan tjejer och killar finns på vare sig högstadie- eller gymnasienivå, se diagram 20.

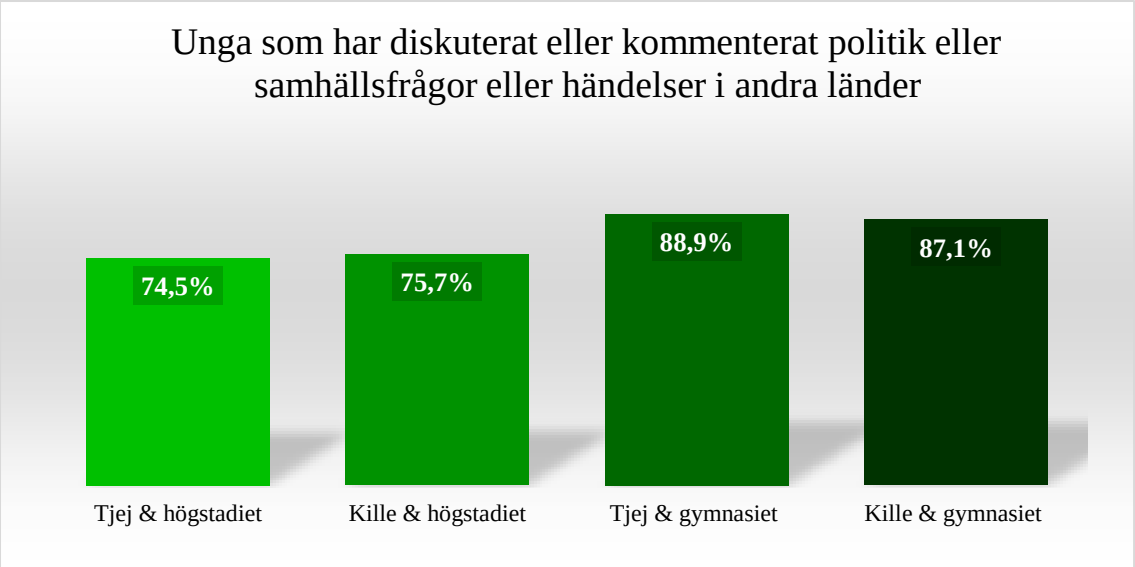

Diagram 20

Vad gäller högstadie- och gymnasieelever boende i olika socioekonomiska områden finns inte några större skillnader, men i snitt har något fler unga boende i områden med socioekonomiska utmaningar (87,5%) diskuterat eller kommenterat politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder, jämfört med unga från områden med goda socioekonomiska förutsättningar (80,6%).

Det finns mindre skillnader i andel högstadie- eller gymnasieelever födda i eller utanför Sverige som har diskuterat eller kommenterat politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder, se diagram 21.

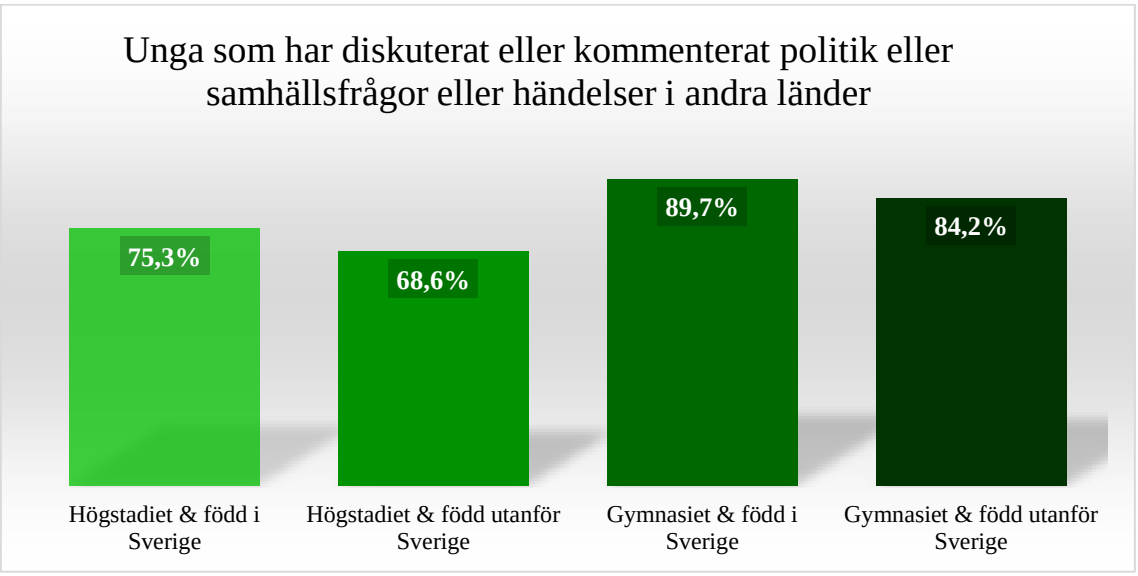

Diagram 21

Liknande trend observeras för unga med svensk eller utländsk bakgrund. Detta innebär att oavsett bakgrund har gymnasieelever i högre uträckning diskuterat eller kommenterat politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder än högstadieelever.

Vad gäller högstadie- och gymnasieelever och föräldrars utbildningsnivå ökar andelen unga som har diskuterat eller kommenterat politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder med föräldrars utbildningsnivå. Detta gäller oavsett skolnivå, kön eller inrikes/utrikesfödd, se diagram 22.

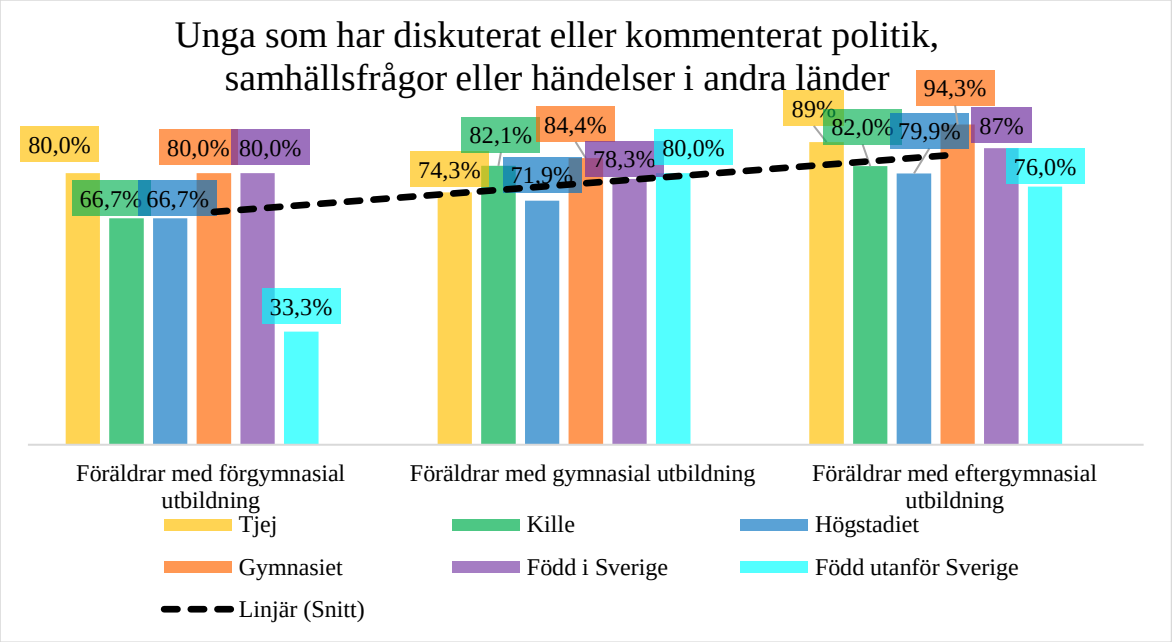

Diagram 22

Unga med eller utan funktionsnedsättningar verkar skilja sig lite åt, där både högstadie- och gymnasieelever med funktionsnedsättningar i högre utsträckning har diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor eller händelser i andra länder, jämfört med unga utan funktionsnedsättningar, se diagram 23.

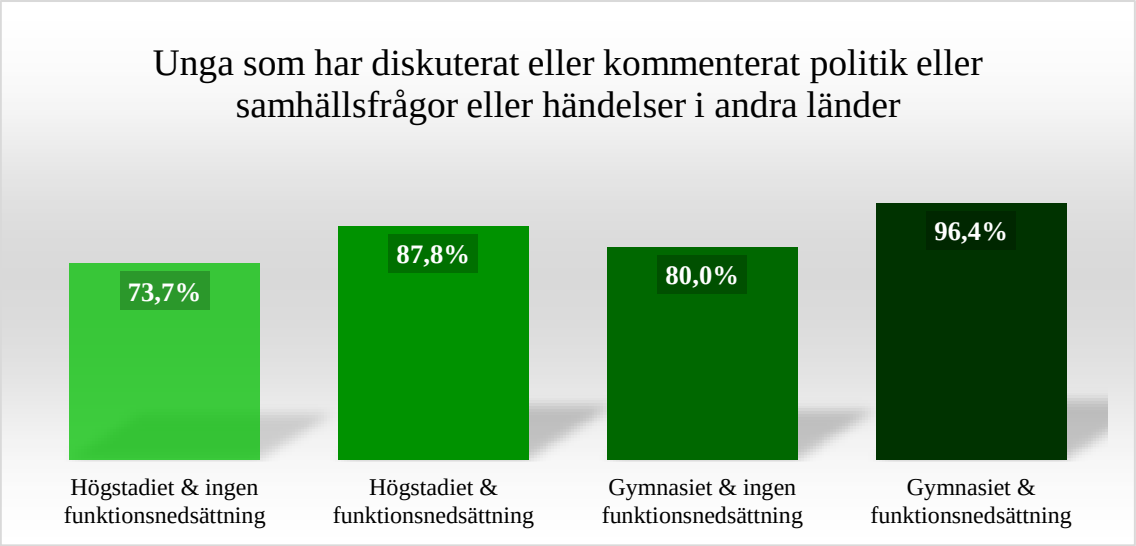

Diagram 23

Frivilligt sökt upp nyheter om en politisk-, samhälls- eller omvärldsfråga

Oberoende av bakgrundsfaktorerna har exakt hälften av unga frivilligt sökt upp nyheter om en politisk-, samhälls- eller omvärldsfråga under de senaste 12 månaderna. Det är fler gymnasieelever än högstadieelever som har gjort detta, 62,4% jämfört med 42,0%. Det är också fler tjejer än killar som har gjort detta, 60,4% jämfört med 40,6%. Intersektionella analyser visar att gymnasietjejer är den grupp som har sökt upp nyheter i överlägset högst utsträckning, och högstadiekillar i lägst, vilket visas i diagram 24.

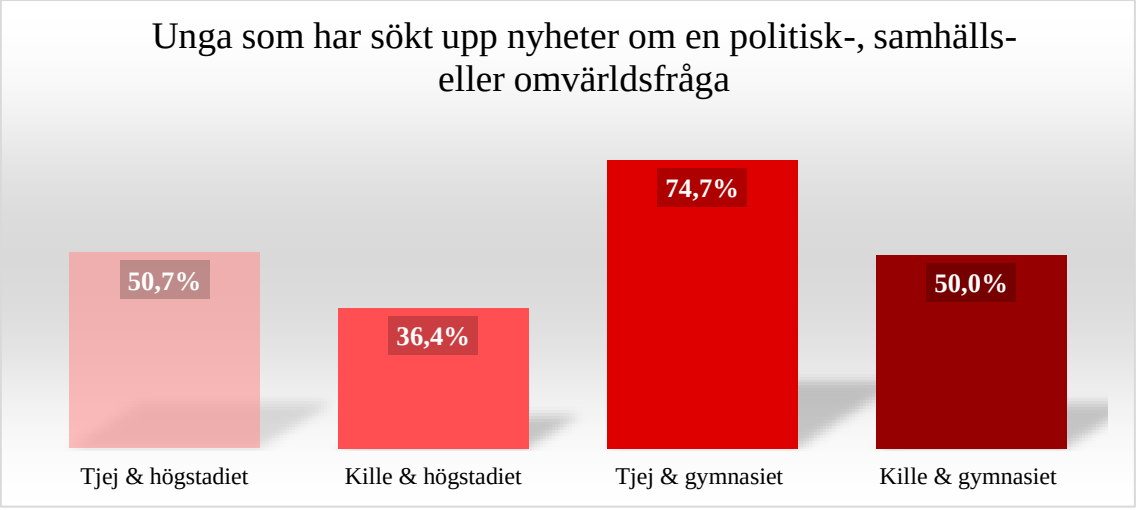

Diagram 24

En högre andel unga på både högstadiet och gymnasiet med föräldrar som har eftergymnasial utbildning (58,9%) har sökt upp nyheter om politiska, samhälls- eller omvärldsfrågor, jämfört med de vars föräldrar har förgymnasial utbildning (37,5%). Denna trend är extra tydlig både

bland unga födda i och utanför Sverige. För unga i Sverige ökar den från 40,0% för unga med föräldrar med förgymnasial utbildning, till 59,1% för unga med föräldrar med eftergymnasial utbildning. För unga födda utanför Sverige ökar den från 33,3% för unga med föräldrar med förgymnasial utbildning, till 65,2% för unga med föräldrar med eftergymnasial utbildning. Samma trend observeras för killar och tjejer med svensk eller utländsk bakgrund.

Bland tjejer i områden med socioekonomiska utmaningar är andelen som sökt upp nyheter om politiska, samhälls- eller omvärldsfrågor de senaste 12 månaderna 63,0%, i socioekonomiskt blandade områden 68,4%, och i områden med goda socioekonomiska förutsättningar 56,0%.
För killar är motsvarande siffror 36,8% i områden med socioekonomiska utmaningar, 42,1% i socioekonomiskt blandade områden och 40,2% i områden med goda socioekonomiska förutsättningar. Det är således fler tjejer än killar som har sökt upp nyheter om politiska, samhälls- eller omvärldsfrågor oberoende av socioekonomiskt område, se diagram 25.

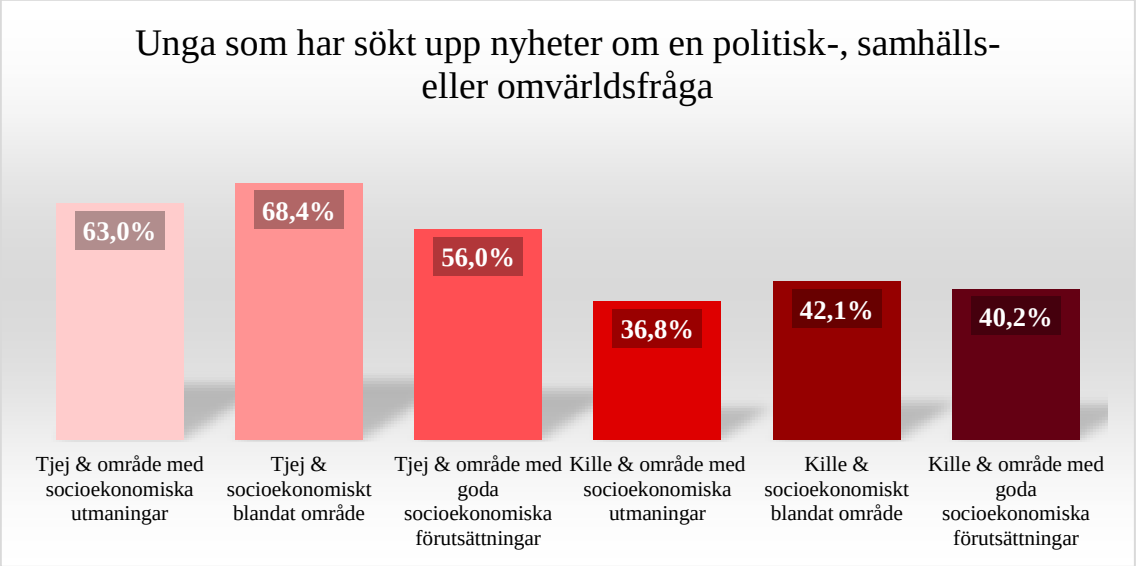

Diagram 25

Bland tjejer och killar födda inrikes- eller utrikes har en högre andel inrikesfödda tjejer sökt upp nyheter om politiska, samhälls- eller omvärldsfrågor jämfört med utrikesfödda tjejer. När det gäller killar är skillnaderna minimala, se diagram 26.

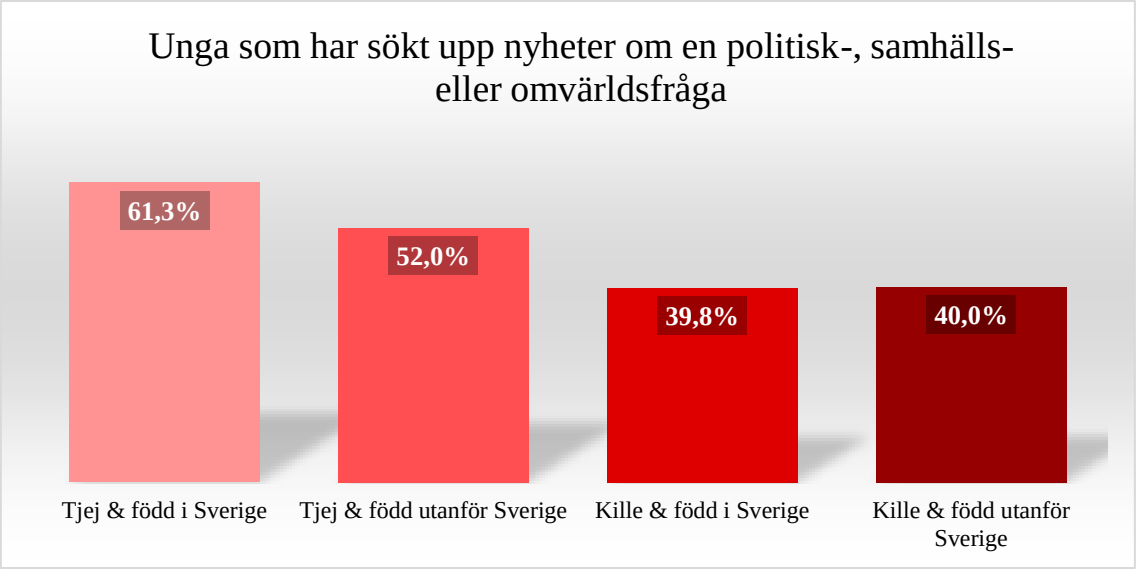

Diagram 26

Benägenhet att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl

Unga uppvisar olika mycket benägenhet att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl. 52,1% av undersökta unga i Blekinge har medel benägenhet att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl, 28,7% har låg benägenhet och 19,3% har hög benägenhet. Fördelningen syns i diagram 27.

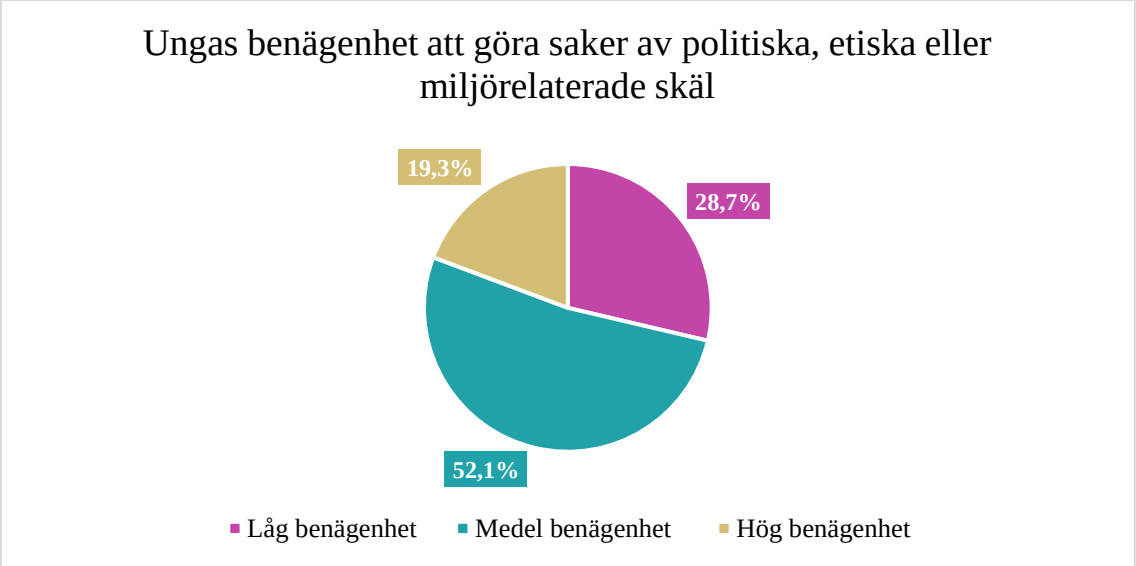

Diagram 27

Benägenheten att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl varierar mellan elever på högstadiet och gymnasiet. I högstadiet är större andelen av eleverna mindre benägna att göra dessa handlingar, där 35,0% uppvisar en låg benägenhet, och endast 12,3% en hög benägenhet.

Av gymnasieeleverna uppvisar endast 12,7% en låg benägenhet, och 33,6% en hög benägenhet. Detta tyder på att benägenheten att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl tenderar att öka med åldern eller utbildningsnivån.

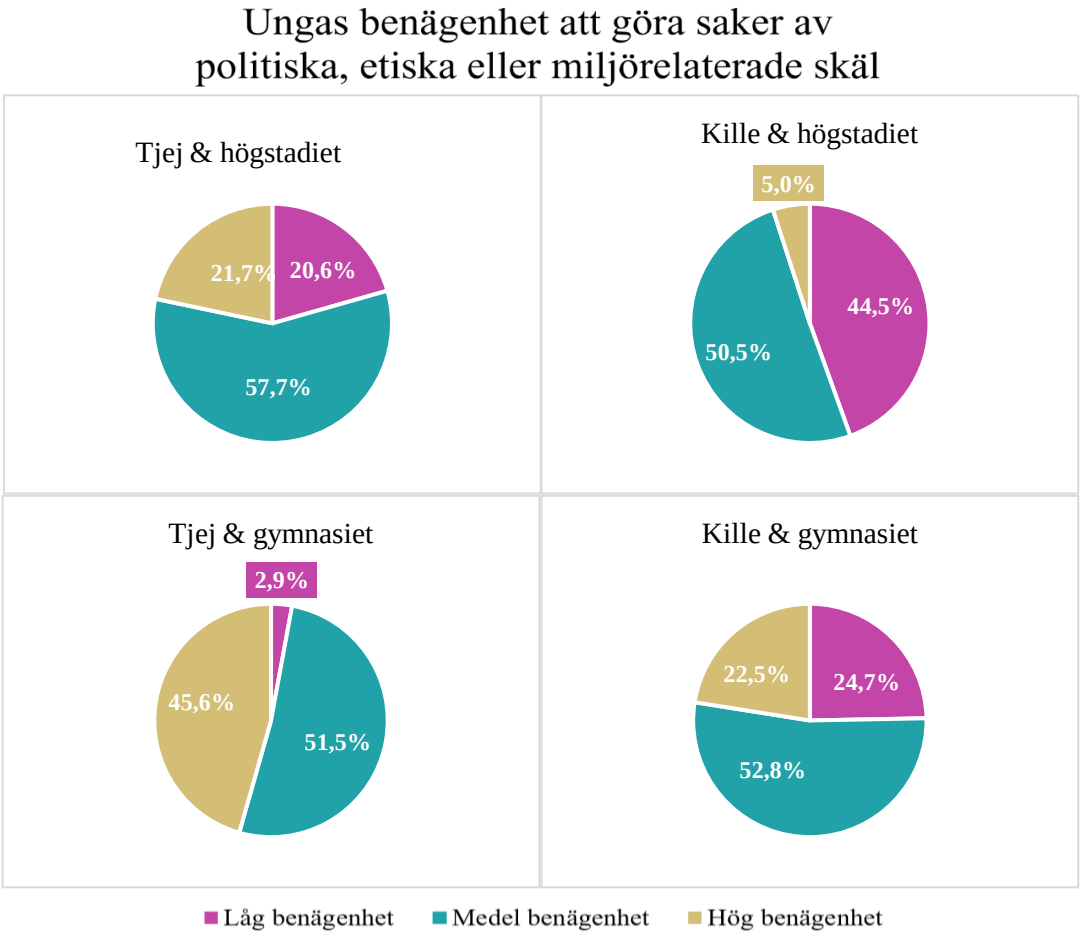

Diagram 28

Vad gäller kön uppvisar tjejer generellt högre benägenhet att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl. Bland tjejer uppvisar endast 14,0% en låg benägenhet, medan 39,7% av killar uppvisar en låg benägenhet. Det är 30,5% av tjejer som uppvisar en hög benägenhet, och endast 10,2% av killar som uppvisar en hög benägenhet att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl. Vid analys av skolnivå och kön framkommer att gymnasietjejer har betydligt högre benägenhet att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl, jämfört med alla andra grupper, medan högstadiekillar visar betydligt lägre benägenhet, se diagram 28.

Resultaten visar att benägenheten att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl skiljer sig mellan högstadie- och gymnasieelever oavsett vilket socioekonomiskt område de bor i. För högstadieelever boende i områden med socioekonomiska utmaningar, visar 45,5% låg benägenhet, och endast 4,5% hög benägenhet. Motsvarande siffror för gymnasieelever i samma

områden var 25,0% och 8,3%. I socioekonomiskt blandade områden är benägenheten att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl högre, särskilt bland gymnasieelever, där 36,0% visar hög benägenhet jämfört med 9,8% av högstadieeleverna. I områden med goda socioekonomiska förutsättningar är benägenheten högre bland gymnasieelever, med 35,7% som visar hög benägenhet, jämfört med 14,4% bland högstadieeleverna. Således uppvisar gymnasieelever högre benägenhet än högstadieelever oavsett socioekonomiskt område, och gymnasieelever boende i socioekonomiskt blandat område eller område med socioekonomiska goda förutsättningar högst benägenhet att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl, se diagram 29.

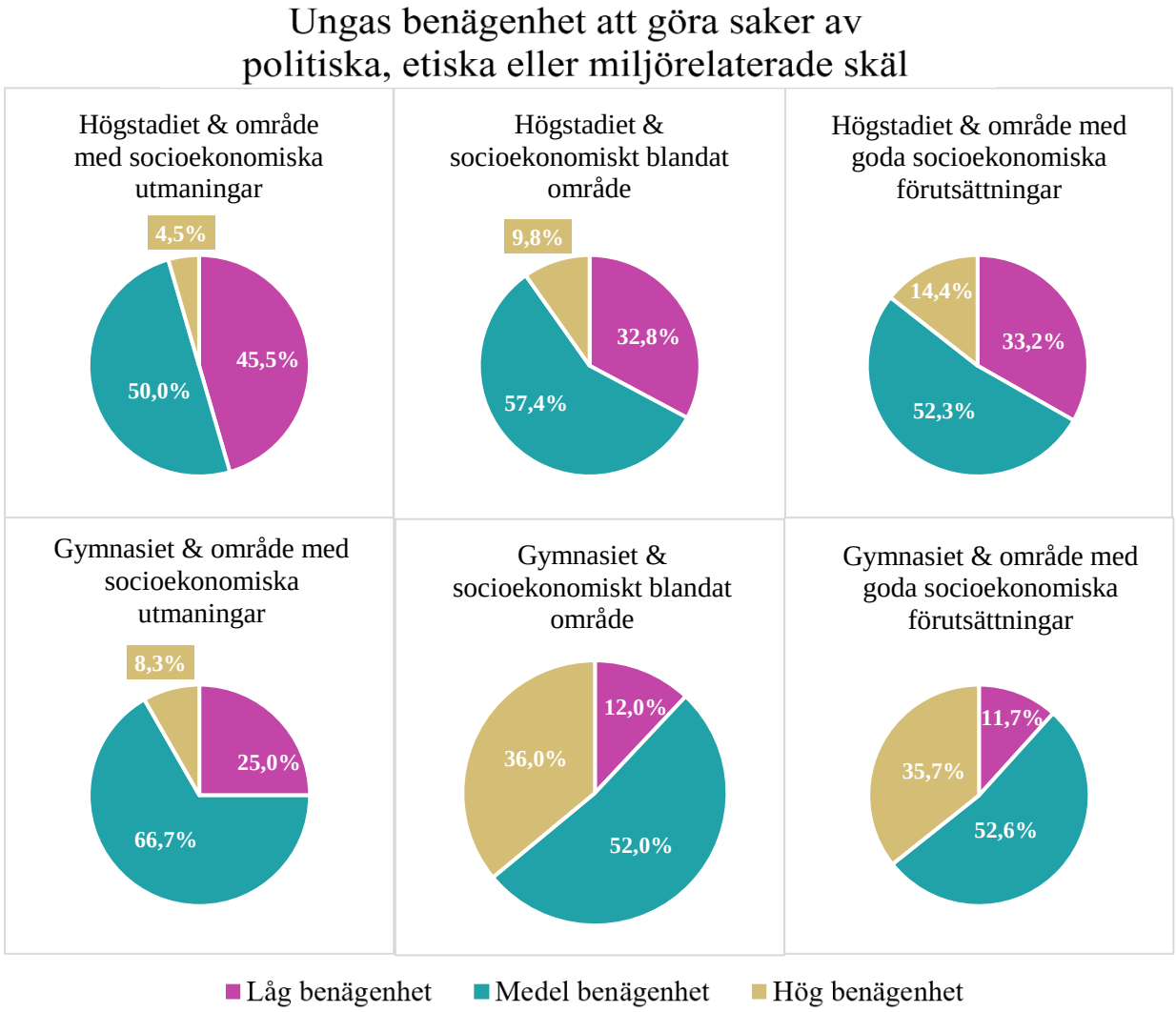

Diagram 29

Läggs kön till i analysen framkommer att tjejer, oavsett socioekonomiskt område, är mer benägna att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl än killar. Tjejer boende i socioekonomiskt blandade områden eller områden med goda socioekonomiska förutsättningar uppvisar den högsta benägenheten at göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl, se diagram 30.

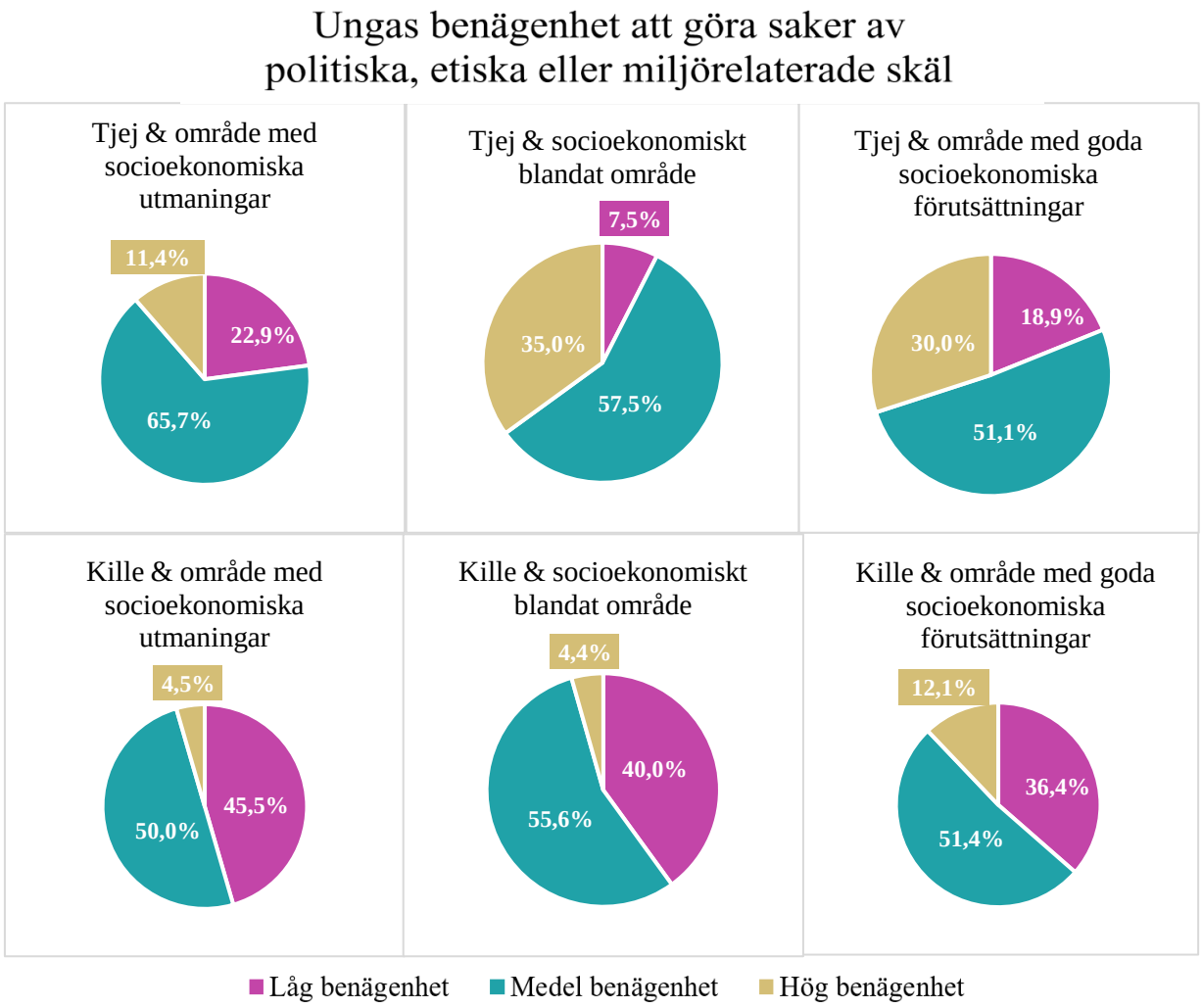

Diagram 30

Vad gäller högstadie- eller gymnasieelever födda i eller utanför Sverige verkar inrikes- eller utrikesfödd inte spela någon större roll för ungas benägenhet att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl. Både inrikes- och utrikesfödda högstadieelever uppvisar liknande benägenhet, liksom inrikes- och utrikesfödda gymnasieelever. Den stora skillnaden hittas återigen mellan högstadie- eller gymnasieelever där gymnasieelever uppvisar högre benägenhet att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl, med liknande nivåer för inrikes- och utrikesfödda elever. Skillnaden i benägenhet ligger således mellan högstadie- och

gymnasieelever, snarare än mellan inrikes- och utrikesfödda elever. Samma sak gäller för högstadie- eller gymnasieelever med svensk eller utländsk bakgrund.

Inrikes- eller utrikesfödd verkar endast spela en minimal roll vid den könsuppdelade analysen. Tjejer, oavsett om de är födda i eller utanför Sverige, visar en högre benägenhet jämfört med killar. Särskilt tjejer födda i Sverige uppvisar den högsta benägenheten, även om skillnaden jämfört med tjejer födda utanför Sverige är liten. För killar är denna benägenhet betydligt lägre oavsett inrikes- eller utrikesfödd. Således är den största skillnaden i benägenhet inte mellan inrikes- och utrikesfödda ungdomar, utan mellan tjejer och killar, se diagram 31.

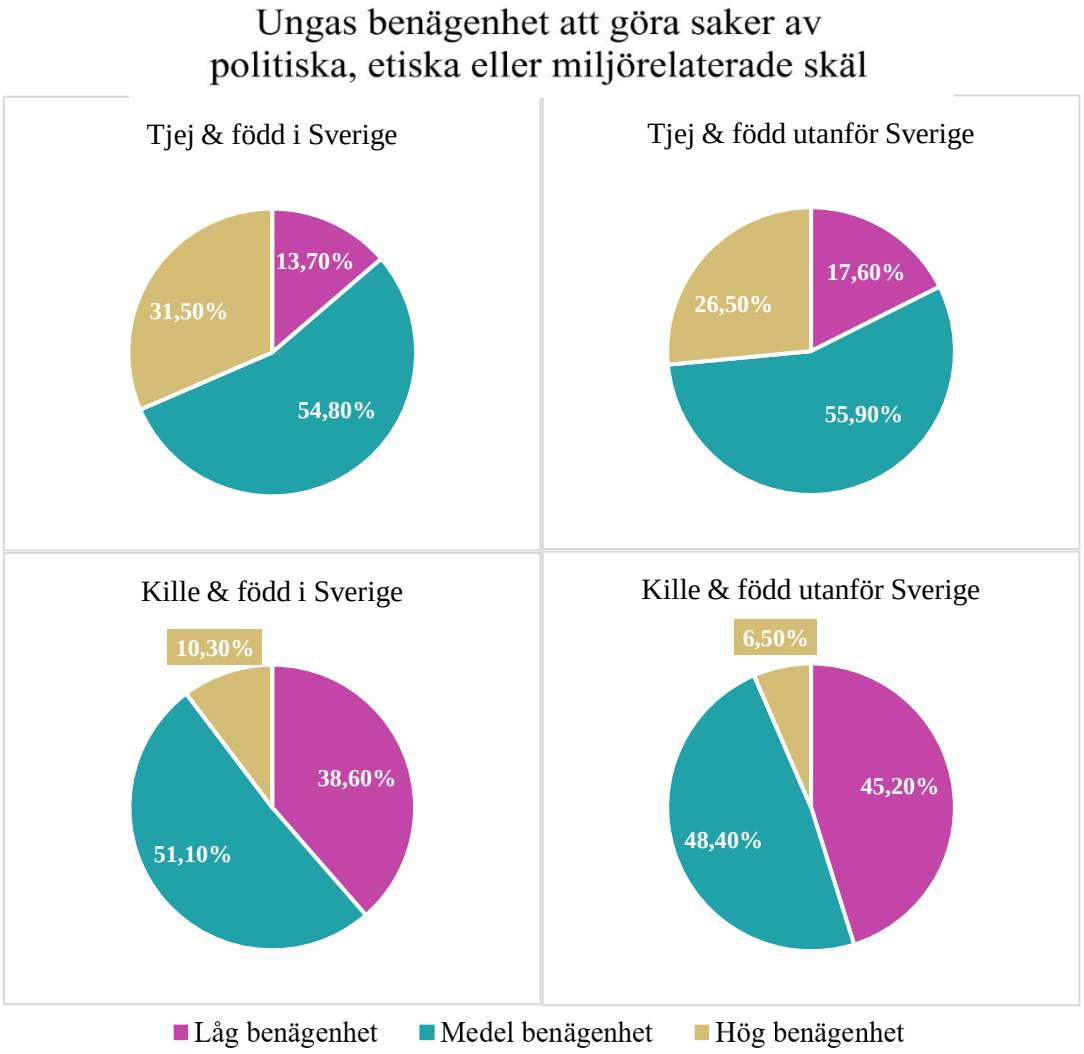

Diagram 31

Det finns inga skillnader mellan gymnasieelever med eller utan funktionsnedsättningars benägenhet att engagera sig i frågor relaterade till politik, etik eller miljö. Däremot uppvisar

högstadieelever med funktionsnedsättningar en något högre benägenhet (17,1%) att oftare genomföra undersökta handlingar jämfört med högstadieelever utan funktionsnedsättningar (10,9%). Det finns inga skillnader bland tjejer eller killar med eller utan funktionsnedsättningar, utan tjejer uppvisar högre benägenhet göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl än killar oavsett funktionsnedsättningar.

Sammanfattning av samhällsengagemang

Sammanfattningsvis är samhällsengagemanget bland unga i Blekinge generellt högt. Många unga utför olika former av samhällsengagemang. Den vanligaste formen av samhällsengagemang bland unga i Blekinge är att diskutera eller kommentera politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder, vilket 79,3% av undersökta unga har gjort de senaste 12 månaderna. Det kan vara relevant att ha i åtanke att de allmänna valen 2022 skedde under denna tidsperiod, vilket kan ha ökat diskussioner om politik och samhällsfrågor.

För de flesta av indikatorerna för samhällsengagemang är gymnasieelever mer samhällsengagerade än högstadieelever, med undantag för indikatorn ’medlem eller aktiv i en förening’ där högstadieelever i större utsträckning är medlemmar eller aktiva i föreningar. I alla övriga indikatorer är gymnasieelever mer delaktiga än högstadieelever. Detta går i linje med vad tidigare forskning uppmärksammat. Unga i Blekinge är i lika hög grad medlemmar i föreningar, 55%, jämfört med tidigare nationell statistik, 60% (MUCF, u.å.).

För hälften av indikatorerna finns en tydlig skillnad mellan tjejer och killar där tjejer uppvisar större benägenhet att utföra dessa handlingar. För resten av indikatorerna är skillnaderna inte lika markanta, men tjejer har i samtliga indikatorer högre samhällsengagemang, vilket också följer tidigare forskning. Föräldrars utbildning har också samband med flera av indikatorerna, som visar att samhällsengagemanget är som lägst för unga med föräldrar med förgymnasial utbildning, och som högst för unga med föräldrar med eftergymnasial utbildning. Vad gäller inrikes- eller utrikesfödda unga varierar samhällsengagemanget beroende på vilken indikator som undersöks. I nästan alla indikatorer är samhällsengagemanget något lägre för utrikesfödda, men ofta är skillnaderna minimala. Den största skillnaden hittas i föreningsmedlemskap /engagemang där utrikesfödda är underrepresenterade. I övriga indikatorer är skillnaderna minimala. Dessa trender återfinns också i tidigare forskning. Motsatt till tidigare forskning går det inte att dra några tydliga slutsatser om huruvida vilket socioekonomiskt område personen

bor spelar roll för dennes samhällsengagemang. Skillnader mellan olika områden är små och motstridiga. I två av indikatorerna har unga boende i områden med socioekonomiska utmaningar något högre samhällsengagemang, och i en tredje är det tvärt om, vilket gör att det inte går att utläsa några tydliga trender för socioekonomiskt område och samhällsengagemang. För unga med eller utan funktionsnedsättningar är skillnaderna också små, men unga som har identifierat att de har en funktionsnedsättning är i något högre grad mer samhällsengagerade jämfört med unga utan funktionsnedsättningar, vilket också är motsatt till vad tidigare forskning observerat.

5.2.3 Formellt politiskt deltagande

Har röstat eller kommer rösta i allmänna val

Eftersom majoriteten av undersökta unga inte har uppnått rösträttsålder, undersöker denna indikator deras inställning till att rösta i framtida val, tillsammans med de unga över 18 år som svarade att de röstade i något av de allmänna valen 2022. Då de två åldersgrupperna fick olika frågor kan ingen analys genomföras för att undersöka skillnaderna mellan högstadie- och gymnasieelever för denna indikator. Dessutom genererade endast högstadieelevernas frågor statistiskt signifikanta resultat, vilket gör att ingen analys för enbart gymnasieelever kan genomföras.

Sammanlagt anger en hög andel unga att de har röstat eller kommer rösta i allmänna val. 72,5% av unga har svarat att de antingen röstade i valet 2022 eller planerar att rösta i kommande val när de är över 18 år, och 18,7% är osäkra. Av högstadieeleverna planerar 75,8% att rösta när de är över 18 år, och 20,7% är osäkra på om de kommer rösta. Könsuppdelad analys av högstadieelever visar små skillnader mellan könen, där tjejer i något högre utsträckning anger att de ska rösta i allmänna val jämfört med killar, se diagram 32.

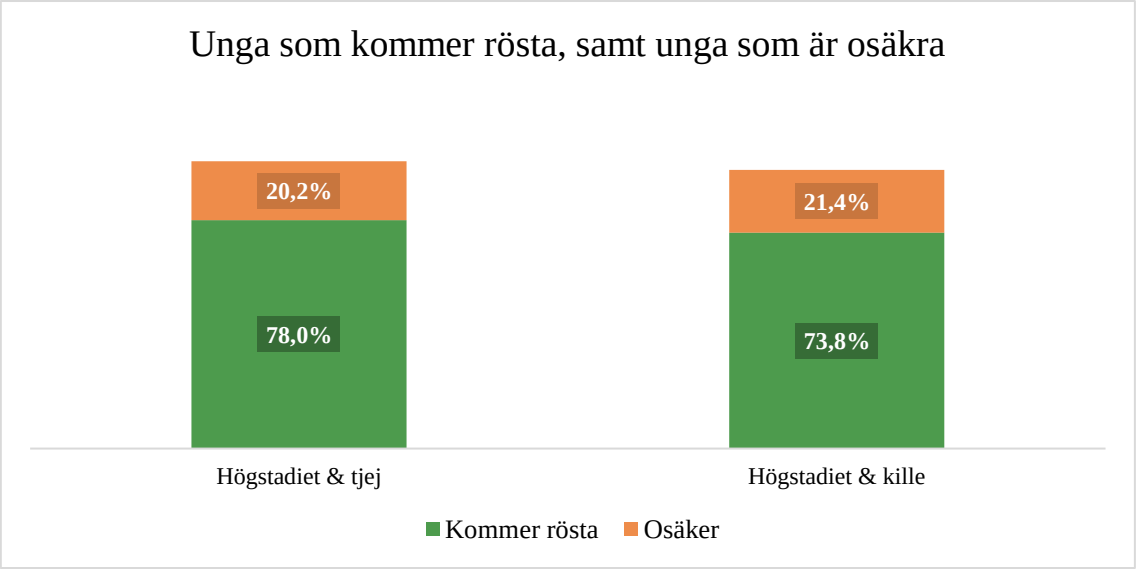

Diagram 32

Av unga boende i olika socioekonomiska områden är det 62,1% av unga som är bosatta i områden med socioekonomiska utmaningar, 81,2% i socioekonomiskt blandade områden och 72,7% i områden med goda socioekonomiska förutsättningar planerar att rösta. Det är högst andel unga boende i områden med socioekonomiska utmaningar som är osäkra på om de kommer rösta (p=0,053), se diagram 33.

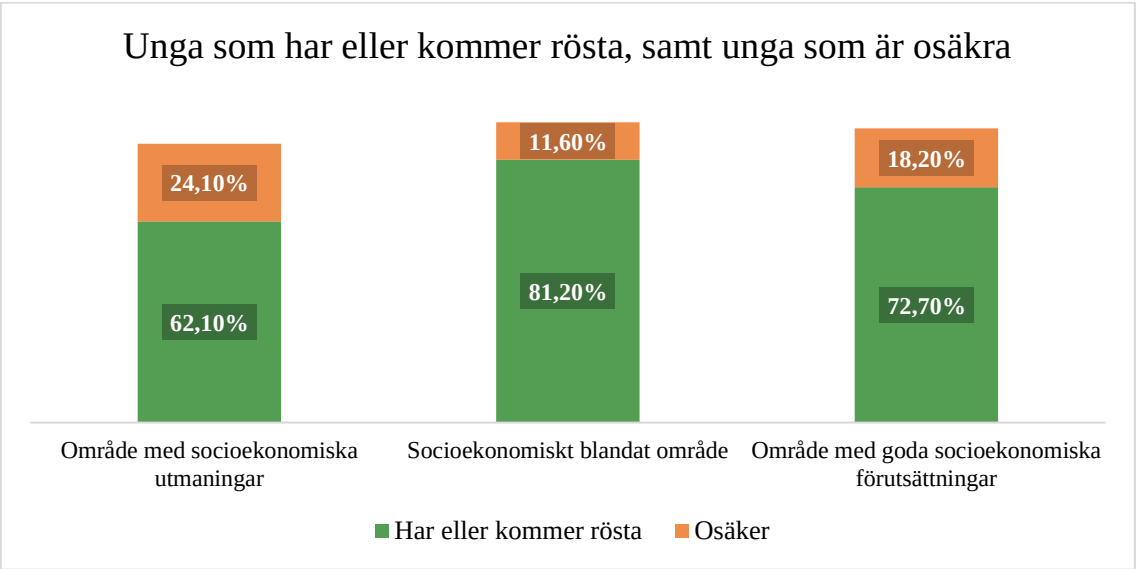

Diagram 33

Bland unga födda i Sverige är det 75,6% som har eller kommer rösta, och 16,2% som är osäkra. Bland unga födda utanför Sverige är det 53,7% som har eller kommer rösta, och 35,2% är osäkra.

Det är således betydligt högre andel unga födda utanför Sverige som är osäkra på om de kommer rösta eller inte, se diagram 34.

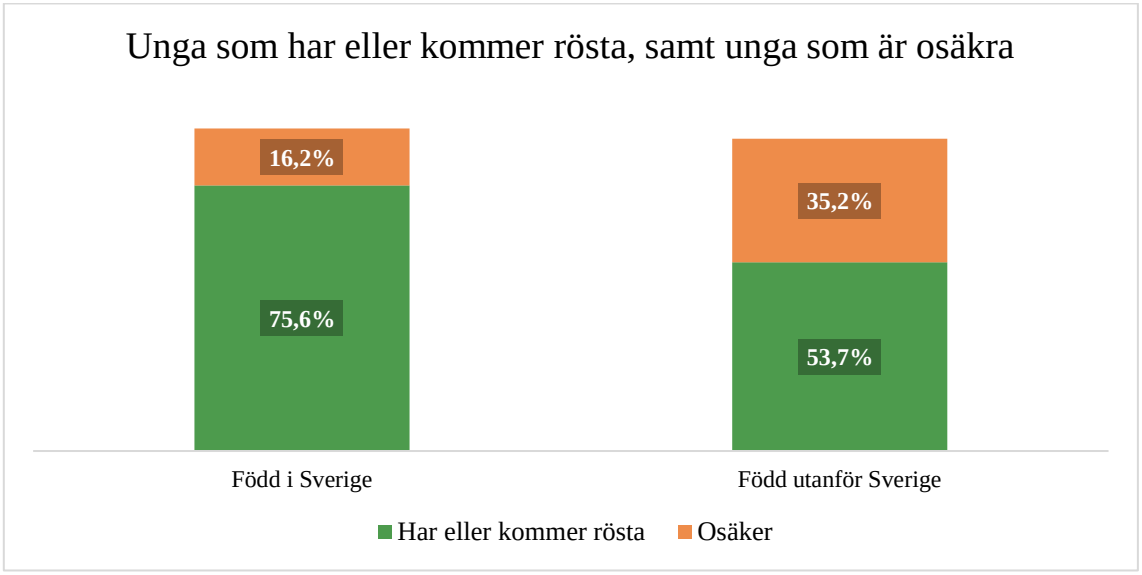

Diagram 34

Vid könsuppdelad analys framgår att tjejer födda i Sverige har den högsta andelen som känner sig säkra på att de kommer rösta, och att den osäkerhet kring röstning som observerades ovan bland unga födda utanför Sverige är något högre bland killar födda utanför Sverige, jämfört med tjejer födda utanför Sverige, se diagram 35.

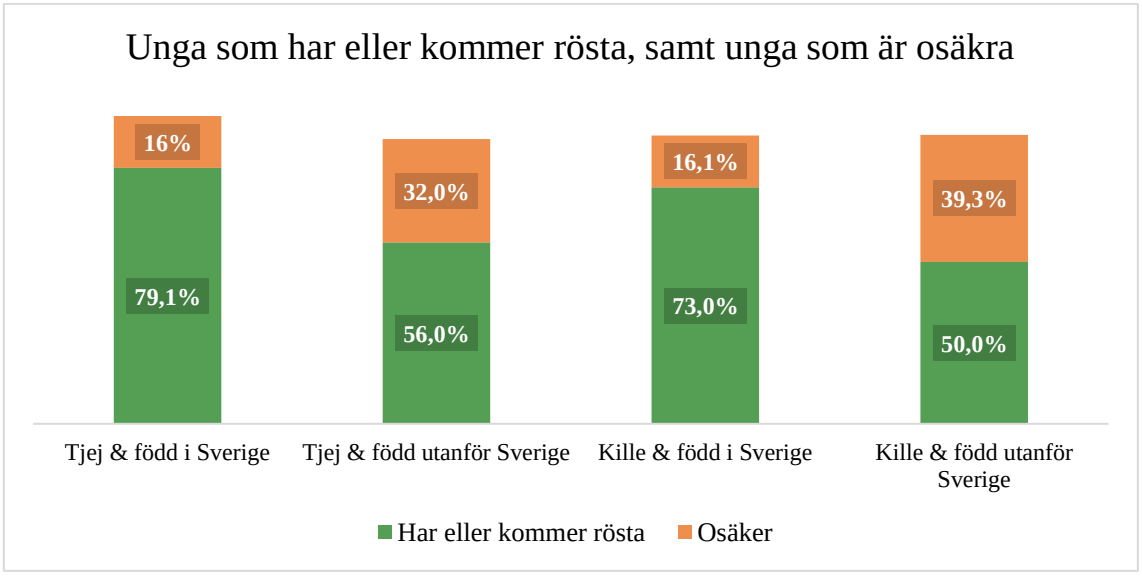

Diagram 35

Likande resultat observeras vid analys av kön och svensk eller utländsk bakgrund. Unga med svensk bakgrund, både killar och tjejer, uppvisar större säkerhet kring röstning jämfört med

unga med utländsk bakgrund, och unga med utländsk bakgrund, både killar och tjejer, uppvisar större osäkerhet, se diagram 36.

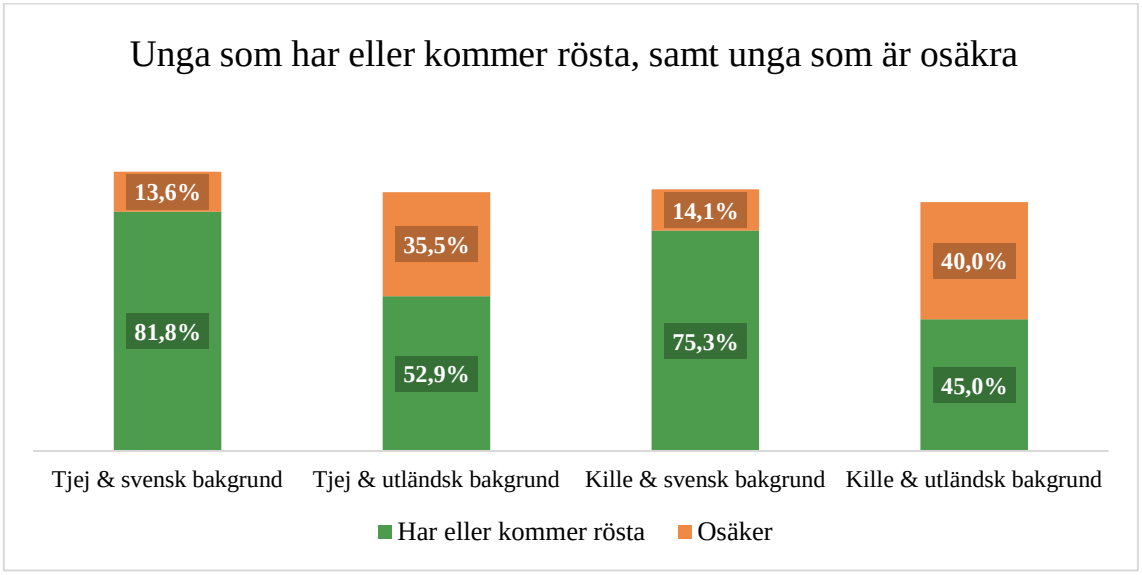

Diagram 36

Ungas benägenhet att rösta i kommande val ökar med föräldrars utbildningsnivå. Unga vars föräldrar har eftergymnasial utbildning visar den högsta andel som har eller kommer rösta i allmänna val, medan unga med föräldrar med förgymnasial utbildning visar den högsta osäkerheten kring röstning. Det finns därmed en korrelation mellan föräldrars utbildningsnivå och unga benägenhet att rösta, med en större benägenhet bland dem vars föräldrar har en högre utbildningsnivå, se diagram 37.

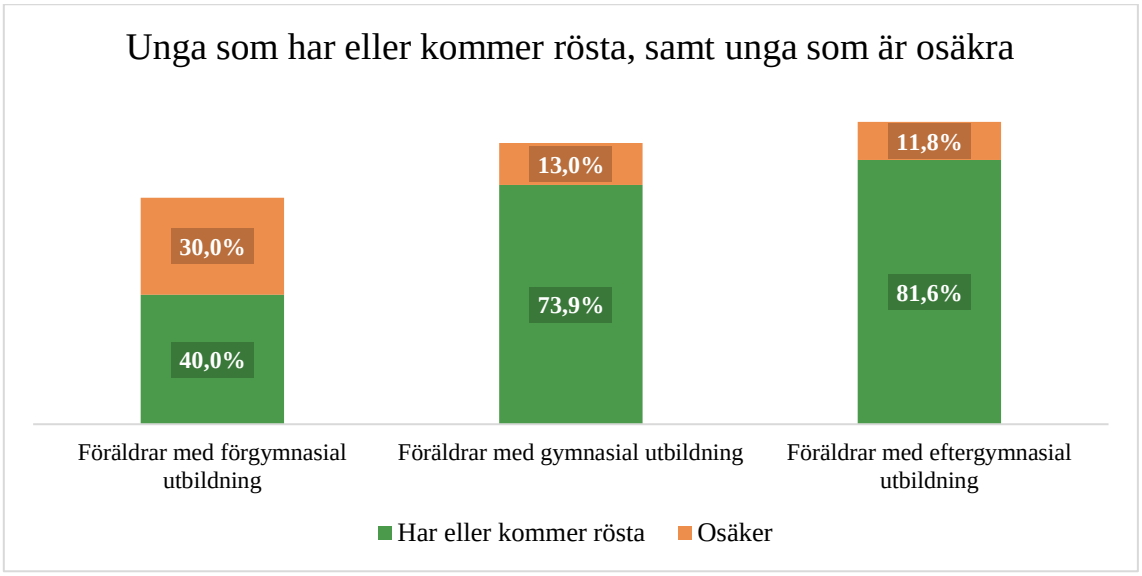

Diagram 37

Bland unga med funktionsnedsättningar är det 79,9% som har eller kommer att rösta och 7,7% som är osäkra, och bland unga utan funktionsnedsättningar är det 74,5% som har eller kommer att rösta och 17,1% som är osäkra. Det är alltså högre andel unga med funktionedsättningar som har eller kommer rösta i allmänna val, och lägre andel som är osäkra, jämfört med unga utan funktionsnedsättningar.

Kontaktat politiker, tjänsteperson eller beslutsfattare

Oberoende av bakgrundsfaktorer har 11,8% av unga uppgett att de har kontaktat politiker, tjänstepersoner eller beslutsfattare under de senaste 12 månaderna. Av dessa skedde ungefär en tredjedel av kontakterna IRL, en tredjedel online, och resterande tredjedel utgjordes av en kombination av båda metoderna. Det är 9,9% av högstadieeleverna och 12,5% av gymnasieeleverna som har kontaktat politiker, tjänstepersoner eller beslutsfattare. Både högstadiekillar och gymnasiekillar har i lite högre utsträckning kontaktat, jämfört med högstadie- eller gymnasietjejer. Som framgår av diagram 38 är skillnaderna dock små.

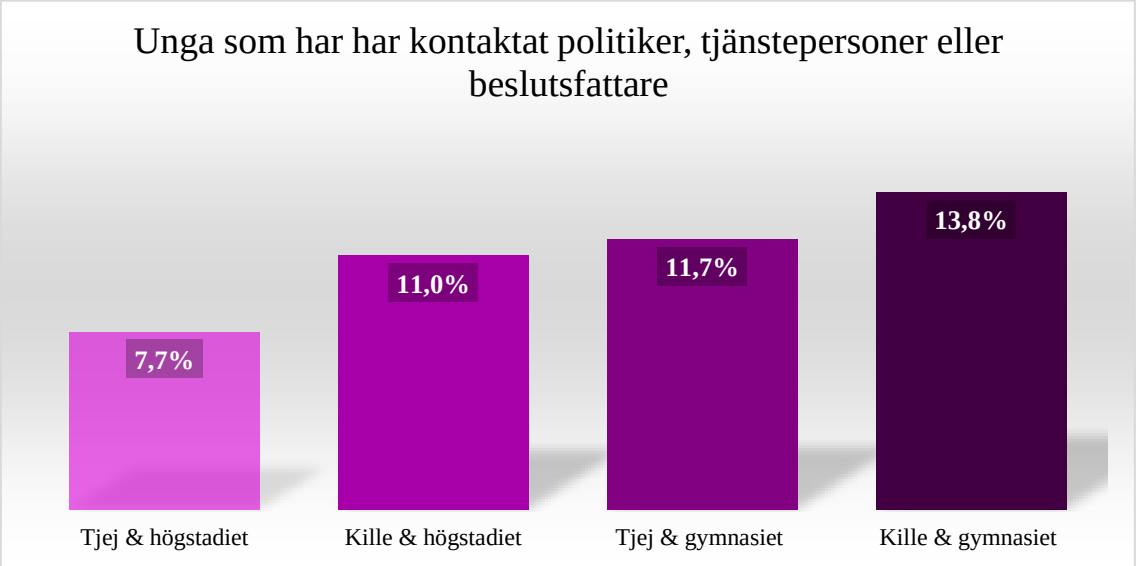

Diagram 38

Bland högstadieelever födda i eller utanför Sverige har de som är födda i Sverige i högre utsträckning kontaktat politiker, tjänstepersoner eller beslutsfattare jämfört med de födda utanför Sverige. Bland gymnasieelever är skillnaden mindre, se diagram 39.

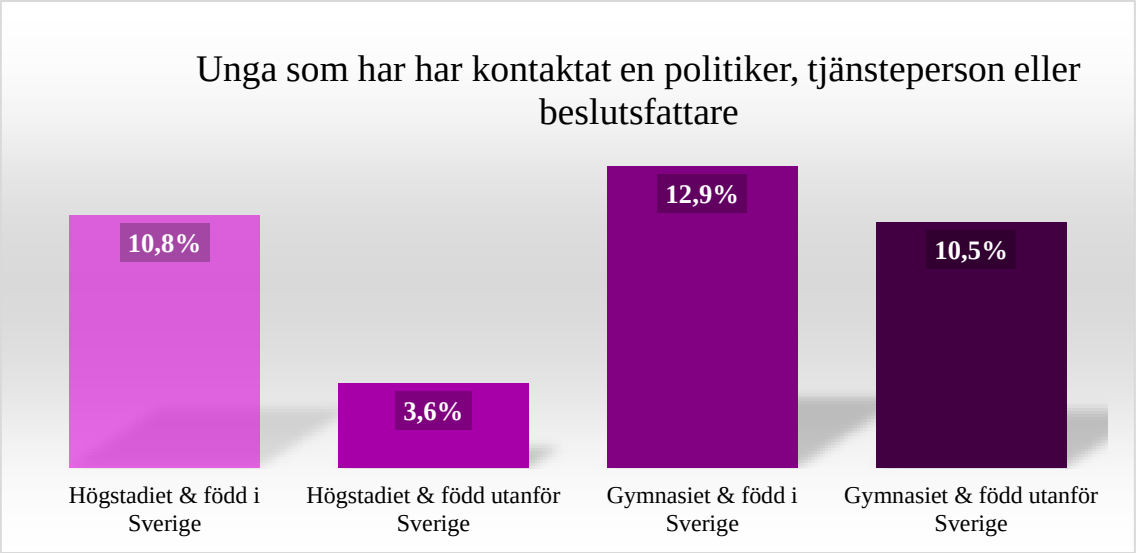

Diagram 39

Medlem eller engagerad i ett politiskt parti eller ungdomsförbund

Totalt har 3,4% av unga angett att de är medlemmar eller engagerade i ett politiskt parti eller ungdomsförbund, och 1,6% har tidigare varit medlem men slutat. Av gymnasieelever är 7,5% nuvarande medlemmar eller engagerade, och 1,2% av högstadieelever. I denna undersökning finns inga högstadietjejer som har svarat att de är medlemmar eller engagerade i ett politiskt parti eller ungdomsförbund, men 5,9% av gymnasietjejerna har uppgett att de är medlemmar eller engagerade. Bland högstadieelever är motsvarande siffra 1,9% för högstadieelever och 9,2% för gymnasieelever. Det är således högre andel gymnasieelever än högstadieelever och högre andel killar än tjejer som är medlemmar eller engagerade i ett politiskt parti eller ungdomsförbund, se diagram 40.

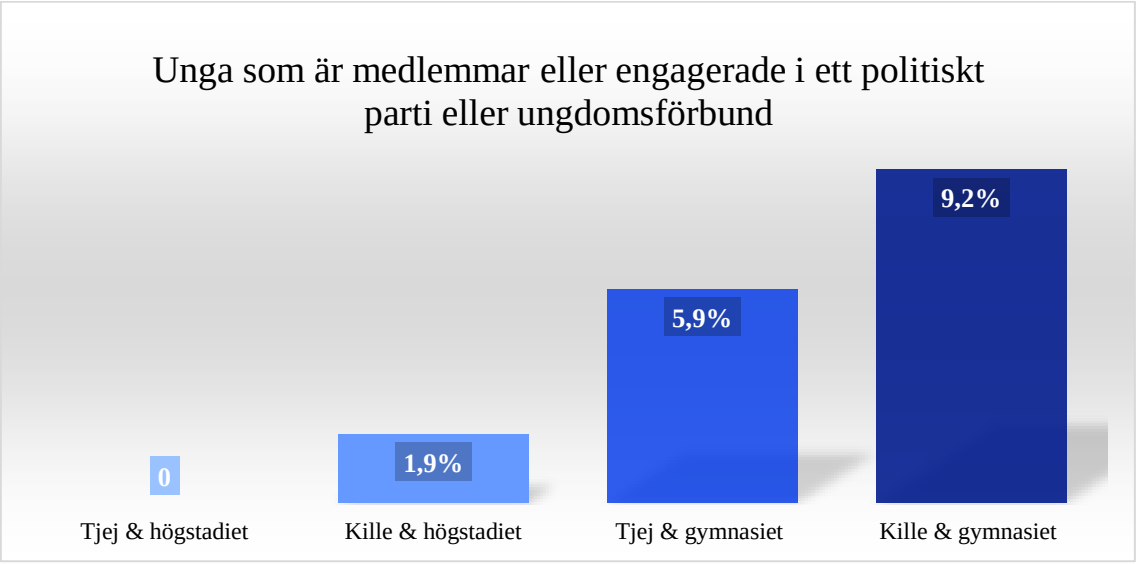

Diagram 40

Det finns inte några unga boende i områden med socioekonomiska utmaningar som har angett att de är medlemmar eller engagerade i ett politiskt parti eller ungdomsförbund. Majoriteten av de unga som är medlemmar eller engagerade i ett politiskt parti eller ungdomsförbund bor i områden med goda socioekonomiska förutsättningar.

Det finns ingen skillnad bland högstadie- och gymnasieelever med svensk eller utländsk bakgrund. Skillnaden mellan olika grupper av unga återfinns således i skolnivå, snarare än bakgrund, se diagram 41.

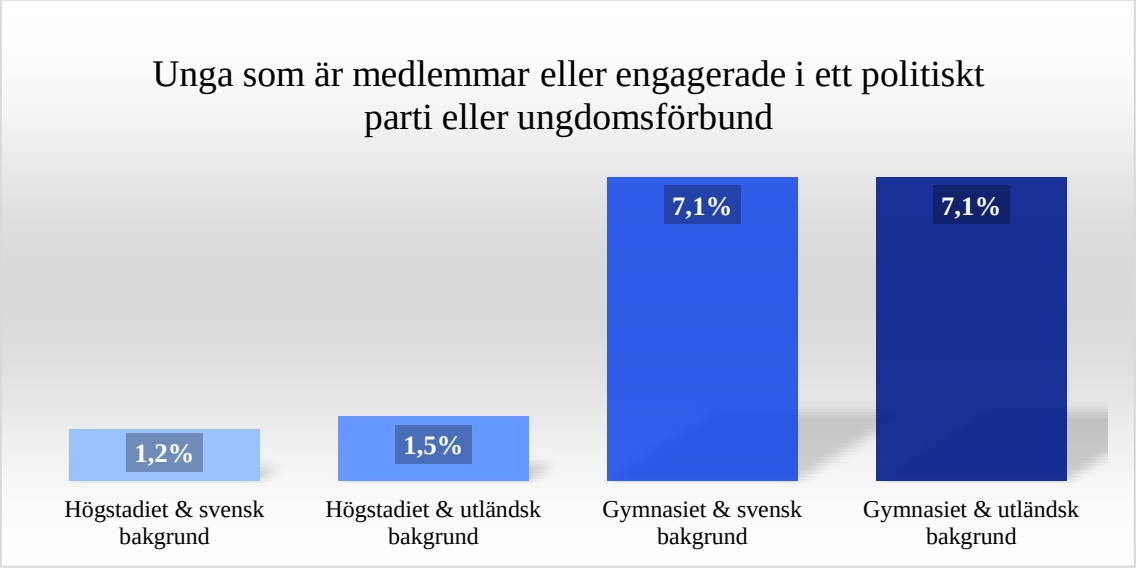

Diagram 41

Skänkt pengar till ett politiskt parti

Det är i snitt 1,9% av unga i Blekinge som uppger att de har skänkt pengar till ett politiskt parti under de senaste 12 månaderna, varav 3% är gymnasieeleverna och 0,7% är högstadieeleverna. Denna indikator genererade för få svar för att möjliggöra tillförlitliga statistiska analyser av kombinationer av bakgrundsfaktorernas påverkan.

Sammanfattning av formellt politiskt deltagande

Den överlägset vanligaste formen av formellt politiskt deltagande hos unga i Blekinge är att rösta eller planera att rösta i kommande allmänna val. Mer än 7 av 10 unga i Blekinge har eller planerar att rösta i allmänna val. Denna siffra är lägre än Skolverkets (Almgren, m.fl., 2017:67) nationella observation där 9 av 10 14-åringar definitivt eller troligen skulle rösta. Eftersom dessa frågor ställdes på lite olika sätt och innefattar olika åldersgrupper är de dock inte helt jämförbara.

Bakom den relativt höga andel som har eller kommer rösta i allmänna val döljer sig stora skillnader. Det finns en betydande andel av unga födda utanför Sverige eller med utländsk bakgrund som är osäkra på om de kommer rösta i allmänna val. Bland killar skiljer det 26 procentenheter mellan de med utländsk bakgrund och de med svensk bakgrund när det gäller osäkerhet inför att rösta i framtida allmänna val. Denna skillnad i osäkerhet observeras även bland tjejer. Som det framgick i avsnitt ’3.2.1 Formellt politiskt deltagande’ har tidigare forskning visat att unga födda i Sverige eller med svensk bakgrund tenderar att rösta i högre utsträckning än unga födda utanför Sverige eller med utländsk bakgrund. Däremot har den betydande skillnaden i osäkerhet mellan inrikes- eller utrikesfödd och svensk eller utländsk bakgrund som identifierats i denna studie inte observerats i den tidigare forskningen som granskats.

Det är en något högre andel tjejer än killar som uppger att de har eller kommer rösta i allmänna val, men skillnaderna är små. Det är också tydligt att ungas benägenhet att rösta ökar med föräldrars utbildningsnivå, vilket ligger i linje med tidigare forskning. Angående vilket socioekonomiskt område personen bor i finns ett samband, där unga boende i socioekonomiskt blandade områden uppvisar högst säkerhet att rösta och lägst osäkerhet, medan unga boende i områden med socioekonomiska utmaningar uppvisar lägst säkerhet och högst osäkerhet. Detta går således inte helt i linje med vad tidigare forskning observerat. Unga med funktionsnedsättningar har eller planerar att rösta i högre utsträckning än unga utan funktionsnedsättningar, vilket är motsatt till tidigare forskning.

Precis som tidigare forskning har observerat är andelen som har kontaktat politiker, tjänstepersoner eller beslutsfattare; är medlem i ett politiskt parti eller ungdomsförbund; eller har skänkt pengar till ett politiskt parti betydligt lägre än de som har eller planerar att rösta i val. Unga i Blekinge är i något högre utsträckning medlemmar i politiska partier, 3,3%, jämfört med nationell statistik för unga 16-19 år, 2,6% (SCB, 2022a). Likt tidigare forskningsobservationer är det något högre andel killar än tjejer som är medlemmar i politiska partier i Blekinge. Det är också något högre andel killar än tjejer som har kontaktat politiker, tjänstepersoner eller beslutsfattare, vilket stämmer överens med tidigare forskning. Det är högre andel gymnasieelever som har kontaktat politiker, tjänstepersoner eller beslutsfattare och betydligt högre andel som är medlemmar i politiska partier, jämfört med högstadieelever. Bland högstadieelever är det högre andel födda i Sverige som har kontaktat politiker, tjänstepersoner

eller beslutsfattare, jämfört med unga födda utanför Sverige. Bland gymnasieelever finns inga större skillnader. Det finns inga större skillnader i bakgrund när det gäller medlemskap i politiska partier, men majoriteten av de partipolitiska medlemmarna bor i områden med socioekonomiskt goda förutsättningar.

5.2.4 Aktivism

Skrivit under en namninsamling

Det är 26,9% av unga i Blekinge som har skrivit under en namninsamling under de senaste 12 månaderna. Av dessa har majoriteten, 62%, skrivit under online, 27% har skrivit under IRL och ytterligare 27% har skrivit under både IRL och online. Fördelningen syns i diagram 42.

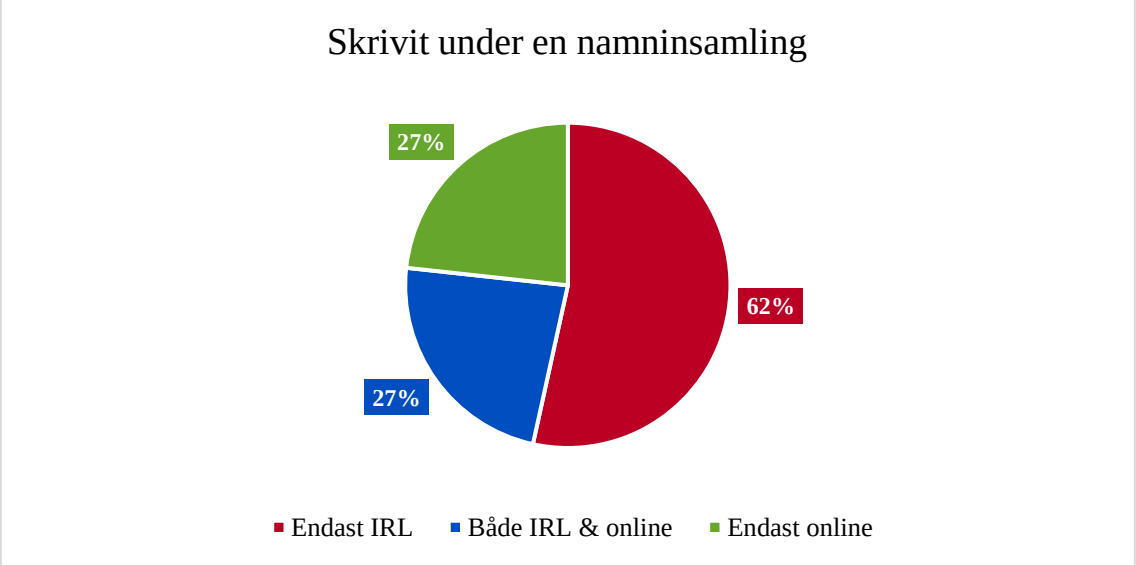

Diagram 42

Jämfört med högstadieelever har gymnasieelever i betydligt högre utsträckning skrivit under namninsamlingar. 40,1% av gymnasieeleverna jämfört med 17,1% av högstadieeleverna har gjort detta. Aktiviteten är också betydligt vanligare bland tjejer än killar då 36,4% av tjejer och 17,5% av killar har skrivit under en namninsamling under de senaste 12 månaderna. Kombineras skolnivå och kön utmärker sig gymnasietjejer, se diagram 43.

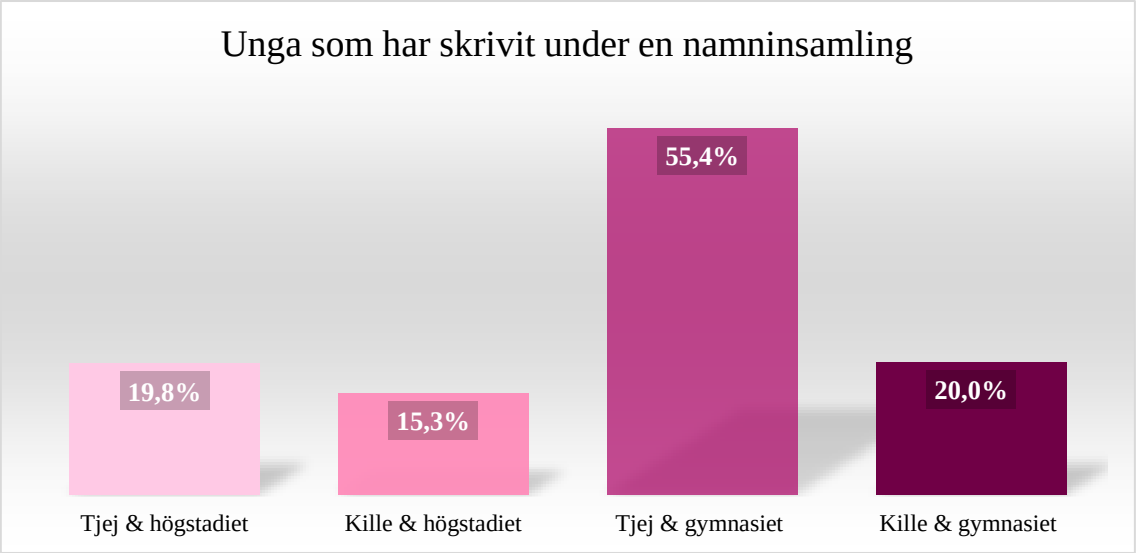

Diagram 43

Det finns ett samband mellan högstadie- och gymnasieelever som har skrivit under en namninsamling och vilket socioekonomiskt område de bor i. Skillnaderna mellan områdena är små och tyder på att unga boende i socioekonomiskt blandade områden i något högre utsträckning har skrivit under en namninsamling, 33,8% jämfört med 28,6% för unga boende i områden med socioekonomiska utmaningar, och 26,0% för unga boende i områden med socioekonomiska förutsättningar. Bland både killar och tjejer är det unga från socioekonomiskt blandade områden som i högst omfattning har skrivit under en namninsamling, men skillnaderna är små. Tjejer har generellt gjort det i högre uträckning än killar oavsett socioekonomiskt område, se diagram 44. Detta tyder på att kön är mer framträdande än vilket socioekonomiskt område personen bor i.

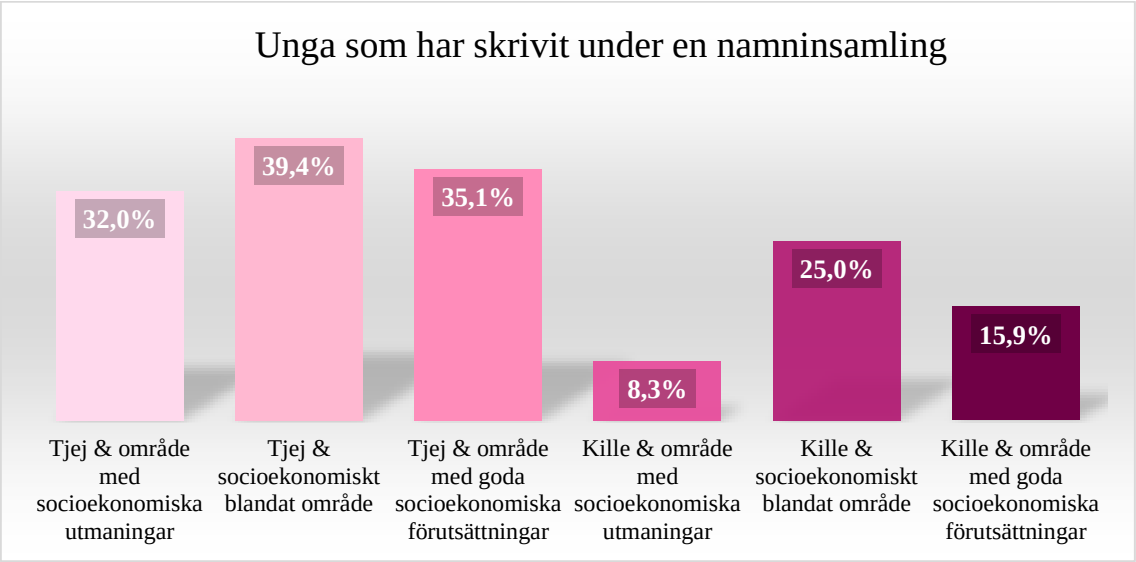

Diagram 44

Vad gäller högstadie- eller gymnasieelever födda i eller utanför Sverige är skillnaderna små men tyder på att både högstadieelever och gymnasieelever födda utanför Sverige har skrivit under en namninsamling i något högre utsträckning än elever födda i Sverige. Det är dock tydligt att den stora skillnaden ligger mellan högstadie- och gymnasieelever, snarare än inrikes- eller utrikesfödd, vilket diagram 45 visar.

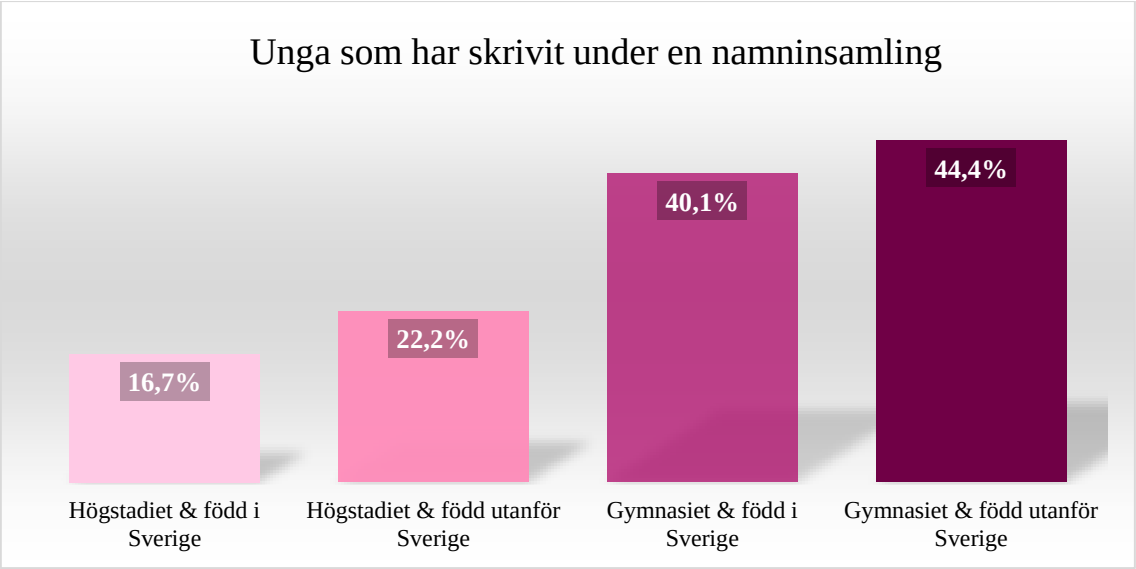

Diagram 45

Vid analys av kön och inrikes- eller utrikesfödd observeras inga skillnader bland killar födda i eller utanför Sverige, men tjejer födda utanför Sverige har i högre utsträckning skrivit under en namninsamling än tjejer födda i Sverige. Det finns alltså stor skillnad mellan könen oavsett inrikes- eller utrikesfödd, vilket visas i diagram 46.

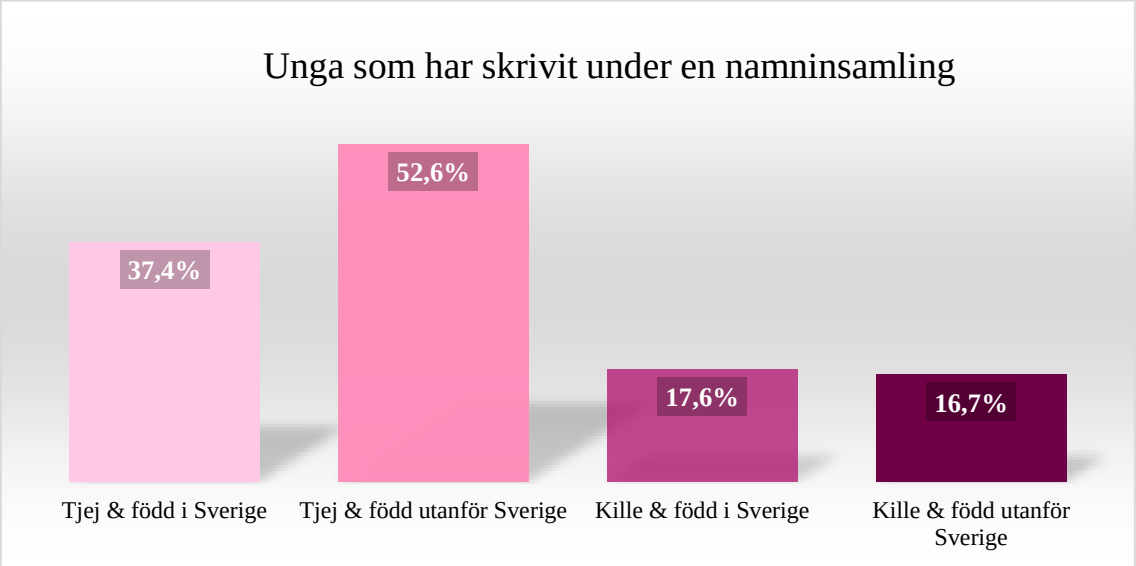

Diagram 46

Angående högstadieelever med eller utan funktionsnedsättningar är det fler högstadieelever med funktionsnedsättningar som har skrivit under en namninsamling, jämfört med högstadieelever utan funktionsnedsättningar. För gymnasieelever är skillnaderna mindre, se diagram 47.

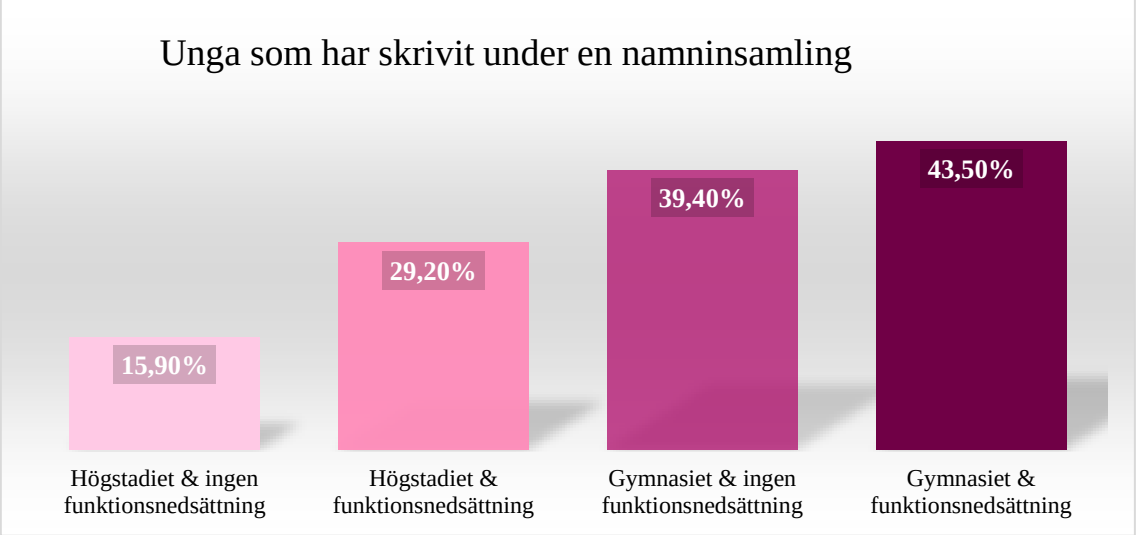

Diagram 47

Vid analys av kön och funktionsnedsättning har tjejer med funktionsnedsättningar skrivit under namninsamlingar i något högre utsträckning än tjejer utan funktionsnedsättningar, och killar med funktionsnedsättningar i högre utsträckning än killar utan funktionsnedsättningar, se diagram 48.

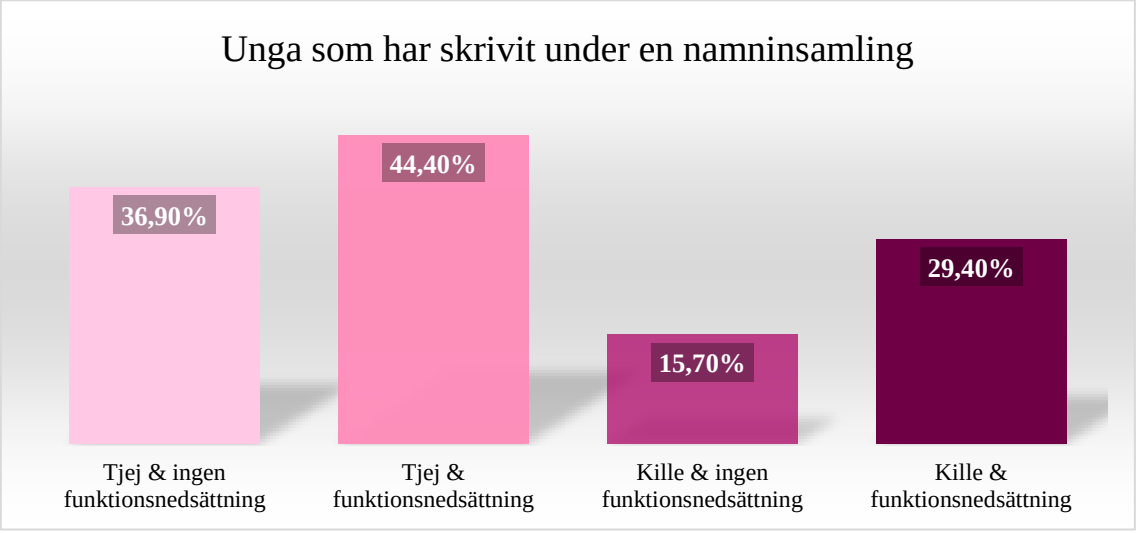

Diagram 48

Det blir därmed tydligt att för både unga med och utan funktionsnedsättning har gymnasieelever och tjejer i högre utsträckning skrivit under namninsamlingar än högstadieelever och killar.

Bojkottat vissa produkter eller varumärken

Sammanlagt har 27,0% av unga i Blekinge bojkottat vissa produkter eller varumärken under de senaste 12 månaderna. Denna aktivitet är vanligare bland gymnasieelever än högstadieelever då 34,6% av gymnasieeleverna och 21,4% av högstadieeleverna har gjort detta. Det är också betydligt vanligare bland tjejer än bland killar, 45,0% av tjejer och 12,1% av killar har bojkottat under de senaste 12 månaderna. Kombineras skolnivå och kön är gymnasietjejer den grupp som i överlägset högst utsträckning har bojkottat, se diagram 49.

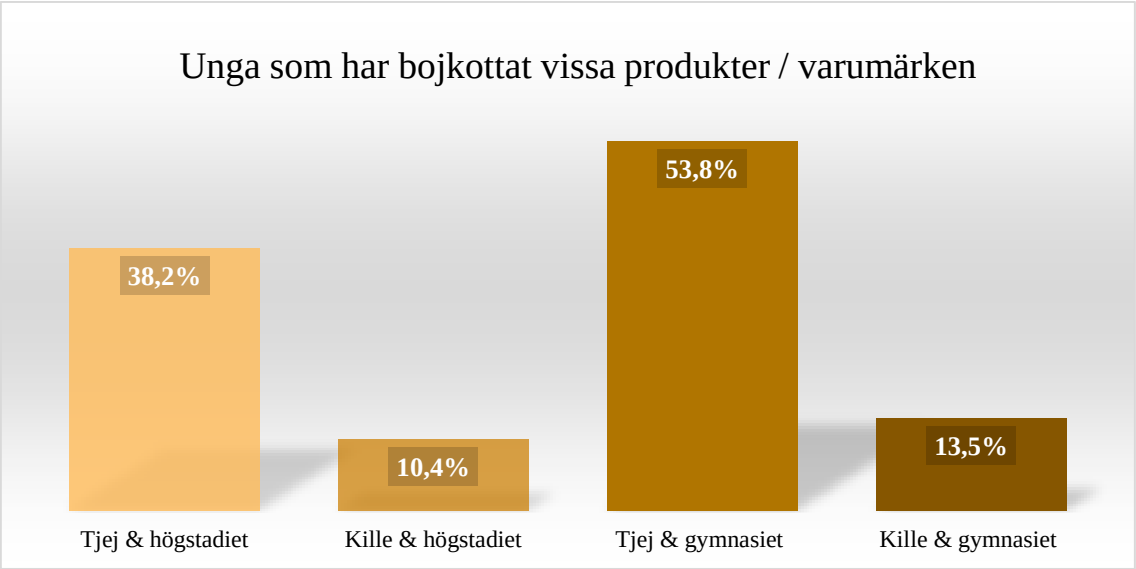

Diagram 49

Skillnaderna mellan tjejer och killar födda i eller utanför Sverige är små där tjejer, oavsett inrikes- eller utrikesfödd, har bojkottat i betydligt högre utsträckning än killar, se diagram 50.

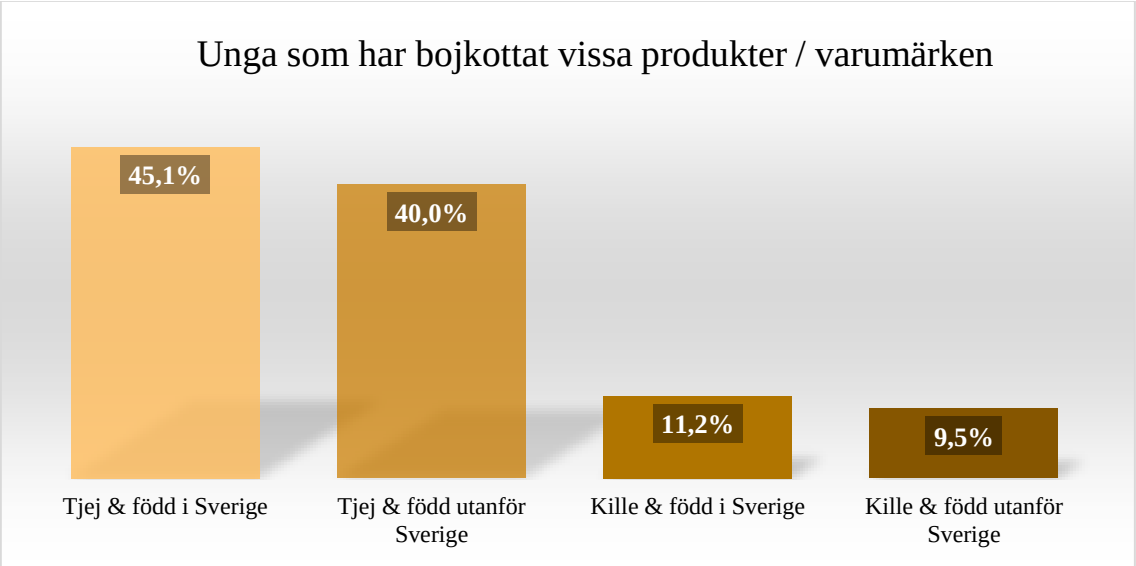

Diagram 50

Samma samband finns mellan tjejer och killar med svensk eller utländsk bakgrund där tjejer är överrepresenterade oavsett bakgrund. Ju längre tid unga som är födda utanför Sverige har bott i Sverige, desto mer ökar deras benägenhet att bojkotta produkter eller varumärken.

Ingen skillnad i unga boende i olika socioekonomiska områden beträffande benägenheten att bojkotta produkter eller varumärken observeras. Vad gäller tjejer med eller utan funktionsnedsättningar har de bojkottat i liknande utsträckning (46,3% och 47,8%). Killar med funktionsnedsättningar har däremot bojkottat i högre utsträckning (21,1%) jämfört med killar utan funktionsnedsättningar (12,6%).

Deltagit i lagliga och fredliga demonstrationer

Totalt har 6,1% av unga deltagit i en fredlig och laglig demonstration under de senaste 12 månaderna. Av dessa har 44,8% deltagit endast IRL, 37,9% både IRL och online och 17,2% endast online, vilket syns i diagram 51.

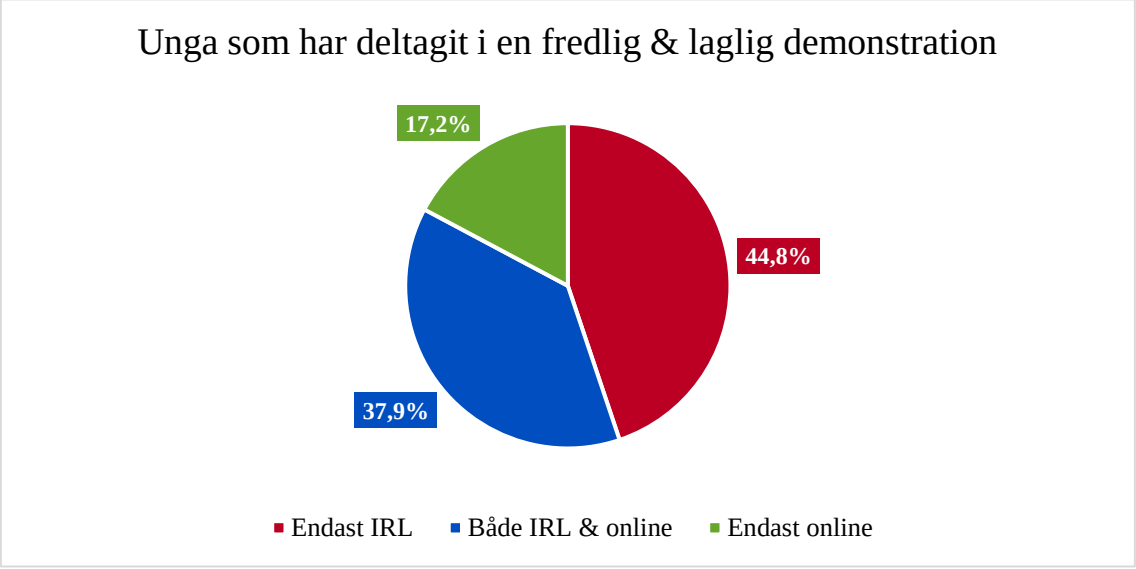

Diagram 51

Det är ungefär lika stor andel av högstadieelever och gymnasieelever som har deltagit i fredliga och lagliga demonstrationer, 6,0% respektive 5,6%. Det finns inte heller någon större skillnad mellan tjejer och killar för vare sig högstadiet eller gymnasiet. I snitt har 6,6% av tjejer och 6,1% av killar deltagit i en fredlig och laglig demonstration. Det är något högre andel unga födda utanför Sverige (7,5%) som har deltagit i en fredlig och laglig demonstration jämfört med

unga födda i Sverige (4,3%) (p = 0,066). Diagram 52 visar att det är relativt små skillnader mellan olika grupper av unga när det gäller att delta i fredliga och lagliga demonstrationer.

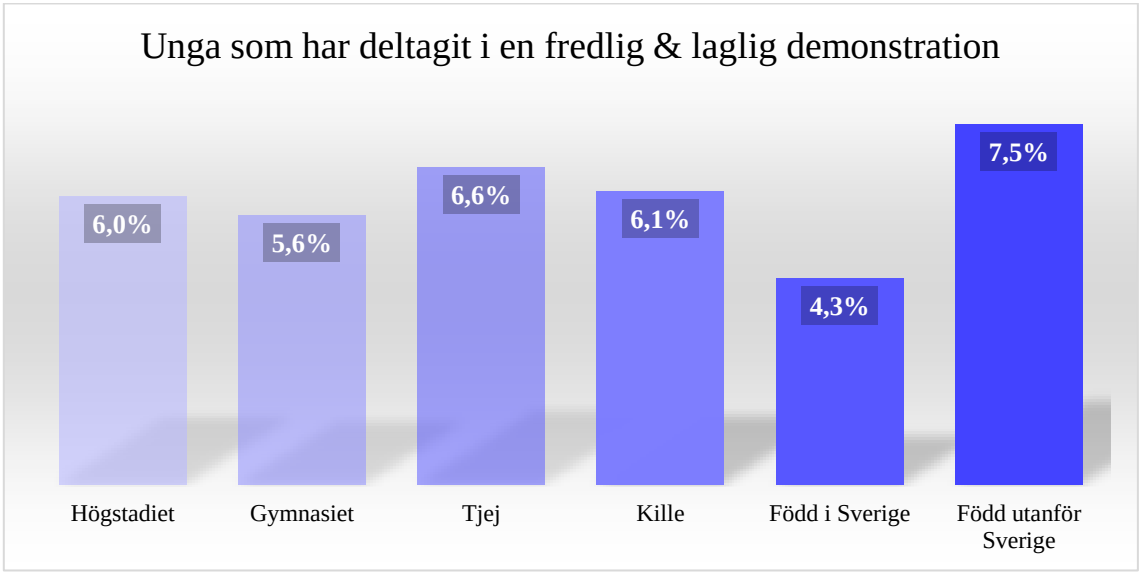

Diagram 52

Unga med funktionsnedsättningar har i något högre grad deltagit i fredliga & lagliga demonstrationer (7,7%) jämfört med unga utan funktionsnedsättningar (3,5%).

Både högstadieelever och gymnasieelever boende i områden med socioekonomiska utmaningar har i högre utsträckning (i snitt 15,4%) deltagit i demonstrationer jämfört med högstadie- eller gymnasieelever boende i områden med goda socioekonomiska förutsättningar (i snitt 5,4%), se diagram 53.

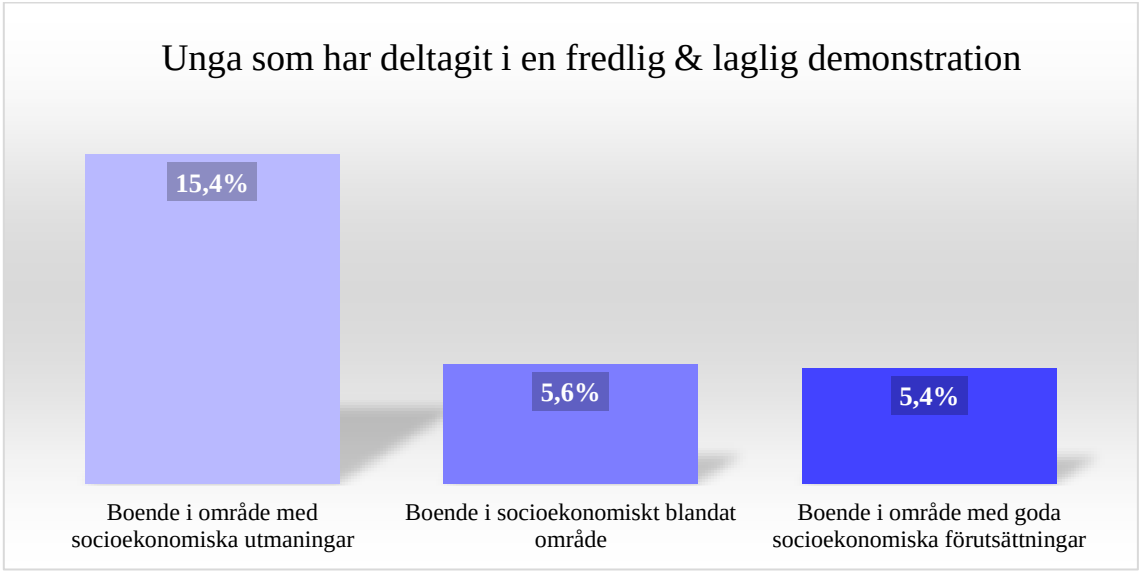

Diagram 53

Sammanfattning av aktivism

Den vanligaste formen av aktivism bland unga i Blekinge är att skriva under namninsamlingar eller att bojkotta vissa produkter eller varumärken. Det är lika stor andel unga i Blekinge som har skrivit under namninsamlingar som nationell statistik visar, 26,9% jämfört med 28,% (MUCF, u.å.). Det är också lika många unga i Blekinge som har deltagit i en demonstration under de senaste 12 månaderna som nationellt, 6,1% jämfört med 6,3% (MUCF, u.å.). Däremot är det betydligt fler unga i Blekinge som har deltagit i bojkotter (27,0%) jämfört med tidigare nationell statiskt, där endast 5,8% hade gjort detta (MUCF, u.å.). Det skiljer således ungefär 20 procentenheter mellan unga i Blekinge och tidigare nationell statistik. Detta skulle kunna tyda på att det finns specifika lokala eller regionala frågor som engagerar unga i Blekinge mer än på nationell nivå. Detta kan återspegla ungas förmåga att anpassa sin aktivism till specifika omständigheter och utmaningar som finns lokalt. Det skiljer dessutom cirka 2 år mellan mättillfällena, och med Stolle m.fl. (2005:247) antagande om att politisk konsumtion, bojkott inkluderat, kommer att öka i omfattning skulle skillnaden delvis kunna bero på tidsaspekten.

Aktivism skiljer sig relativt mycket mellan olika grupper av unga. De flesta indikatorer visar att större andel gymnasieelever än högstadieelever ägnar sig åt aktivism, och större andel tjejer än killar. Detta ligger i linje med tidigare forskning som visar att aktivism är vanligare bland tjejer. En intersektionell analys visar att gymnasietjejer har den högsta nivån av aktivism, medan högstadiekillar har den lägsta. Detta gäller för två av tre indikatorer, medan den tredje inte visar några markanta skillnader mellan grupperna. Det finns små skillnader i aktivism mellan unga födda i eller utanför Sverige. För vissa indikatorer är aktivismen högre bland unga födda utanför Sverige, medan för andra är den högre bland unga födda i Sverige. Det följer tidigare forskning att utrikesfödda i något högre utsträckning har deltagit i demonstrationer jämfört med inrikesfödda. Överlag tycks dock inte inrikes- eller utrikesfödd ha någon avgörande inverkan på ungas aktivism, vilket också framgår av tidigare forskning. Vilket socioekonomiskt område unga bor i har samband med samtliga indikatorer där unga boende i socioekonomiskt blandade områden eller områden med socioekonomiska utmaningar uppvisar de högsta nivåerna av aktivism för de flesta indikatorer. Skillnaderna är dock ganska små för de flesta indikatorer. I samtliga indikatorer uppvisar unga som har angett att de har en funktionsnedsättning högre nivåer av aktivism än unga utan funktionsnedsättningar, men skillnaderna är små. Inga samband mellan föräldrars utbildningsnivå och aktivism kan observeras, något som inte heller återfinns i tidigare forskning som granskats.

5.2.5 Icke-deltagande

Analysen av icke-deltagande är uppbyggd kring valskolk för både passivt och aktivt icke-deltagande; inte intresse alls för politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder för passivt icke-deltagande; inte diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor, och aldrig kan tänka sig detta för aktivt icke-deltagande; inte diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor, men kan tänka sig detta i framtiden för passivt icke-deltagande; inte sökt upp nyheter om politik-, samhälls- eller omvärldsfrågor, och aldrig kan tänka sig detta för aktivt icke-deltagande; inte sökt upp nyheter om politik-, samhälls- eller omvärldsfrågor, men kan tänka sig detta i framtiden för passivt icke-deltagande.

Inte röstat eller kommer inte rösta i allmänna val

Att inte ha eller inte vilja rösta i framtiden är en indikator för både passivt och aktivt icke-deltagande. Det är 8,8% av unga i Blekinge som har angett att de inte har eller inte kommer att rösta i allmänna val när de är 18 år. Det är en högre andel killar än tjejer som inte har eller kommer rösta i allmänna val. Det finns en liten skillnad mellan unga födda i eller utanför Sverige, och en något större skillnad mellan unga med svensk eller utländsk bakgrund, även om skillnaden fortfarande är relativt liten, se diagram 54.

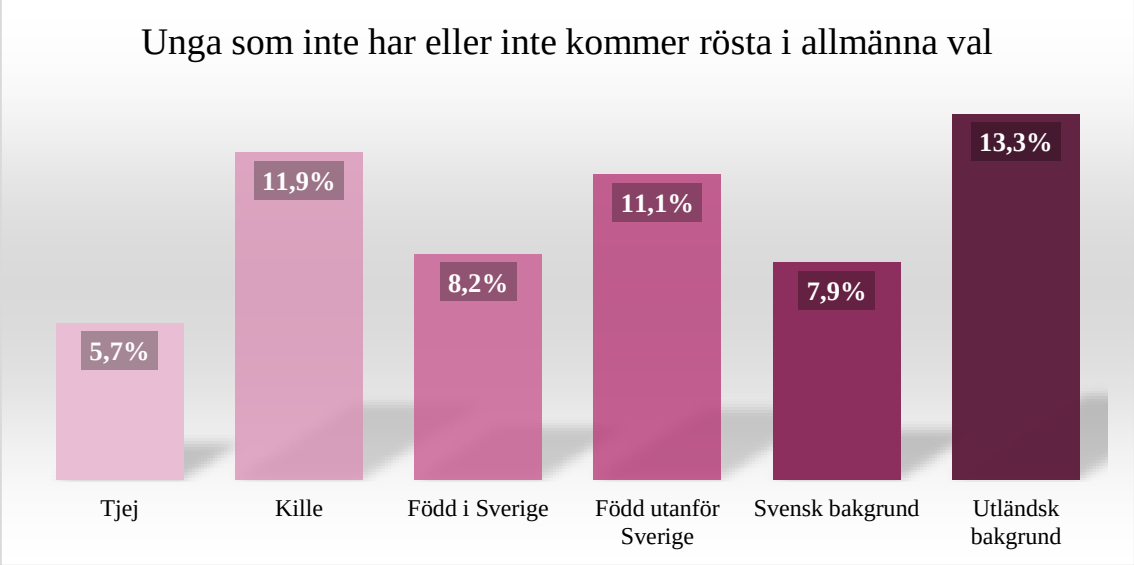

Diagram 54

Vid analys av kön och inrikes/utrikesfödd framgår att det är större skillnad mellan tjejer födda i Sverige och utanför Sverige än mellan killar födda i eller utanför Sverige. Tjejer födda i

Sverige uppvisar den lägsta andel som inte har eller kommer rösta i allmänna val, se diagram 55.

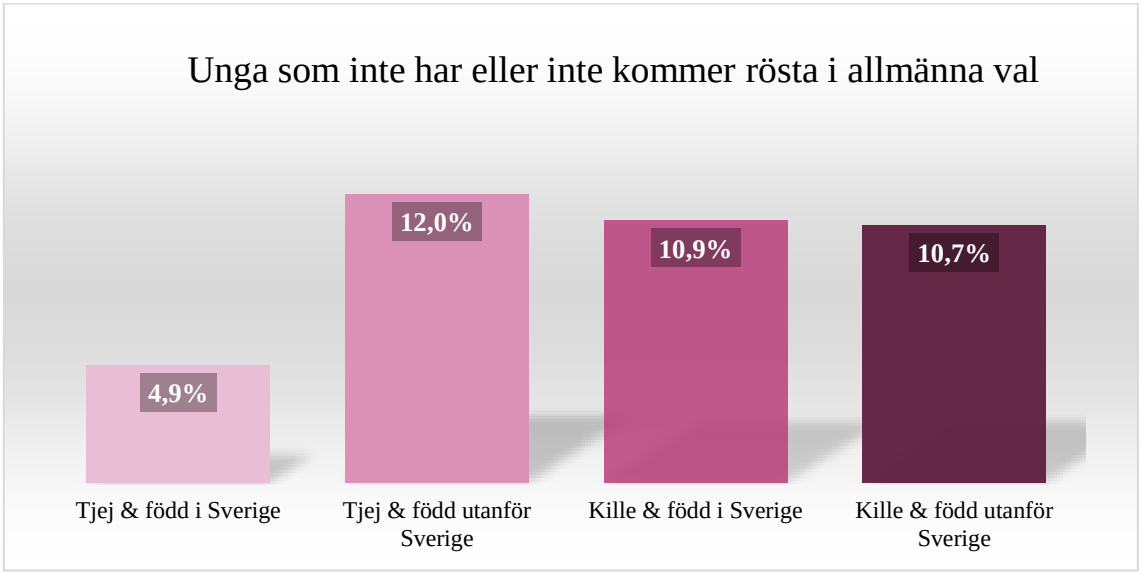

Diagram 55

Ungas intention att rösta korrelerar med föräldrarnas utbildningsnivå. De unga vars föräldrar har en förgymnasial utbildning uppvisar i högre grad en benägenhet att ha avstått eller kommer avstå från att rösta i allmänna val, jämfört med de vars föräldrar har gymnasial eller eftergymnasial utbildning. Således, ju högre utbildningsnivå föräldrarna har, desto mindre sannolikt är det att ungdomar avstår från att rösta, se diagram 56.

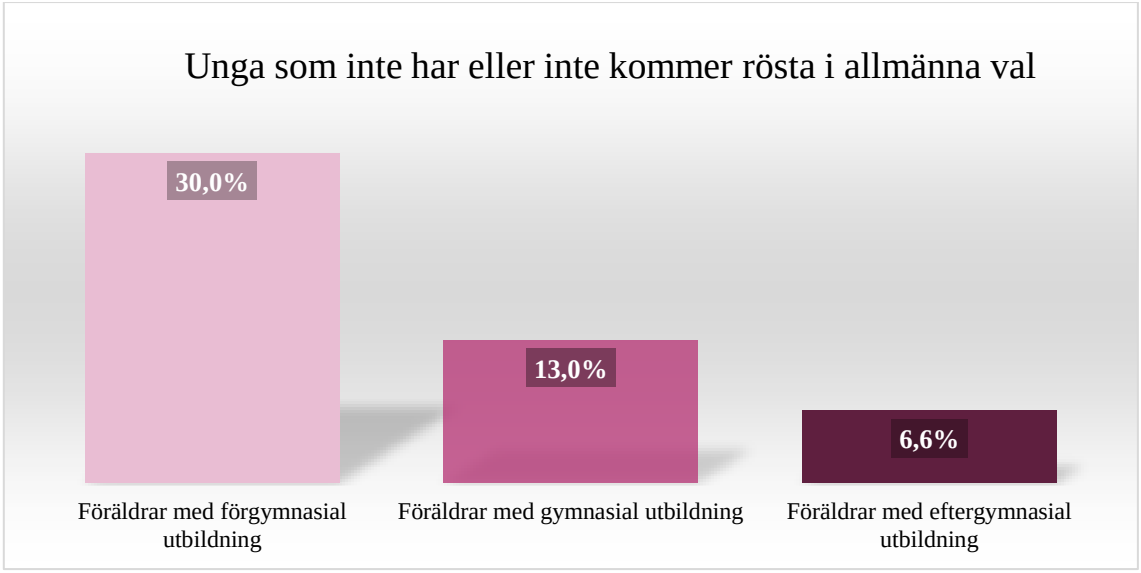

Diagram 56

I undersökningen framgår det att ovilja att rösta förekommer bland unga boende i alla olika socioekonomiska områden. Det finns en något högre andel unga som inte har eller inte kommer rösta i områden med socioekonomiska utmaningar (13,8%) jämfört med de socioekonomiskt blandade områdena (7,2%) samt områden med goda socioekonomiska förutsättningar (9,1%).

En liten skillnad observeras mellan unga med eller utan funktionsnedsättning då 8,4% av unga utan funktionsnedsättningar och 12,8% av unga med funktionsnedsättningar inte har eller kommer att rösta i allmänna val.

Inget intresse för politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder

Det är 5% som angett att det inte alls har intresse för varken politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder, vilket är en form av passivt icke-deltagande då politik, samhällsfrågor och händelser i andra länder uppfattas som helt ointressant. Bland högstadieelever är andelen som helt saknar intresse 6,5%, och bland gymnasieelever 2,0%. Av de födda i Sverige har 4,2% inget intresse, och av de födda utanför Sverige har 9,4% inget intresse. Vid könsuppdelad analys framgår att killar födda utanför Sverige utmärker sig som gruppen med högst andel ointresserade individer. För tjejer är skillnaden mellan inrikes- och utrikesfödd mindre. Det finns ingen större sammanlagd skillnad mellan könen, men högre andel utrikesfödda visar inget intresse bland både tjejer och killar, se diagram 57.

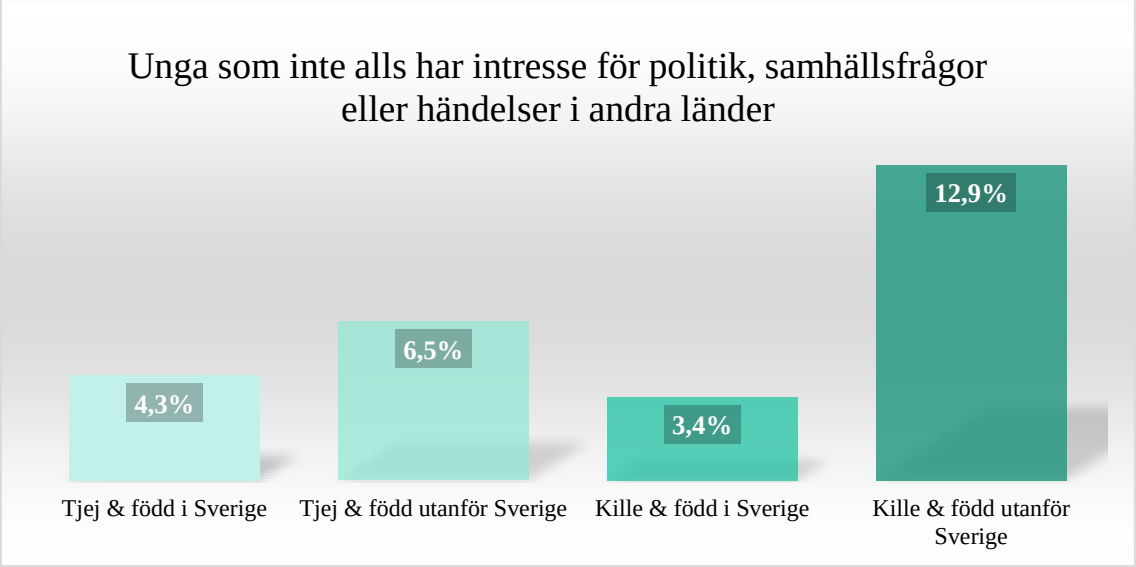

Diagram 57

Det finns också ett samband mellan bristande intresse och föräldrars utbildningsnivå. Bland unga vars föräldrar har förgymnasial utbildning, visade 10,0% inget intresse alls. Bland unga med föräldrar med gymnasial utbildning var detta 9,6%. Bland unga med föräldrar med eftergymnasial utbildning är andelen som inte alls är intresserade betydligt lägre, 2,9%, se diagram 58.

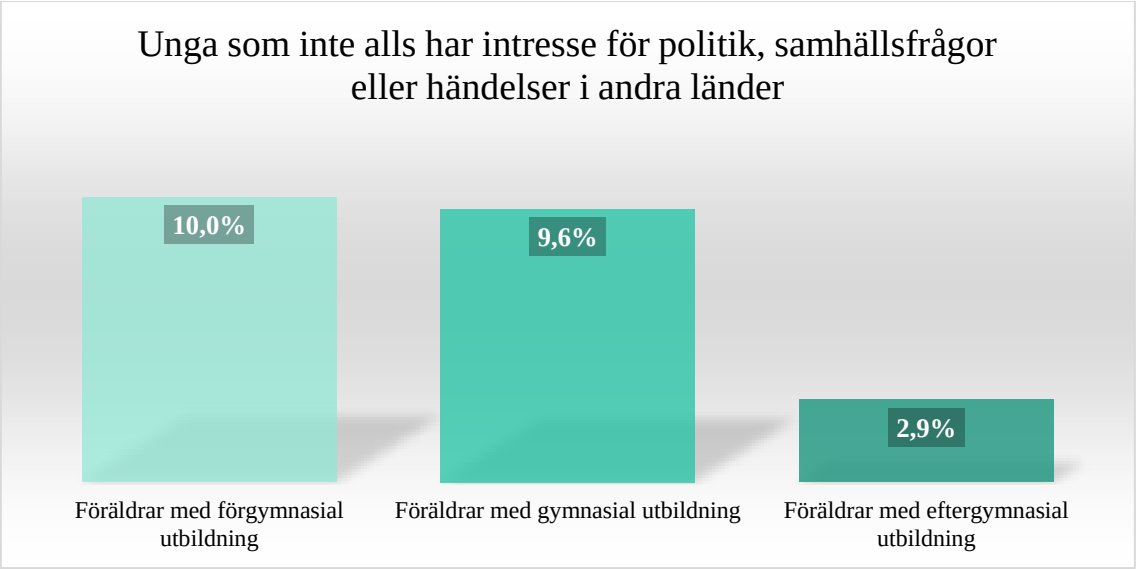

Diagram 58

Inte diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor

Sammanlagt är det 35,2% av unga som inte diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor under de senaste 12 månaderna. Det aktiva icke-deltagandet för denna variabel innefattar de som varken har diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor under de senaste 12 månaderna och aldrig kan tänka sig detta. Det passiva icke-deltagandet utgörs av de som inte har diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor under de senaste 12 månaderna, men kan tänka sig att göra det i framtiden.

Det är fler högstadie- än gymnasieelever som inte har diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor, både för passivt och aktivt, och det är minimala skillnader mellan könen. Dessa observationer pekar mot att skillnaderna huvudsakligen ligger i ungas ålder eller utbildningsnivå, snarare än kön, se diagram 59.

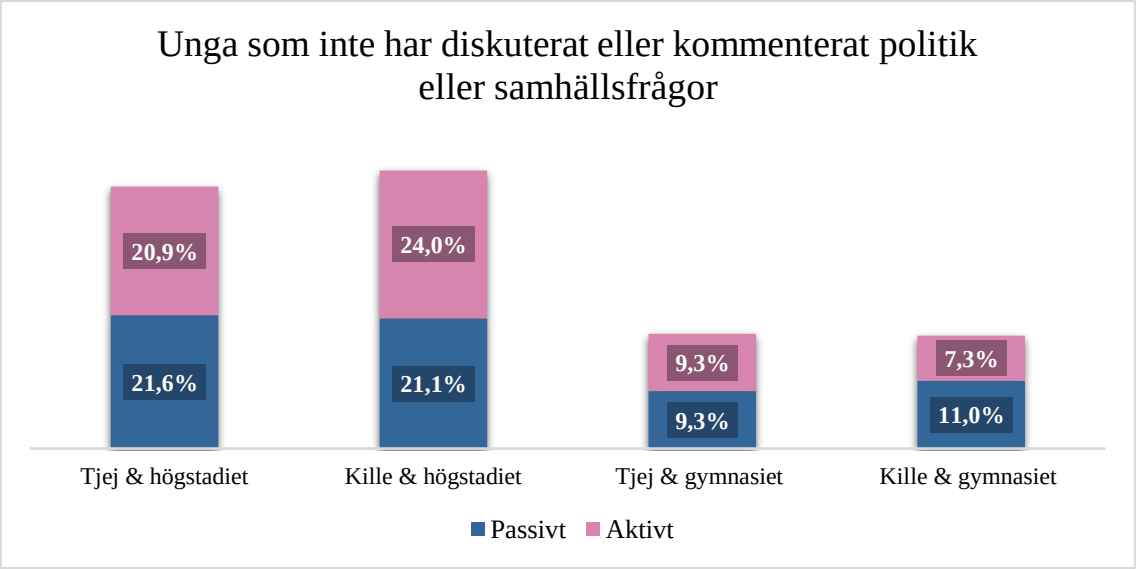

Diagram 59

När analysen genomförs för skolnivå och inrikes- eller utrikesfödd är det fortfarande högre andel högstadieelever som inte har diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor, och även något högre andel utrikesfödda, speciellt för högstadieelever, se diagram 60.

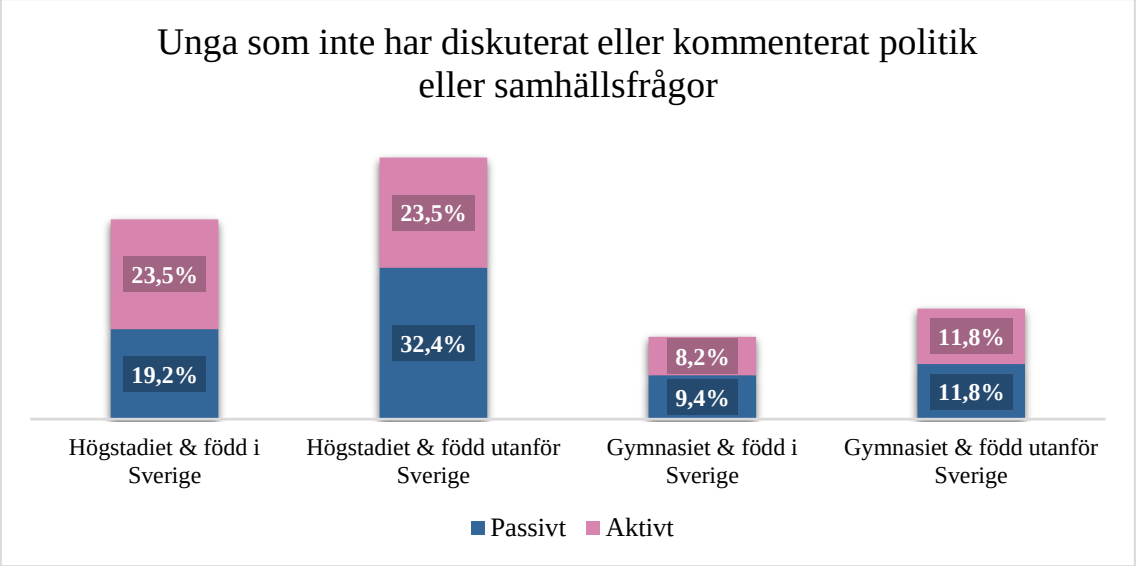

Diagram 60

Bland högstadie- eller gymnasieelever med svensk eller utländsk bakgrund syns liknande trender. Även när kön och bakgrund undersöks har högre andel unga med utländsk bakgrund inte diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor. Det gäller framför allt det passiva icke-deltagandet, där unga med utländsk bakgrund i högre utsträckning inte har diskuterat eller kommenterat, men ändå kan tänka sig att göra detta. För det aktiva icke-deltagandet, unga som

aldrig kan tänka sig att diskutera eller kommentera politik eller samhällsfrågor är det en något högre andel killar med svensk bakgrund än utländsk bakgrund, se diagram 61.

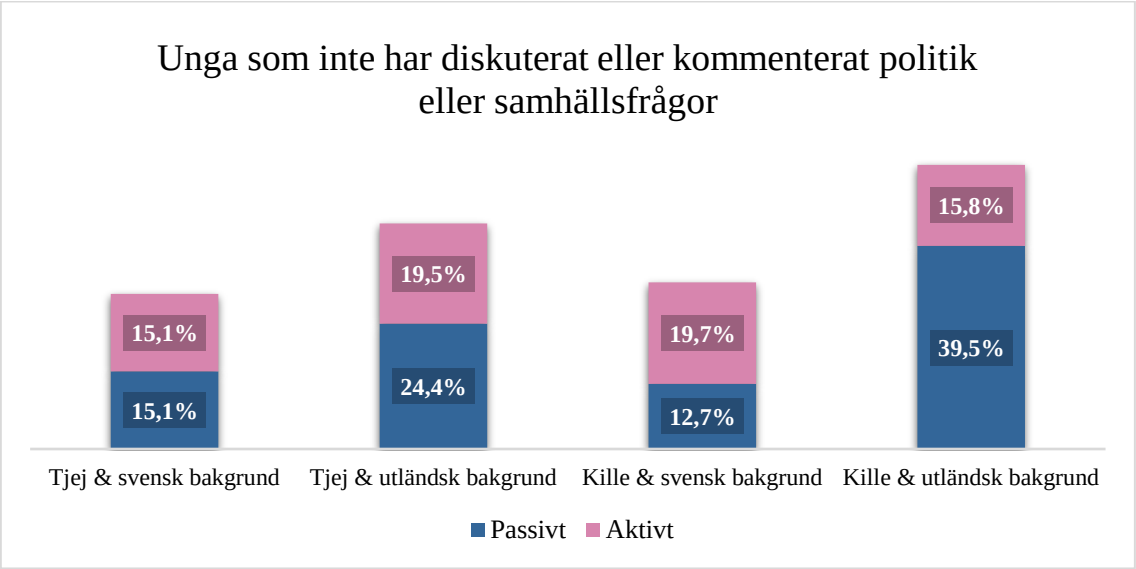

Diagram 61

För unga med eller utan funktionsnedsättningar har unga utan funktionsnedsättningar i något högre grad inte diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor, både för aktivt och passivt, se diagram 62. Fortsättningsvis har 7% av unga med funktionsnedsättningar inte diskuterat eller kommenterat men kan tänka sig, och 14,0% har inte gjort detta och kan inte tänka sig det. Av unga utan funktionsnedsättningar är motsvarande siffra 18,1% för både passivt och aktivt, vilket syns i diagram 62.

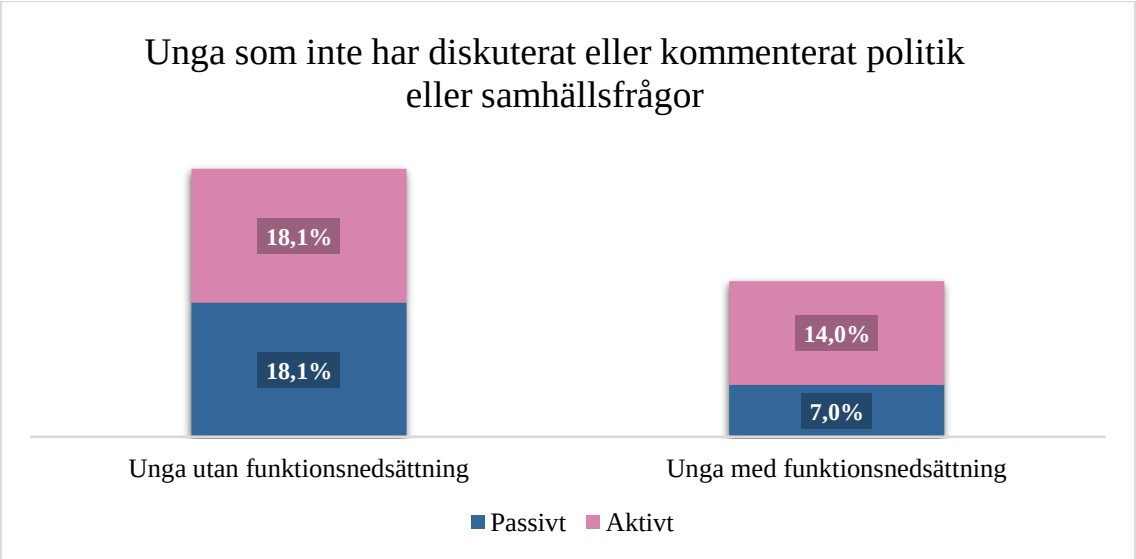

Diagram 62

Det går inte att se några tydliga skillnader för unga boende i olika socioekonomiska områden.

Inte sökt upp nyheter om politik-, samhälls- eller omvärldsfrågor

Sammanlagt är det 50,0% av unga som inte har sökt upp nyheter om politik-, samhälls- eller omvärldsfrågor under de senaste 12 månaderna. Det aktiva icke-deltagandet för denna variabel innefattar de som varken har sökt upp nyheter om politik-, samhälls- eller omvärldsfrågor under de senaste 12 månaderna och aldrig kan tänka sig detta. Det passiva icke-deltagandet utgörs av de som inte har sökt upp nyheter om politik-, samhälls- eller omvärldsfrågor under de senaste 12 månaderna, men kan tänka sig att göra det i framtiden.

Oberoende av bakgrundsfaktorerna är det 22% som inte har sökt upp nyheter, men kan tänka sig detta, och 28% som inte har sökt upp nyheter, och aldrig kan tänka sig detta. Det är högre andel högstadieelever än gymnasieelever som inte har sökt upp nyheter, och högre andel killar än tjejer, framför allt för den aktiva delen, se diagram 63.

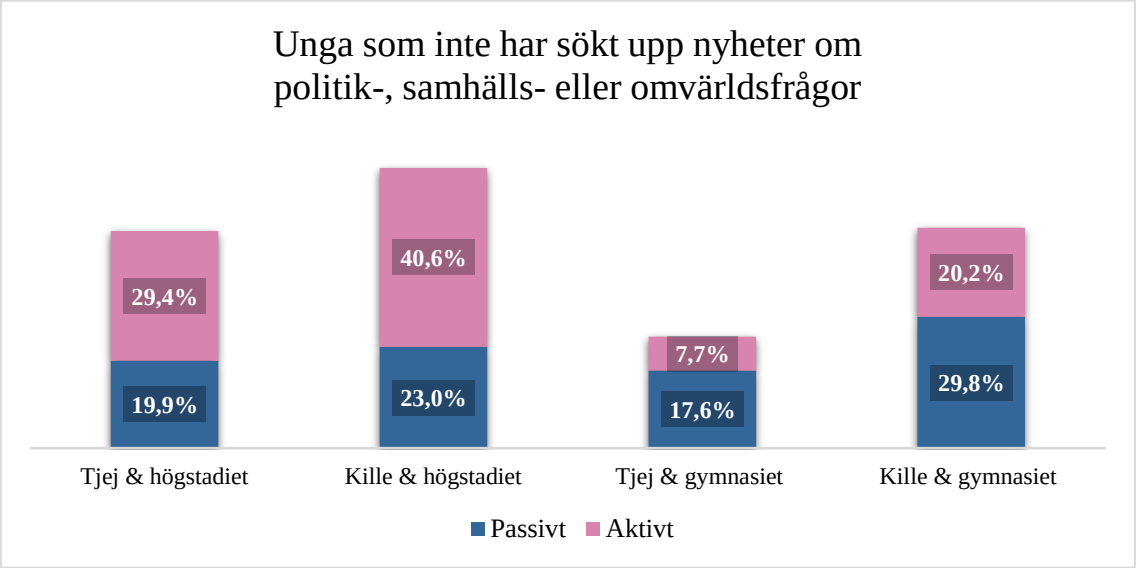

Diagram 63

Vid analys av skolnivå och bakgrund framgår att den största skillnaden fortfarande observeras mellan högstadie- och gymnasieelever, men även skillnader mellan unga med svensk eller utländsk bakgrund hittas. När gymnasieelever jämförs framgår att det är högre andel av unga med svensk bakgrund som uppvisar aktivt icke-deltagande för frågan, och högre andel unga med utländsk bakgrund som uppvisar passivt, se diagram 64.

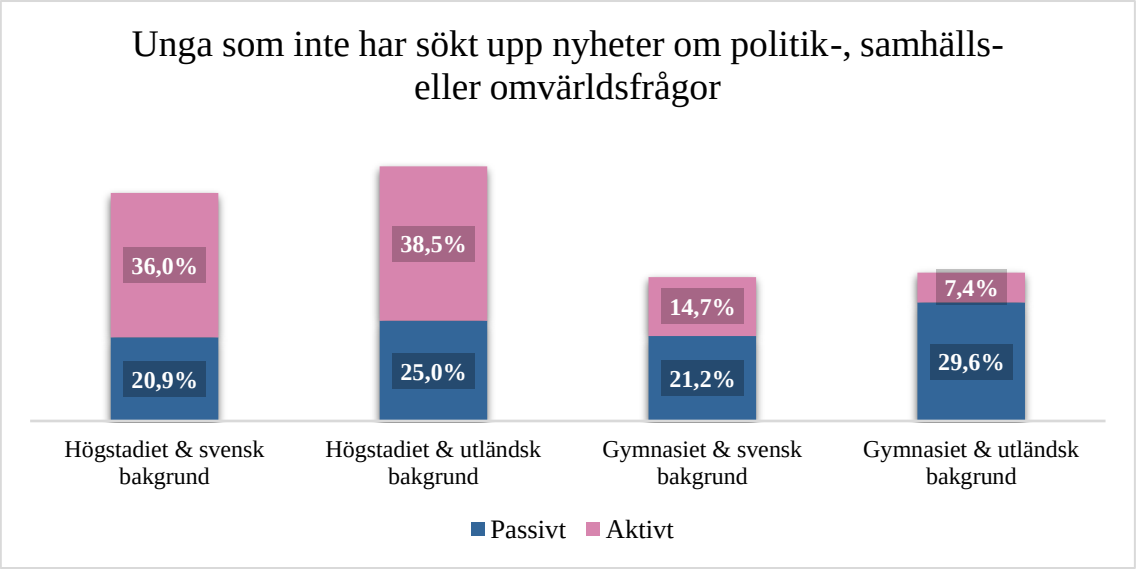

Diagram 64

Inga tydliga slutsatser för socioekonomiskt område observeras.

Sammanfattning av icke-deltagande

Knappt 1 av 10 unga i Blekinge har inte röstat eller planerar att inte rösta i kommande allmänna val. Killar uppvisar något större ovilja till detta än tjejer, och unga födda utanför Sverige eller med utländsk bakgrund uppvisar något större ovilja än unga födda i Sverige eller med svensk bakgrund, men denna skillnad är liten. Detta ligger i linje med tidigare forskning. Vidare är det en högre andel unga med föräldrar med förgymnasial utbildning som inte har eller kommer rösta, jämfört med unga med föräldrar med eftergymnasial utbildning. Motsatt till tidigare forskning observeras inget samband som skulle tyda på att unga boende i socioekonomiskt utsatta områden skulle uppvisa högre icke-deltagande.

Vad gäller det passiva icke-deltagandets avsaknad av intresse för politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder har högre andel högstadieelever än gymnasieelever inget intresse alls. Inga större skillnader mellan könen observeras men utrikesfödda har i något högre utsträckning angett att de inte har intresse alls. Likaså visar unga med föräldrar med förgymnasial utbildning större ointresse än dem vars föräldrar har eftergymnasial utbildning.

Angående att passivt eller aktivt inte ha diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor, eller sökt upp nyheter om politik-, samhälls- eller omvärldsfrågor under de senaste 12 månaderna, uppvisar högstadieelever större ovilja till detta jämfört med

gymnasieelever. Även högre andel killar uppvisar större ovilja än tjejer, framför allt för nyhetssökning. Högstadiekillar sticker ut för den aktiva formen av att inte ha sökt upp nyheter, där en relativt hög andel (4 av 10) högstadiekillar har angett att de inte har och aldrig kommer att söka upp nyheter. Unga med utländsk bakgrund har i något högre utsträckning uppgett att det inte har diskuterat politik eller samhällsfrågor, eller sökt upp nyheter under de senaste 12 månaderna. En skillnad i passivt och aktivt icke-deltagande återfinns mellan de med svensk eller utländsk bakgrund, framför allt för killar, där de med utländsk bakgrund uppvisar högre andel passivt icke-deltagande, det vill säga att de inte har diskuterat, kommenterat eller sökt upp nyheter, men kan tänka sig att göra detta. En högre andel killar med svensk bakgrund uppvisar aktivt icke-deltagande, det vill säga att det inte har diskuterat, kommenterat eller sökt upp nyheter, och inte heller kan tänka sig att göra detta.

För unga med eller utan funktionsnedsättningar uppvisas olika resultat. Det är något högre andel unga med funktionsnedsättningar som inte har eller kommer rösta, men något högre andel unga utan funktionedsättningar som inte har diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor, eller sökt upp nyheter om politik-, samhälls- eller omvärldsfrågor.

5.3 Sammanfattning av resultaten

Resultaten som har framkommit under denna del presenteras i Tabell 5.

Form	Handling	Andel (%)
Samhällsinvolvering	Intresse för politik*	50,4
	Intresse för samhällsfrågor*	56,2
	Intresse för händelser i andra länder*	76,1
Samhällsengagemang	Nuvarande medlem / engagerad i minst en förening eller organisation	55,5
	Diskuterat eller kommenterat politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder**	64,8
	Frivilligt sökt upp nyheter om en politik-, samhälls- eller omvärldsfråga**	50,0
	Benägenhet att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl	Hög: 19,3 Medel: 52,1 Låg: 28,7
Formellt politiskt deltagande	Har eller kommer rösta i allmänna val	72,5
	Kontaktat politiker / tjänsteperson / beslutsfattare**	11,8
	Nuvarande medlem eller engagerad i ett politiskt parti eller ungdomsförbund	3,4
	Skänkt pengar till ett politiskt parti**	1,9
Aktivism	Skrivit under en namninsamling**	26,9
	Bojkottat produkter / varumärken**	27,0
	Deltagit i lagliga och fredliga demonstrationer**	6,1
Icke-deltagande	Inte röstat eller kommer inte rösta i allmänna val	8,8
	Inget intresse alls för varken politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder	5,0
	Inte diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor**	Aktivt: 18,1 Passivt: 17,1
	Inte sökt upp nyheter om en politik-, samhälls- eller omvärldsfråga**	Aktivt: 28,0 Passivt: 22,0

Tabell 5: Sammanfattning av resultaten

*Unga som är helt eller delvis intresserade

**Under de senaste 12 månaderna

6. Slutdiskussion

Denna uppsats har med hjälp av en kvantitativ enkätundersökning kartlagt och analyserat ungas deltagande i demokratin i Blekinge. Genom att undersöka olika dimensioner av deltagande i demokratin, såsom samhällsinvolvering, samhällsengagemang, formellt politiskt deltagande, aktivism och icke-deltagande, har uppsatsen gett en helhetsbild av hur unga i Blekinge deltar, eller inte deltar, i demokratin. Studien har tagit hänsyn till att unga är en heterogen grupp och har med ett intersektionellt perspektiv undersökt hur olika bakgrundsfaktorer påverkar ungas deltagande och icke-deltagande i demokratin.

För det första är en av de mest framträdande observationerna att ungas deltagande är högre bland gymnasieelever jämfört med högstadieelever. I nästan samtliga indikatorer uppvisar gymnasieelever högre nivåer av deltagande jämfört med högstadieelever. Detta kan indikera att deltagandet ökar med ålder, utbildningsnivå, eller en kombination av båda. Om deltagandet ökar med åldern, skulle det kunna peka på att ungas förmåga eller vilja att delta ökar med tiden, möjligtvis som en följd av mognad eller samlad erfarenhet. Om utbildningsnivån spelar en avgörande roll, skulle detta kunna indikera att den strukturerade skolmiljön och de tillhörande möjligheterna som följer med högre utbildning främjar och stimulerar deltagande.

För det andra uppvisar tjejer övergripande något högre nivåer av samhällsinvolvering, samhällsengagemang och aktivism jämfört med killar. Gymnasietjejer utmärker sig som den grupp där högst andel ägnar sig åt aktivism, söker upp nyheter eller har hög benägenhet att göra saker av politiska, etiska eller miljörelaterade skäl. Killar uppvisar däremot något högre nivåer av formellt politiskt deltagande, förutom att ha röstat eller kommer rösta i framtida val. Det följer tidigare forskningsresultat att tjejer är mer engagerade i de informella sfärerna, och killar mer i de formella (Amnå & Helander, 2022:45; MUCF, u.å.; Nielsen, 2021:12).

För det tredje visar denna studie att det inte tycks finnas någon tydlig skillnad i deltagande i demokratin baserat på vilket socioekonomiskt område personen bor i. Det finns ett samband mellan ett flertal av indikatorerna, men inga tydliga samband som skulle visa att unga i områden med goda socioekonomiska förutsättningar i högre grad skulle vara mer delaktiga i demokratin kan observeras. I många fall är det snarare tvärt om. Detta resultat avviker från tidigare forskning. Detta skulle exempelvis kunna bero på att denna undersökning har inriktats specifikt på unga, som kanske påverkas på ett annorlunda sätt av sina socioekonomiska miljöer än äldre

medborgare. Många unga är idag starkt sammankopplade och har tillgång till en mängd information och resurser genom digitala medier, vilket kan minska betydelsen av deras fysiska omgivning. Detta kräver dock mer forskning.

För det fjärde, när det gäller inrikes- eller utrikesfödda unga, eller unga med svensk eller utländsk bakgrund, uppvisas blandade resultat. Den övergripande bilden är dock att unga födda utanför Sverige eller med utländsk bakgrund i något lägre utsträckning deltar i demokratin för vissa indikatorer, och i högre utsträckning för andra, vilket medför att det inte går att dra någon klar slutsats. En trend som utmärker sig för utrikesfödda eller unga med utländsk bakgrund är en större osäkerhet kring röstning i allmänna val. Som nämnts i sammanfattningen av formellt politiskt deltagande, finns det en skillnad på 26 procentenheter bland killar med utländsk bakgrund och de med svensk bakgrund när det gäller osäkerhet inför att rösta i framtida allmänna val. Denna osäkerhet observeras både hos killar och tjejer. Det är viktigt att notera att det enbart är små skillnader i andelen inrikes- och utrikesfödda som anger att de inte kommer rösta; skillnaden ligger primärt i osäkerheten. Utöver osäkerheten, uppvisar högre andel unga med utländsk bakgrund passiva nivåer av icke-deltagande för vissa indikatorer, det vill säga att de inte har deltagit i vissa politiska eller samhällsrelaterade aktiviteter, men kan tänka sig att göra det i framtiden. Med utgångspunkt i dessa observationer, kan det tolkas att det finns en tendens till ökad osäkerhet och att helt enkelt inte ha utfört vissa former av deltagande bland unga med utländsk bakgrund, men samtidigt finns det en öppenhet för att delta i dessa aktiviteter i framtiden. Vad detta beror på behöver undersökas ytterligare. Det är av stor vikt att fortsätta utforska och förstå de faktorer som ligger bakom denna tendens för att kunna skapa en inkluderande och engagerande politisk miljö för alla unga, oavsett bakgrund. Det är också värt att notera att en något större andel unga med svensk bakgrund uppvisar aktivt icke-deltagande, det vill säga att de inte har deltagit i vissa politiska eller samhällsrelaterade handlingar och inte heller kan tänka sig att göra det, jämfört med unga med utländsk bakgrund.

För det femte tycks föräldrars utbildningsnivå ha en tydlig inverkan på ungas deltagande i demokratin där unga med föräldrar med eftergymnasial utbildning deltar i högre utsträckning i samtliga former där samband kan observeras. Detta följer tidigare forskningsresultat. En möjlig förklaring till detta kan vara att föräldrar med högre utbildningsnivå kanske diskuterar politik och samhällsfrågor mer i hemmet, vilket kan stimulera ungas intresse och engagemang för dessa ämnen. Alternativt kan det vara så att högre utbildade föräldrar kanske har mer tillgång till

resurser och nätverk som kan underlätta ungas deltagande. Ytterligare forskning behövs dock för att utforska dessa möjliga förklaringar.

För det sjätte är resultaten för unga med eller utan funktionsnedsättningar något blandade. I de flesta indikatorer uppvisar unga med funktionsnedsättningar högre grad av deltagande i demokratin, medan det i andra inte finns någon märkbar skillnad. Dessa resultat går emot tidigare forskning som har visat att personer med funktionsnedsättningar tenderar att delta i politiska aktiviteter i lägre utsträckning jämfört med personer utan funktionsnedsättning. Att denna studie visar en annan bild kan indikera att en förändring kan vara under utveckling, kanske tack vare förbättrad tillgänglighet, eller att detta är specifikt för den yngre befolkningen. Det bör dock framhållas att denna studie omfattar unga med en begränsad variation av funktionsnedsättningar. Detta innebär att individer med mer omfattande funktionsnedsättningar antagligen inte är adekvat representerade i detta urval. Denna brist på representation kan ha en betydande inverkan på tolkningen av resultaten. För att fullt ut förstå det politiska deltagandet bland unga med funktionsnedsättningar behövs en mer omfattande och inkluderande forskning som tar hänsyn till de variationer av funktionsnedsättningar som finns i samhället.

Den sammanlagda bilden tyder således på att Blekinges unga i varierande grad är delaktiga i olika dimensioner av demokratin. Majoriteten är intresserade av politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder. Många har också diskuterat eller kommenterat politik, samhällsfrågor eller händelser i andra länder, sökt upp nyheter om dessa frågor eller gör saker av politiska, etiska eller miljömässiga skäl. 7 av 10 har eller kommer rösta i allmänna val, men betydligt lägre andel utför andra former av formellt politiskt deltagande. Fler ägnar sig åt utomparlamentariska former av deltagande, som att skriva under namninsamlingar eller bojkotta produkter eller varumärken.

Slutsatser som kan dras av denna studie är att ungas deltagande i demokratin främst utspelar sig på andra arenor utanför den formellt politiska sfären, vilket bekräftar den förändring som länge har pågått i ungas sätt att delta i demokratin. Många är delaktiga i demokratin på andra sätt än de traditionellt politiska sätten. Med detta i åtanke anser denna uppsats att det inte finns någon anledning att oroa över att unga skulle utgöra ett potentiellt hot mot demokratin. Dock bör de skillnader som framkommer mellan olika grupper av unga tas på allvar och aktiv motverkas för att skapa en rättvis och hållbar demokrati. För att nå det ungdomspolitiska målet

att ”alla ungdomar [13-25 år] ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen” (prop. 2013/14:191, s16) och det demokratipolitiska målet (SOU 2016:5) att öka deltagandet och sträva efter en mer jämlik fördelning av inflytande måste det säkerställas att alla unga, oavsett bakgrundsfaktorerna skolnivå, kön, socioekonomiskt område, inrikes-/utrikesfödd, svensk/utländsk bakgrund, föräldrars utbildningsnivå och funktionsnedsättning, har samma reella möjligheter att delta i demokratin. Det gap som observerats mellan viljan att påverka och upplevelsen att påverka bör aktivt motverkas för att unga ska vara inkluderade och delaktiga. Att säkerställa alla ungas deltagande i demokratin är inte bara önskvärt ur ett rättviseperspektiv, utan en avgörande förutsättning för en hållbar utveckling och demokratins långsiktiga överlevnad.

7. Referenser

Abdelzadeh, A. (2015). Den missnöjda demokraten. i SOU 2015:96, *Låt fler forma framtiden! Forskarantologi* (ss. 607-652). Wolters Kluwer.

Abdelzadeh, A., & Lundberg, E. (2022). *Ungas röst.* MUCF.

Adler, R. P., & Goggin, J. (2005). What Do We Mean By "Civic Engagement"? *Journal of Transformative Education, 3*(3), 236–253.

Almgren, E., Wahlman, L., & Olofson, U. B. (2017). *ICCS 2016. Kunskaper, värderingar och engagemang i medborgar-, demokrati- och samhällsfrågor hos svenska 14-åringar i ett internationellt perspektiv.* Skolverket.

Amnå, E. (2008). *Jourhavande medborgare: samhällsengagemang i en folkrörelsestat.* Stundentlitteratur.

Amnå, E., & Helander, H. (2022). *Ungas organisering och politiska deltagande – En kunskapsöversikt.* Forte.

Amnå, E., Ekström, M., & Stattin, H. (2016). *Ungdomars politiska utveckling: Slutrapport från ett forskningsprogram.* Makadam förlag.

Andersen, K., Ohme, J., Bjarnøe, C., Bordacconi, M., Albæk, E., & De Vreese, C. (2021). *Generational Gaps in Political Media Use and Civic Engagement.* (1st ed., Routledge Studies in Media, Communication, and Politics). Routledge.

Baglioni, S., Colloca, P., & Theiss, M. (2015). Political Participation of Unemployed Youth: The Moderator Effect of Associational Membership. *Partecipazione E Conflitto, 8*(3), 770-787.

Bengtsson, Å. (2008). *Politiskt deltagande.* Studentlitteratur.

Berelson, B., McPhee, W. N., & Lazarsfeld, P. F. (1954). *Voting: A Study of Opinion Formation in a Presidential Campaign.* University of Chicago Press.

Bergnehr, D., & Enell, S. (2018). *Ungdomars och unga vuxnas levnadsvillkor i Sverige. En kunskapsöversikt med fokus på ojämlikhet.* Forte.

Bevelander, P., & Hutcheson, D. (2017). 1. Hur långt från trädet faller äpplet? i P. Bevelander, & M. Spång(eds.), *Valdeltagande och representation – Om invandring och politisk integration i Sverige* . Delmi rapport 2017:7.

Boverket. (2020). *Områdesstatistik - Områdestyper (2020)*. Hämtat från segregationsbarometern.boverket.se: https://segregationsbarometern.boverket.se/labbet/#/omradesstatistik/map?indicator=0-1,2,3,4,5&location=alla-kommuner&bg=0&sweden=0 2023-04-01

Brady, H. E., Verba, S., & Schlozman, K. L. (1995). Beyond Ses: A Resource Model of Political Participation. *The American Political Science Review, 89*(2), 271-294.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (3 uppl.). (B. Nilsson, Övers.) Liber.

Bryman, A., & Cramer, D. (2011). *Quantitative data analysis with IBM SPSS 17, 18 and 19 : a guide for social scientists.* Taylor & Francis.

Bäck, E., Bäck, H., & Gustafsson, N. (2015). Ungas politiska deltagande. Nya former och aktivitet genom sociala medier? i SOU 2015:96, *Låt fer forma framtiden! Forskarantologi* (ss. 653-706). Wolters Kluwer.

Dahl, V., Amnå, E., Banaji, S., Landberg, M., Šerek, J., Ribeiro, N., . . . Zani, B. (2018). Apathy or alienation? Political passivity among youths across eight European Union countries. *European Journal of Developmental Psychology, 15*(3), 284-301.

Delmos. (2020). *En demokrati för alla?* Delmos.

Edgerly, S., Vraga, E., Bode, L., Thorson, K., & Thorson, E. (2018). New Media, New Relationship to Participation? A Closer Look at Youth News Repertoires and Political Participation. *Journalism & Mass Communication Quarterly, 95*(1), 192-212.

Ekman, J., & Amnå, E. (2010). Politiskt deltagande och andra former av samhällsengagemang: en typologi. i J. Ekman, & J. Linde(eds), *Politik, protest, populism - deltagande på nya villkor* (ss. 34-60). Liber AB.

Ekman, J., & Amnå, E. (2022). Civic Engagement. i M. Giugni, & M. Grasso(eds.), *The Oxford Handbook of Political Participation* (ss. 381–395). Oxford University Press.

Foa, R. S., & Mounk, Y. (2019). Youth and the populist wave. *Philosophy & Social Criticism, 45*(9-10), 1013–1024.

Fransson, S., Gisselmann, M., Stjärnkvist, A., & Eriksson, M. (2019a). *Unga med attityd 2019 – Samhällsfrågor och demokrati.* MUCF.

Fransson, S., Gisselmann, M., Stjärnkvist, A., & Thornström, E. (2019b). *Unga med attityd 2019 - hälsa, fritid och framtid.* MUCF.

Gaby, S. (2017). The Civic Engagement Gap(s): Youth Participation and Inequality From 1976 to 2009. *Youth & Society, 49*(7), 923-946.

Garkusha, T. (2020). *Grupp av vänner vila och kommunicera - Illustration.* [Bild] Hämtat från https://www.istockphoto.com/se/vektor/grupp-av-v%C3%A4nner-vila-och-kommunicera-gm1222562018-358783537?utm_medium=organic&utm_source=google&utm_campaign=iptcurl

Han, H., & Ahn, S. (2020). Youth mobilization to stop global climate change: Narratives and impact. *Sustainability, 12*(10), 4127.

Hansson, S. O. (2001). *Rättvisa och effektivitet - en idéanalys.* ESO-rapport.

Henn, M., & Sloam, J. (2018). *Youthquake 2017: the rise of young cosmopolitans in Britain.* Palgrave.

Hooghe, M., & Kern, A. (2016). The Tipping Point Between Stability and Decline: Trends. *European Political Science, 16*(4), 535-552.

Ilhammar, C., & Jonsson, J. (2022). *Främja ungas förutsättningar att delta i demokartin.* Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Hämtat från https://www.mucf.se/publikationer/framja-ungas-forutsattning-att-delta-i-demokratin

Jämställdhetsmyndigheten. (2021). *Kvinnor och män i lokal demokrati.* Jämställdhetsmyndigheten. Rapport 2021:3.

Martín, I., & van Deth, J. (2007). Political involvement. i J. W. van Deth, J. R. Montero, & A. Westholm, *Citizenship and Involvement in European Democracies. A comparative analysis* (ss. 303-333). Routledge.

MUCF. (u.å.). *Ung idag.* Hämtat från ungidag.se: https://www.ungidag.se/ 2023-05-17

Nielsen, A., Neuman, E., Tornström, E., Villanen, H., Holmgren, P., & Gille, S. (2021). *Fokus 21: Vilja att förändra Drivkrafter, hinder och utmaningar för ungas samhällsengagemang.* MUCF.

prop. 2013/14:191. *Med fokus på unga - en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande*. Hämtat från https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2014/03/prop.-201314191

Sandelin, F. (2021). *Svenska demokratitrender 1986–2021.* SOM-institutet, Göteborgs universitet.

SCB. (2018). *Medborgerliga aktiviteter.* SCB. Hämtat från https://www.scb.se/contentassets/d5152acee75148c19810be73ced2b084/medborgerliga-aktiviteter-2018.xlsx 2023-04-10

SCB. (2022a). *Undersökningarna av levnadsförhållanden. Medborgerliga aktiviteter, politik. Andel personer i procent efter indikator, redovisningsgrupp, kön och årsintervall*. Hämtat från statistikdatabasen.scb.se: https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__LE__LE0101__LE0101M/LE01012021M01/table/tableViewLayout1/ 2023-04-18

SCB. (2022b). *Definition av funktionsnedsättning i Undersökningarna av levnadsförhållanden. Delrapportering av regeringsuppdrag.* Levnadsförhållanden 2022:3. Hämtat från

https://www.scb.se/contentassets/190c1a9207554d5fae914b6b7e548f7b/le0101_2021a01_br_lebr2203.pdf

Skr 2020/21:105. (2020). *Ungdomspolitisk skrivelse.* Regeringen.

SOU 2016:5. (2016). *Låt fler forma framtiden! Del A.* Wolters Kluwer.

Stolle, D., Hooghe, M., & Micheletti, M. (2005). Politics in the Supermarket: Political Consumerism as a Form of Political Participation. *International Political Science Review, 26*(3), 245-269.

Svensson, O., Sjö, F., Narby, C., Ström, S., Israelsson, B., Zander, S., & Ekstedt, P. (2014). *Fokus 14 - Ungas fritid och organisering.* MUCF.

Teorell, J., Torcal, M., & Montero, J. R. (2007). Political participation. Mapping the terrain. i J. W. Deth, J. R. Montero, & A. Westholm, *Citizenship and Involvement in European Democracies* (ss. 334-357). Routledge.

Thorson, K., Xu, Y., & Edgerly, S. (2018). Political Inequalities Start at Home: Parents,Children, and the Socialization of CivicInfrastructure Online. *Political Communication, 35*, 178–195.

UN.Secretary-General, & World Commission on Environment and Development. (1987). *Report of the World Commission on Environment and Development : note / by the Secretary-General.* UN. General Assembly.

van Deth, J. (2015). Political Participation. i G. Mazzoleni(ed.), *The International Encyclopedia of Political Communication.* John Wiley & Sons, Inc.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning.* Vetenskapsrådet.

Wahlgren, V. C., & Nielsen, A. (2019). *Fokus 19: Det vore ju kul om de frågade nån gång. Ungas möjligheter till inflytande på lokal nivå.* MUCF.

Wijkström, F., & Lundström, T. (2002). *Den ideella sektorn: organisationerna i det civila samhället.* Sober Förlag.

Åhl, C., Karlsson, J., & Ingeström, S. (2020). *Handbok för barns delaktighet och inflytande.* UNICEF Sverige.

8. Bilagor

Bilaga 1 – enkätundersökning

Enkätundersökning om ungas deltagande i demokratin i Blekinge

Bakgrundsfrågor

Först kommer några frågor om dig.

1. Går du på högstadiet eller gymnasiet?

☐ Högstadiet

☐ Gymnasiet

☐ Vill ej svara

2. Vad stämmer bäst in på dig?

☐ Tjej / Kvinna

☐ Kille / Man

☐ Annan könstillhörighet (om du är eller känner dig tillhöra annat kön än tjej eller kille)

☐ Vill ej svara

3. Vilken kommun bor du i? (Om du bor i fler vänligen välj den du spenderar mest tid i)

Bläddерlista: Karlshamn, Karlskrona, Olofström, Ronneby, Sölvesborg

☐ Vill ej svara

4. I vilket område bor du? (Om du bor i fler vänligen välj den du spenderar mest tid i)

Bläddерlista utifrån kommun

☐ Vill ej svara

5. Var är du och din/dina föräldrar födda? (Markera ett alternativ för varje förälder. Har du endast en förälder fyller du endast i den ena raden)

	I Sverige	Utanför Sverige	Vet ej / vill ej svara / ej relevant
Du själv	○	○	○
Förälder a	○	○	○
Förälder b	○	○	○

Om utanför Sverige svaras på ”Du själv”:

5a. Hur länge har du bott Sverige?

☐ 0–3 år

☐ 4–9 år

☐ 10 år eller längre

☐ Vet ej / vill ej svara

6. Vilken är din/dina föräldrars högst avslutade utbildning? (Markera ett alternativ för varje förälder. Har du endast en förälder fyller du endast i den ena raden)

	Grundskola	Gymnasieskola	Yrkeshögskola	Högskola / universitet	Vet ej / vill ej svara / ej relevant
Förälder a	◯	◯	◯	◯	◯
Förälder b	◯	◯	◯	◯	◯

7. Vad är din/dina föräldrars huvudsakliga sysselsättning? (Markera ett alternativ för varje förälder. Har du endast en förälder fyller du endast i den ena raden)

	Studerande	Arbetande	Arbetslös	Sjukskriven	Annat	Vet ej / vill ej svara / ej relevant
Förälder a	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Förälder b	◯	◯	◯	◯	◯	◯

8. Har du någon fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning?

☐ Ja

☐ Nej

☐ Vet ej / vill ej svara

Om Ja:

9a. Tycker du att din funktionsnedsättning innebär några svårigheter för dig att delta i demokratin?

☐ Inga svårigheter (Du kan delta fullt ut)

☐ Vissa svårigheter

☐ Stora svårigheter

☐ För stora svårigheter (Du kan inte delta alls)

☐ Vet ej / vill ej svara

Huvudfrågor

Om högstadium angetts:

1.a Kommer du rösta i allmänna val (riksdags-, regions- och kommunfullmäktige) när du är över 18 år?

☐ Ja

☐ Nej

☐ Osäker

☐ Vill ej svara

Om gymnasium angetts:

1.b Röstade du i något av de allmänna valen 2022 (riksdags-, regions- och kommunfullmäktige)?

☐ Ja

☐ Nej

☐ Jag hade inte fyllt 18 år då

☐ Vill ej svara

Om ” Jag hade inte fyllt 18 år då” anges skickas respondenten till fråga 1a

2. Om din skola deltog i skolvalet 2022, röstade du?

☐ Ja

☐ Nej

☐ Min skola deltog ej i skolvalet 2022

☐ Vill ej svara

3. Är du medlem / engagerad i en förening eller organisation? (Flera svar kan väljas)

☐ Ja, i ett politiskt parti eller ungdomsförbund

☐ Ja, i en idrottsförening

☐ Ja, i en kyrka/församling/annat religiöst samfund

☐ Ja, i en förening för kultur/konst/musik/dans/teater

☐ Ja, i en välgörenhetsorganisation

☐ Ja, i en hyresgästförening-/ bostadsrättsförening

☐ Ja, i en fackförening

☐ Ja, i en annan förening

☐ Nej

4. Har du tidigare varit medlem / engagerad i en förening eller organisation men slutat?

☐ Ja

☐ Nej

Om ja anges:

4a. Varför slutade du? (Flera svar kan väljas)

☐ Jag tappade intresset

☐ Jag eller min/mina vårdnadshavare hade inte tid längre

☐ Jag eller min/mina vårdnadshavare hade inte råd längre

☐ Jag kände mig inte uppskattad i föreningen

☐ Jag fick inte min röst hörd

☐ Jag flyttade till annan stad

☐ På grund av för mycket press

☐ På grund av fysisk skada

☐ På grund av psykisk ohälsa

☐ Annan anledning

5. Markera det alternativ som stämmer bäst för de olika påståendena

	Stämmer inte alls	Stämmer delvis inte	Neutral/ osäker	Stämmer delvis	Stämmer helt	Vet ej / vill ej svara
Jag är intresserad av politik	○	○	○	○	○	○
Jag är intresserad av samhällsfrågor	○	○	○	○	○	○
Jag är intresserad av händelser i andra länder / omvärlden	○	○	○	○	○	○
Jag känner mig rättvist behandlad i samhället	○	○	○	○	○	○
Jag vill vara med och påverka samhället lokalt	○	○	○	○	○	○
Jag upplever att jag kan påverka samhället lokalt	○	○	○	○	○	○
Jag upplever att jag kan påverka samhället lokalt lika mycket som andra människor	○	○	○	○	○	○
Jag vet hur jag ska gå tillväga för att försöka påverka samhället lokalt	○	○	○	○	○	○
Jag har tillit till demokrati och politiska institutioner (tex regeringen, partier)	○	○	○	○	○	○
Jag vet hur jag ska gå tillväga för att försöka påverka samhället lokalt	○	○	○	○	○	○
Jag upplever att jag är delaktig i demokratin	○	○	○	○	○	○
Jag upplever att människor i min närhet är delaktiga i demokratin	○	○	○	○	○	○
Jag tror att globaliseringen* har ökat mitt intresse för händelser i andra länder	○	○	○	○	○	○
Jag tror att sociala medier har ökat mitt intresse för händelser i andra länder	○	○	○	○	○	○

* Globalisering = en process som innebär att världens länder knyts närmare varandra

6. Under de senaste 12 månaderna har jag

	Ja, IRL*	Ja, online	Ja, både IRL och online	Nej, men jag skulle kunna tänka mig	Nej, jag skulle aldrig kunna tänka mig	Vill ej svara
Diskuterat eller kommenterat politik eller samhällsfrågor	○	○	○	○	○	○
Diskuterat eller kommenterat händelser i andra länder	○	○	○	○	○	○
Stöttat (tex "likea") en åsikt i en samhällsfråga	○	○	○	○	○	○
Skrivit under en namninsamling	○	○	○	○	○	○
Deltagit i en laglig demonstration	○	○	○	○	○	○
Deltagit i en olaglig och/eller våldsam demonstration	○	○	○	○	○	○
Kontaktat en politiker / tjänsteperson / beslutsfattare	○	○	○	○	○	○

*IRL = i verkligheten (In Real Life)

7. Under de senaste 12 månaderna har jag

	Ja	Nej, men jag skulle kunna tänka mig	Nej, jag skulle aldrig kunna tänka mig	Vill ej svara
Skänkt pengar till en välgörenhetsorganisation	○	○	○	○
Skänkt pengar till ett politiskt parti	○	○	○	○
Volontärarbetat / arbetat frivilligt för att hjälpa andra	○	○	○	○
Skrivit en insändare eller inlägg på sociala medier om en samhällsfråga	○	○	○	○
Medverkat i elevråd / studentkår	○	○	○	○
Frivilligt sökt upp nyheter om en politisk-, samhälls- eller omvärldsfråga	○	○	○	○
Bojkottat vissa produkter / varumärken	○	○	○	○

8. Jag gör följande saker av **politiska, etiska** eller **miljörelaterade skäl**

	Aldrig	Sällan	Ofta	Alltid	Ej relevant / vill ej svara
Äter vegetariskt / veganskt	○	○	○	○	○
Väljer kollektivt eller samåker	○	○	○	○	○
Väljer cykel eller går istället för att ta bilen	○	○	○	○	○
Handlar ekologiskt	○	○	○	○	○
Återvinner / källsorterar / sopsorterar	○	○	○	○	○
Köper second hand	○	○	○	○	○
(Plankar på buss/tunnelbana/spårvagn)	○	○	○	○	○

Tack för din medverkan!

☐ Skicka